

Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas 2010. – 2017. gadam

1.pielikums. Pārskati, statistika, ziņojumi

Redakcija 10/06/2010

Aktualizēta pēc sabiedriskās apspriešanas

PASŪTĪTĀJS:

Latgales plānošanas reģions

Reģ.nr. 90002181025

Adrese: Atbrīvošanas aleja 95, Rēzekne, LV 4600

Tālr. 65428111, fakss 65421211, e-pasts

latgale@latgale.lv

IZSTRĀDĀTĀJS:

SIA "Grupa 93"

Reģ. Nr. 50103129191

juridiskā adrese: Kr. Barona iela 3-4, Rīga, LV-1050

Tālr.67217043, fakss:67217045, e-pasts:

info@grupa93.lv

grupa93

Satura rādītājs

1. Sociālo pakalpojumu sniedzēji	3
2. Valsts institūcijas – starpinstitucionālās sadarbības partneri	24
3. Sociālo pakalpojumu tiesiskais regulējums	33
3.1. Starptautiskie tiesiskie akti	33
3.2. Eiropas Savienības tiesiskais regulējums	35
3.3. Starpvalstu vienošanās (līgumi)	35
3.4. Latvijas Republikas normatīvie akti	36
3.4.1. Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi	37
3.4.2. Sociālo pakalpojumu sniedzēji	39
3.4.3. Ģimenes ar bērniem, bāreņi, bez vecāku gādības palikušie bērni, jaunieši	41
3.4.4. Cilvēki ar invaliditāti	45
3.4.5. Vecie cilvēki	48
3.4.6. Personas ar atkarību problēmām	48
3.4.7. Cilvēku tirdzniecības upuri	49
3.4.8. Bezdarbnieki	50
3.4.9. Pašvaldību pienākumi	51
3.5. Latgales plānošanas reģiona pašvaldību saistošie noteikumi	52
3.6. Latgales plānošanas reģiona pašvaldību saistošie noteikumi, kas regulē sociālo pakalpojumu sniegšanu	56
4. Sociālo pakalpojumu politikas dokumenti	57
4.1. Starptautiskie sociālās politikas dokumenti	57
4.2. Latvijas Republikas sociālās politikas dokumenti sociāli neaizsargātajām mērķa grupām	58
4.2.1. Cilvēki ar invaliditāti	58
4.2.2. Ģimenes ar bērniem	60
4.2.3. Vecie cilvēki	60
4.2.4. Bērni un jaunieši	61
4.2.5. Bezdarbnieki	62
4.2.6. Citas sociālās izslēgtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas	62
5. Kopsavilkums par alternatīvo sociālo pakalpojumu nodrošinājumu Norvēģijā	64
6. Pārskats par pētījumiem un pieredzes apkopojumiem par institucionālai aprūpei alternatīviem sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu veidiem	67

1. Sociālo pakalpojumu sniedzēji

Institūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
1. Daugavpils pilsēta							
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Bērnu nams – patversme Auseklītis	Ar izmitināšanu	Komandanta iela 3, Daugavpils, LV - 5401	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni (meitenes un zēni)	Bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65429166; e-pasts: bernudzivokli@socpl.lv
Daugavpils pensionāru sociālās apkalpošanas teritoriālais centrs	Ar izmitināšanu	18. Novembra iela 354a, Daugavpils, LV – 5413	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, vecie ļaudis, redzes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem.	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 6 5432176 fakss: 65430627 e-pasts: daugavpilsponsors@apollo.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Sociālās aprūpes un rehabilitācijas dienas centrs	Bez izmitināšanas	Liepājas iela 4, Daugavpils, LV-5411	Sociālās aprūpes un rehabilitācijas dienas centrs	Bērni (meitenes un zēni), pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, krīzes situācijā nonākušas personas, redzes invalīdi, dzirdes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65476980 e-pasts: rehabcentrs@socpl.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Mājas aprūpes birojs	Bez izmitināšanas	Liepājas iela 4, Daugavpils, LV-5411	Aprūpe mājās	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, krīzes situācijā nonākušas personas, redzes invalīdi, dzirdes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65434828
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Nakts	Ar izmitināšanu	Šaurā iela 23, Daugavpils, LV-5411	Nakts patversme	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Krīzes situācijā nonākušas personas, bezpajumtnieki	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65442698 e-pasts: patversme@socpl.lv

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
patversme							
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Ģimenes atbalsta centrs/patversme	Ar izmitināšanu	Šaurā iela 26, Daugavpils, LV-5410	Krīzes centrs	Bērni (meitenes un zēni), bērni kopā ar vecākiem, tuviniekiem, aizbildņiem, pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Ģimenes, kurām ir grūtības bērnu audzināšanā, kuras nonākušas konfliktsituācijās, kurās bērni nesaņem pietiekamu aprūpi (vecāku šķiršanās, tuvinieka smaga slimība vai nāve u.c.), kurās kāds no ģimenes locekļiem ir cietis no vardarbības. Bērni; kuri apmaldījušies vai pamesti, vai arī atrodas tādos apstākļos, kas bīstami bērnam vai var kaitēt viņa attīstībai, kuri patvaļīgi aizgājuši no ģimenes, aizbildņa, audžuģimenes vai bērnu aprūpes iestādes. Jaunieši (no 18 līdz 25 gadiem), kuri atgriežas no bērnunamam – patversmēm.	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65445502 e-pasts: gimenescentrs@socpl.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem	Bez izmitināšanas	Arhitektu iela 21, Daugavpils, LV-5410	Dienas aprūpes centrs	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši), bērni (meitenes un zēni)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, bērni – invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65441244 e-pasts: dacgar@socpl.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Sociālā patversme	Ar izmitināšanu	Šaurā iela 23, Daugavpils, LV-5411	Patversme	Bērni (meitenes un zēni), bērni kopā ar vecākiem, tuviniekiem, aizbildņiem,	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni, personas ar garīga rakstura traucējumiem, redzes invalīdi, dzirdes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem,	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65442698 e-pasts: patversme@socpl.lv

Instiūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
				pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	personas, kas atgriezušās no ieslodzījuma vietas, vecie ļaudis		
Valsts Sabiedrības ar ierobežotu atbildību Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca	Ar izmitināšanu	Lielā Dārza iela 60/62, Daugavpils, LV-5417	Ilgstošas sociālas aprūpes un sociālas rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	VSIA	Tāl.: 65402220 fakss: 65402221 e-pasts: dpns@dpns.gov.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Grupu dzīvokļi personām ar garīga rakstura traucējumiem	Ar izmitināšanu	Šaurā iela 26, Daugavpils, LV-5410	Grupu dzīvokļi	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tāl.: 65442502, 65442513 e-pasts: grupdzivokli@soclp.lv
Daugavpils pilsētas domes Bērnu nams - patversme Priedīte	Ar izmitināšanu	Turaidas iela 36, Daugavpils, LV-5417	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni (meitenes un zēni)	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni	Pašvaldības iestāde	Tāl.: 65446033
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību ALTER AL aprūpes mājās birojs	Bez izmitināšanas	Valkas iela 3, Daugavpils, LV-5417	Aprūpe mājās	Bērni (meitenes un zēni); pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	SIA	Tāl.: 29425690
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvalde	Bez izmitināšanas	Vienības iela 8, Daugavpils, LV-5410	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Daugavpils pilsētas iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tāl.: 65423700 e-pasts: soclp@soclp mājas lapa: www.soclp.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu	Bez izmitināšanas	Kr. Valdemāra iela 13,	Pašvaldības sociālais dienests	Bērni (meitenes un zēni); bērni kopā ar	Ģimenes ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenes,	Pašvaldības iestāde	Tāl.: 65429473, 6542943, 65429438, 65429474 e-pasts: berni@soclp.lv

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļa ģimenēm ar bērniem		Daugavpils, LV-		vecākiem, tuviniekiem, aizbildņiem; pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	aizbildņi un ģimenes ar bērniem ar īpašām vajadzībām, bērni bāreņi		
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļa pilngadīgām personām	Bez izmitināšanas	Vienības ielā 8, Daugavpils, LV-5410	Pašvaldības sociālais dienests	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Sociālās izslēgtības personas – bezdarbnieki, pirmspensijas vecuma personas, bijušie ieslodzītie, personas ar atkarības problēmām, bezpajumtnieki, personas ar ilgstošām slimībām (AIDS, tuberkuloze u.c.)	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65440931 e-pasts: pilngadigi@soclp.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļa veciem ļaudīm un invalīdiem	Bez izmitināšanas	Vienības ielā 8, Daugavpils, LV-5410	Pašvaldības sociālais dienests	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr.65440917, 65440915 e-pasts: pensionari@soclp.lv
Daugavpils pilsētas domes Sociālo lietu pārvaldes Sociālā māja	Ar izmitināšanu	Šaurā ielā 28, Daugavpils, LV-	Sociālā māja	Bērni (meitenes un zēni); bērni kopā ar vecākiem, tuviniekiem, aizbildņiem; pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Maznodrošinātas vai sociāli neaizsargātas personas un ģimenes, ģimenes ar bērniem, daudz bērnu ģimenes, bāreņi, kas saskaņā ar likumu "Par dzīvojamo telpu īri" ir izliktas no dzīvojamās platības vai nav nodrošinātas ar dzīvojamo telpu	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65441032

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centrs Daugavpils teritoriālais rehabilitācijas dienas centrs	Bez izmitināšanas	Čiekuru iela 5-2b, Daugavpils, LV-5413	Sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Redzes invalīdi	SIA struktūrvienība	Tāl.: 65439049 mājas lapa: www.lnbc.lv
2. Rēzeknes pilsēta							
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes Bērnu patversme	Ar izmitināšanu	Vijānu iela 10, Rēzekne, LV-4601	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni (meitenes un zēni) pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni, nepilngadīgas jaunas māmiņas, kuras palikušas bez vecāku gādības, krīzes situācijā nonākušas ģimenes ar bērniem	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tāl.: 64623055, 64621773 fakss: 64623055 e-pasts: patvr.bernu@tvnet.lv
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes Dienas aprūpes centrs Īpašais bērns	Bez izmitināšanas	Vijānu ielā 10, Rēzekne, LV-4601	Dienas aprūpes centrs	Bērni (meitenes un zēni)	Bērni – dzirdes invalīdi, bērni – invalīdi ar dziļiem garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem vecumā no 3 līdz 18 gadiem	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tāl.: 64621754, 29339537 e-pasts: ipasaisberns@apollo.lv
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes Aprūpes mājās birojs	Bez izmitināšanas	Rēzinas iela 41, Rēzekne, LV-4601	Aprūpe mājās	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, redzes invalīdi, vecie ļaudis	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tāl.: 64627260 e-pasts: rita.germa@rezekne.lv mājas lapa: www.rsocp.lv
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes Naktspatversme	Ar izmitināšanu	Raiņa iela 9b, Rēzekne, LV-4601	Naktspatversme	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Krīzes situācijā nonākušas personas, personas bez noteiktas dzīvesvietas	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tāl.: 64621721 e-pasts: majajcaseiko@inbox.lv
Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas	Bez izmitināšanas	Bukmuižas iela 20, Rēzekne, LV-	Sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Redzes invalīdi	SIA struktūrvienība	Tāl.: 64622167 mājas lapa: www.lnbc.lv

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
centrs Rēzeknes teritoriālais rehabilitācijas dienas centrs		4603					
Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centrs Balvu teritoriālais rehabilitācijas dienas centrs	Bez izmitināšanas	Daugavpils iela 73a, Balvi, Balvu novads, LV-4501	Dienas aprūpes centrs	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Redzes invalīdi	SIA	Tālr. 64521682 mājas lapa: www.lnbc.lv
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes Pensionāru sociālo pakalpojumu centrs	Ar izmitināšanu	Rēznas iela 41, Rēzekne, LV-4601	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas ar ilgstošu vai nepārejošu fizisko vai psihisko spēju ierobežojumu, kura dēļ persona nav spējīga sevi aprūpēt	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 64628042, 64628043 e-pasts: rpsac@inbox.lv mājas lapa: www.rsocp.lv
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes Pensionāru sociālo pakalpojumu centrs	Bez izmitināšanas	Rēznas iela 41, Rēzekne, LV-4601	Dienas aprūpes centrs	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 64628042, 64628043 e-pasts: rpsac@inbox.lv mājas lapa: www.rsocp.lv
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvalde	Bez izmitināšanas	Atbrīvošanas aleja 93, Rēzekne, LV-4601	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Rēzeknes pilsētas iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 64624586, 64625763, 64622139 e-pasts: jelena.laskova@rezekne.lv , rita.kozlova@rezekne.lv mājas lapa: www.rsocp.lv
Rēzeknes pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes Ģimenes atbalsta centrs	Bez izmitināšanas	Vilāņu iela 10, Rēzekne, LV-4601	Ģimenes atbalsta centrs	Bērni (meitenes un zēni), bērni kopā ar tuviniekiem, aizbildņiem,	Personas, kas cietušas no prettiesiskām darbībām, krīzes situācijā nonākušas personas	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 64622526 e-pasts: ģimenes.centrs@inbox.lv

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
				pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)			
3. Aglonas novads							
Valsts sociālās aprūpes centra Latgale filiāle Krastiņi	Ar izmitināšanu	Gerenimovas sādža, Kastuļinas pagasts, Aglonas novads, LV-5687	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65321339
Veselības un sociālās aprūpes centrs Aglona	Ar izmitināšanu	Jaunciema iela 35, Aglonas pagasts, Aglonas novads, LV-5304	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65321339
Salenieku pansionāts	Ar izmitināšanu	Salenieki, Aglonas pagasts, Aglonas novads, LV – 5304	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr./fakss: 65321456
4. Baltinavas novads							
Baltinavas novada domes sociālās palīdzības dienests	Bez izmitināšanas	Kārsavas iela 16, Baltinava, Baltinavas novads, LV-4594	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Baltinavas novada iedzīvotāji	pašvaldība	26393109 baltinava@balvi.gov.lv
Baltinavas novada	Bez	Kārsavas iela	Aprūpe mājās	Pilngadīgas	Invalīdi ar fiziska rakstura	Pašvaldības	26393109

Instiūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
domes sociālās palīdzības dienests	izmitināšanas	16, Baltinava, Baltinavas novads, LV-4594		personas (sievietes un vīrieši)	traucējumiem, vecie ļaudis	iestāde	baltinava@balvi.gov.lv
5. Balvu novads							
Balvu novada pašvaldības Sociālā pārvalde	Bez izmitināšanas	Raiņa iela 52, Balvi, Balvu novads, LV-4501	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Balvu novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālrunis: 64521998 e- pasts: socparvalde@balvi.lv
Balvu novada pašvaldības Sociālās pārvalde – „Aprūpe mājās birojs”	Bez izmitināšanas	Raiņa iela 52, Balvi, Balvu novads, LV-4501	Aprūpe mājās	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis, bērni-invalīdi	Pašvaldības iestāde	Tālrunis: 64521998 e- pasts: socparvalde@balvi.lv
Balvu novada pašvaldības Sociālā pārvalde – „Dienas centrs”	Bez izmitināšanas	Raiņa iela 52, Balvi, Balvu novads, LV-4501	Sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni, pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	pensionāri invalīdi trūcīgas personas/ģimenes bērni-invalīdi daudz bērnu ģimenes	Pašvaldības iestāde	Tālrunis: 64521998 e- pasts: socparvalde@balvi.lv
Balvu novada pašvaldības Sociālā pārvalde – pašvaldības pansionāts	Ar izmitināšanu	Raiņa iela 52, Balvi, Balvu novads, LV-4501	Sociālie dzīvokļi	Bērni, pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	vientuļi pensionāri invalīdi bērni bāreņi	Pašvaldības iestāde	Tālrunis: 64521998 e- pasts: socparvalde@balvi.lv
Balvu novada pašvaldības Sociālā pārvalde - nakts patversme	Ar izmitināšanu	Daugavpils iela 72a, Balvi, Balvu novads, LV-4501	Nakts patversme	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	personas bez noteiktas dzīvesvietas	Pašvaldības iestāde	Tālrunis: 64521189
Balvu novada pašvaldības Sociālā pārvalde -	Ar izmitināšanu	Daugavpils iela 72a, Balvi, Balvu	Sociālā māja	Ģimenes, pilngadīgas personas	personas un ģimenes, kuri pazaudējuši savu dzīvojamo platību	Pašvaldības iestāde	Tālrunis: 64521995

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
Sociālā māja		novads, LV-4501		(sievietes un vīrieši)			
Balvu novada pašvaldības Sociālā pārvalde - sociālā dzīvojamā māja „Atvasara”	Ar izmitināšanu	Liepu iela 2, Balvi, LV-4501	Sociālā dzīvojamā māja	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši), bērni	Personas ar funkcionāliem traucējumiem, bērnu-invalīdu ģimenes, vientuļi pensionāri.	Pašvaldības iestāde	Tālrunis: 64521189
Balvu novada pašvaldības „Pansionāts „Balvi””	Ar izmitināšanu	Celmene, Kubulu pagasts, Balvu novads, LV - 4566	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Vecie ļaudis; invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	Pašvaldības iestāde	Tāl.: 64507200 fakss: 64521287 e-pasts: pansionatsbalvi@inbox.lv
Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centrs Balvu teritoriālais rehabilitācijas dienas centrs	Bez izmitināšanas	Daugavpils iela 73a, Balvi, Balvu novads, LV-4501	Sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Redzes invalīdi	SIA struktūrvienība	Tāl. 64521682 mājas lapa: www.lnbc.lv
SIA „Latvijas Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centrs”, Balvu nodaļa	Bez izmitināšanas		Sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Redzes invalīdi	SIA struktūrvienība	Tāl. 29404026 lnbbalvisr@gmail.com
6. Ciblas novads							
Ciblas novada Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Blontu ciems Blontu pagasts Ciblas novads LV-5706	Sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Ciblas novada iedzīvotāji	Pašvaldība	Tāl. 65753246 inse1313@inbox.lv

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
7. Dagdas novads							
Dagdas novada pašvaldības Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Alejas iela 4, Dagda, Dagdas novads, LV-5674	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Dagdas novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65681717, 656 53396
Pašvaldības iestāde Veco ļaužu pansionāts Ābeļdārzā	Ar izmitināšanu	Brīvības iela 29, Dagda, Dagdas novads, LV-5674	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (vīrieši un sievietes)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, krīzes situācijā nonākušas personas, redzes invalīdi, dzirdes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65653051, 65681588 e-pasts: dagdasslimnica@navigator.lv
Pašvaldības iestādes „Dagdas slimnīca” sociālās aprūpes nodaļa	Ar izmitināšanu	Brīvības iela 29, Dagda, Dagdas novads, LV-5674	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tālr.: 65653184 e-pasts: dagdasslimnica@apollo.lv
8. Daugavpils novads							
Valsts sociālās aprūpes centra „Latgale” filiāle Kalkūni	Ar izmitināšanu	Komunālā iela 104, Kalkūnes pagasts, Daugavpils novads, LV-5449	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni (meitenes un zēni), pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni; pilngadīgas personas ar smagiem garīga rakstura traucējumiem, kuras turpina izglītības programmas apguvi; jaunieši ar smagiem garīga rakstura traucējumiem - invalīdi, kuriem nepieciešama īpaša kopšana	Valsts iestāde	Tālr.: 65440968 fakss: 65440976 e-pasts: kalkuni@socpp.gov.lv
Višķu sociālās aprūpes centrs	Ar izmitināšanu	Višķi, Višķu pagasts, Daugavpils novads, LV-	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr. 65440900 fakss: 65440905 e-pasts: sekretarevsac@apollo.lv

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
		5481	instiitūcija				
Višķu sociālās aprūpes centra struktūrvienība Dienas centrs	Bez izmitināšanas	Višķi, Višķu pagasts, Daugavpils novads, LV-5481	Dienas aprūpes centrs	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr. 65440900 fakss: 65440905 e-pasts: sekretarevsac@apollo.lv
Daugavpils novada pašvaldības iestāde Sociālo pakalpojumu centrs Pīlādzis	Ar izmitināšanu	Lielā iela 43, Kalupes pagasts, Daugavpils novads, LV – 5450	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas instiitūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	Pašvaldības iestāde	Tālr./fakss: 65430939 mob. tālr.: 64522322 e-pasts: spcpiladzis@inbox.lv
Sociālās aprūpes centra Kalupe Pusceļa mājas nodaļa	Ar izmitināšanu	Lielā iela 1, Kalupes ciems, Kalupes pagasts, Daugavpils novads, LV - 5454	Pusceļa māja	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	Valsts iestāde	Tālr.: 65430869 fakss: 65407468 e-pasts: kalupe@socpp.gov.lv
Valsts Sociālās aprūpes centra „Latgale” filiāle Kalupe	Ar izmitināšanu	Lielā iela 1, Kalupes ciems, Kalupes pagasts, Daugavpils novads, LV - 5450	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas instiitūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	Valsts iestāde	Tālr.: 65430869 fakss: 65407468 e-pasts: kalupe@socpp.gov.lv
Naujenes bērnu nams	Ar izmitināšanu	Daugavas iela 2, Naujenes pagasts, Daugavpils novads, LV – 5451	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas instiitūcija	Bērni (meitenes un zēni)	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikuši bērni	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65440257 fakss: 65450247

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
Naujenes bērnu nama struktūrvienība Mātes un bērnu atbalsta centrs Avotiņi	Ar izmitināšanu	Daugavas iela 2, Naujenes pagasts, Daugavpils novads, LV – 5451	Krīzes centrs	Bērni kopā ar vecākiem, tuviniekiem, aizbildņiem	Krīzes situācijā nonākušas personas	Pašvaldības iestāde	Tālr.:65440257 fakss: 65450247
Naujenes pagasta Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības centra Sociālās aprūpes pakalpojumu daļa	Bez izmitināšanas	18.Novembra iela 392, Vecstropu ciems, Naujenes pagasts, Daugavpils novads, LV-5413	Aprūpe mājās	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr./fakss: .65459049 e-pasts soc.dienests@inbox.lv mājas lapa: www.naujene.lv
Naujenes pagasta Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības centra Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu daļa	Bez izmitināšanas	18.Novembra iela 392, Vecstropu ciems, Naujenes pagasts, Daugavpils novads, LV-5413	Dienas aprūpes centrs	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Krīzes situācijā nonākušas personas; invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr./fakss: 65459049 e-pasts: soc.dienests@inbox.lv mājas lapa: www.naujene.lv
Kalupes pagasta sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības centrs	Bez izmitināšanas	Ezeru iela 13, Kalupes pagasts, Daugavpils novads, LV-5450	Aprūpe mājās	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas	Pašvaldības pārvaldes struktūrvienība	Tālr.: 65450717 e-pasts: ligitaliepina@kalupe.lv mājas lapa: www.kalupe.lv
Demenes pagasta pakalpojumu un sociālās palīdzības centrs	Bez izmitināšanas	Brīģenes iela 2, Demenes pagasts, Daugavpils	Aprūpe mājās	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas	Pašvaldības pārvaldes struktūrvienība	Tālr.:65476704, 65476703 e-pasts: regina.tamane@demene.lv mājas lapa:

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
		novads, LV-5442					www.demene.lv
Pansija Atvasara	Ar izmitināšanu	Lielā iela 21 – 7, Kalupes pagasts, Daugavpils novads, LV – 5450	Ilgstošas sociālās aprūpes institūcija	Pilngadīgas personas (abu dzimumu)	Pensijas vecuma personas un invalīdi	Novada Kalupes pagasta pārvaldes struktūrvienība	Tālr.: 65450717
Sociālā riska ģimeņu bērnu atbalsta centrs Paspārne	Bez izmitināšanas	Upes iela 4, Kumbuļu ciems, Demenes pagasts, Daugavpils novads, LV – 5442	Krīzes centrs	Bērni (meitenes un zēni)	Krīzes situācijā nonākuši bērni	Novada Demenes pagasta pārvaldes struktūrvienība	Tālr.: 5476704, 5476703 e-pasts: regina.tamane@drp.lv
Daugavpils novada Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Rīgas iela 2, Daugavpils, Daugavpils novads, LV - 5401	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Daugavpils novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65476823 fakss: 65476810 e-pasts: soc@dnd.lv
9. Ilūkstes novads							
Dienas aprūpes centrs Fēnikss	Bez izmitināšanas	Zemgales ielā 6a, Ilūkste, Ilūkstes novads, LV-5447	Dienas aprūpes centrs	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65462700 e-pasts: leontinatamane@inbox.lv
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību Veselības centrs Ilūkste	Ar izmitināšanu	Raiņa iela 35, Ilūkste, Ilūkstes novads, LV -	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	SIA	Tālr.: 65462271 e-pasts: alocmele@inbox.lv

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
		5447	instiitūcija				
Ilūkstes novada Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Brīvības iela 7, Ilūkste, Ilūkstes novads, LV 5447	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Ilūkstes novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65463318, 65463398 e-pasts: inguna.svarane@ilukste.lv marijaz21@inbox.lv
Sabiedrības ar ierobežotu atbildību Veselības un sociālās aprūpes centrs Subate	Ar izmitināšanu	Sporta iela 20, Subate, Ilūkstes novads, LV - 5471	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas instiitūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	SIA	Tālr.: 65463192 e-pasts: inesepugzle@apollo.lv
Subates Romas Katoļu draudzes sociālās aprūpes iestāde Miera nams	Ar izmitināšanu	Jelgavas iela 6/8, Subate, Daugavpils novads, LV-5471	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas instiitūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Vecie ļaudis	Reliģiska organizācija	Tālr.: 65463246
10. Kārsavas novads							
Kārsavas novada Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Vienības iela 53, Kārsava, Kārsavas novads, LV 5717	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Kārsavas novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65733245
11. Krāslavas novads							
Krāslavas bērnu sociālās rehabilitācijas centrs Mūsmājas	Ar izmitināšanu	Rēzeknes iela 45, Krāslava, Krāslavas novads, LV – 5601	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas instiitūcija	Bērni (meitenes un zēni); bērni kopā ar vecākiem, tuviniekiem, aizbildņiem, pilngadīgas	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni, krīzes situācijā nonākušas personas, personas, kas cietušas no prettiesiskām darbībām	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65681700, 65681701, 65681702 fakss: 65622900

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
				personas (sievietes un vīrieši)			
Skuķu aprūpes centrs	Ar izmitināšanu	Skuķu ciems, Robežnieku pagasts, Krāslavas novads, LV - 5665	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65626753
Krāslavas veco ļaužu pansionāts Priedes	Ar izmitināšanu	Rīgas iela 159, Krāslava, Krāslavas novads, LV-5601	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Vecie ļaudis, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	Pašvaldības iestāde	Tāl./fakss: 65681635 e-pasts: kraslhospital@inbox.lv
Krāslavas novada pašvaldības aģentūra Sociālie pakalpojumi	Bez izmitināšanas	Gr. Plāteru iela 6, Krāslava, Krāslavas novads, LV-5601	Pašvaldības aģentūra	Visu dzimumu un vecumu personas	Krāslavas novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65622528 fakss: 65622191 e-pasts: socagentura@kraslava.lv
12. Līvānu novads							
Biedrība Baltā māja	Bez izmitināšanas	Stacijas iela 2, Līvāni, Līvānu novads, LV – 5316	Dienas aprūpes centrs	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	Biedrība	Tālr.: 6 5381707 Fakss: 65307222 e-pasts: baltamaja@baltamaja.lv mājas lapa: www.baltamaja.lv
Biedrība Baltā māja	Bez izmitināšanas	Stacijas iela 2, Līvāni, Līvānu novads, LV – 5316	Aprūpe mājās	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem; redzes invalīdi; dzirdes invalīdi; invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Biedrība	Tālr.: 6 5381707 Fakss: 65307222 e-pasts: baltamaja@baltamaja.lv mājas lapa:

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
							www.baltamaja.lv
Latvijas Sarkanā Krusta Jēkabpils komitejas Līvānu novada nodaļa	Bez izmitināšanas	Smilšu iela 3, Līvāni, LV-5316	Humānā palīdzība	Visu dzimumu – Līvānu novada iedzīvotāji	Trūcīgas personas un ģimenes	Nodibinājums	Tālrunis: 26203745
Žēlsirdības centrs	Bez izmitināšanas	Rūpniecības iela 1a, Līvāni, Līvānu novads, LV-5316	Bezmaksas virtuve	Bērni (meitenes un zēni)	Bērni no sociāli neaizsargātām ģimenēm.	Sabiedriskā bezpeļņas organizācija	Tāl.: 65343913
SIA „Līvānu slimnīca”	Ar izmitināšanu	Zaļā iela 44, Līvāni, LV 5316	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Personas ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, redzes un dzirdes invalīdi, vecie ļaudis	Pašvaldības SIA	65307621;65307620 e-pasts: livanuslimnica@livani.lv Fax.65307610
Līvānu novada domes Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Rīgas ielā 77, Līvāni, LV-5316	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Līvānu novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tāl.: 65307253
13. Ludzas novads							
Pansionāts Ludza	Ar izmitināšanu	Garbari, Cirmas pagasts, Ludzas novads, LV-5735	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Pašvaldības iestādes struktūrvienība	Tāl.: 65722535
Ludzas novada bērnu nams - patversme	Ar izmitināšanu	Istalsna, Isnaudas pagasts, Ludzas novads, LV-5716	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni (meitenes un zēni)	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni	Pašvaldības iestāde	Tāl.: 65761221 e-pasts: patversme@ludza.lv
Valsts Sociālās	Ar	Vecslabada,	Ilgstošas sociālās	Pilngadīgas	Personas ar garīga rakstura	Valsts iestāde	Tāl.: 65729506

Institūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
aprūpes centra „Latgale” filiāle Istra	izmitināšanu	Istras pagasts, Ludzas novads, LV - 5748	aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	personas (sievietes un vīrieši)	traucējumiem		e-pasts: istra@socpp.gov.lv
Ludzas novada Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Raiņa iela 16A, Ludza, Ludzas novads, LV-5701	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Ludzas novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65707421, 65726901 fakss: 65707402
14. Preiļu novads							
Preiļu novada domes Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Aglonas iela 1a, Preiļi, Preiļu novads, LV-5301	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Preiļu novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65323200, 65323200 e-pasts: diana.vucane@preili.lv anita.gaga@preili.lv
15. Rēzeknes novads							
Veco ļaužu pansionāts	Ar izmitināšanu	Slimnīcas iela 2, Strūžānu pagasts, Rēzeknes novads, LV-4643	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem; vecie ļaudis	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 64658286, 64658286
Tiskādu bērnu nams	Ar izmitināšanu	Ružina, Sīmalas pagasts, Rēzeknes novads, LV-4636	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni (abu dzimumu)	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni vecumā no 2 līdz 18 gadiem	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 64645126
Veselības un sociālās aprūpes	Ar izmitināšanu	Andrupenes iela 28,	Īslaicīgās (līdz trīs mēnešiem)	Pilngadīgas personas	Personas, kurām nepieciešamais pakalpojuma	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 64634323

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
centrs „Malta”		Maltas pagasts, Rēzeknes novads, LV-4630	sociālās aprūpes institūcija	(sievietes un vīrieši)	apjoms pārsniedz aprūpei mājās noteikto apjomu atveseļošanās periodā vai līdz pakalpojuma saņemšanai ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā		
16. Riebiņu novads							
Riebiņu novada Sociālās aprūpes centrs Rušona	Ar izmitināšanu	Gaiļmuiža, Rušonas pagasts, Preiļu novads, LV-5329	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Vecie ļaudis, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65353523, 65326823
Riebiņu novada domes Sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Saules iela 8, Riebiņi, Riebiņu pag., Riebiņu novads, LV-5326	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Riebiņu novada iedzīvotāji	Pašvaldības iestāde	Tālr.: 65324375, 26369032 e-pasts: sandra.sprindza@riebini.lv
17. Rugāju novads							
Nodibinājums Latgales Reģionālais atbalsta centrs Rasas pērles	Ar izmitināšanu un bez izmitināšanas	Varavīksne, Eglusala, Rugāju novads, LV-4570	Krīzes centrs	Bērni (abu dzimumu), bērni, kuri uzturas kopā ar vecākiem, tuviniekiem, aizbildņiem	Personas, kas cietušas no prettiesiskām darbībām; krīzes situācijā nonākušas personas	Nodibinājums	Tālr.: 64563493, 64563494 mob. tālr.: 26538388 fakss: 64563764 e-pasts: rasas_perles@inbox.lv
18. Vārkavas novads							
Vārkavas novada domes sociālās palīdzības dienests	Bez izmitināšanas	Skolas iela 5, Vecvārkava, Upmalas pagasts,	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Vārkavas novada iedzīvotāji	Pašvaldība	28383161, varkavasnov.soc.d@inbox.lv

Instiitūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
		Vārkavas novads, Preiļu rajons, LV-5335					
Vārkavas novada domes sociālās palīdzības dienesta aprūpe mājās	Bez izmitināšanas	dzīvesvietā	Aprūpe mājās	Visu dzimumu pilngadīgas personas	Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis	Pašvaldība	28383161, varkavasnov.soc.d@inbox.lv
19. Viļakas novads							
Viļakas novada dome	Bez izmitināšanas	Abrenes iela 26 Viļaka, Viļakas novads LV-4583 Tālrunis: 64507224 Fakss: 64507208	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Viļakas novada iedzīvotāji	Pašvaldība	28383161, varkavasnov.soc.d@inbox.lv
Viļakas novada sociālās aprūpes centrs	Ar izmitināšanu	Rekava	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	Vecie ļaudis, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	Pašvaldība	64521244 26464492, janis.kozlovskis@sveiks.lv Vai 64522314 (uzturēšanās diennakts izmaksas 6,00 Ls (seši lati)).
20. Viļānu novads							
Viļānu novada domes Sociālais	Bez izmitināšanas	Kultūras laukums 1a	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu	Viļānu novada iedzīvotāji	Pašvaldība	64628036, pagasts@vilani.lv ;

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
dienests		Vilānu novads Vilāni LV-4650		personas			dailas@inbox.lv
Sociālais atbalsta centrs „Cerība”	Bez izmitināšanas	Celtnieku 7, Vilāni, Vilānu novads, LV-4650	Dienas centrs	Visu dzimumu un vecumu personas	bērni un jaunieši no sociālā riska ģimenēm, pensionāri, invalīdi trūcīgās personas/ģimenes, cilvēki krīzes situācijās	Pašvaldības struktūrvienība	64660237
Sociālie dzīvokļi	Ar izmitināšanu	10 dzīvokļi, Vilāni, Vilānu novads, LV-4650	Sociālie dzīvokļi	Visu dzimumu un vecumu personas	Vientuļie pensionāri, invalīdi, bāreņi, trūcīgās personas, ģimenes	Pašvaldības struktūrvienība	64628036, dailas@inbox.lv
SIA „Vilānu slimnīca”	Ar izmitināšanu	Rīgas ielā 57, Vilāni, Vilānu novads, LV-4650	Īslaicīgas izmitināšanas iestāde	Visu dzimumu un vecumu personas	Personas, kurām nepieciešamais pakalpojuma apjoms pārsniedz aprūpei mājās noteikto apjomu atveseļošanās periodā vai līdz pakalpojuma saņemšanai ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā	SIA	29418767
21. Zilupes novads							
Zilupes novada sociālais dienests	Bez izmitināšanas	Raiņa iela 13, Zilupe, Zilupes novads	Pašvaldības sociālais dienests	Visu dzimumu un vecumu personas	Zilupes novada iedzīvotāji	Pašvaldība	20217736, seabreath@inbox.lv
Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs	Ar izmitināšanu	Priežu iela 9, Zilupe, Zilupes novads, LV-5751	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Pilngadīgas personas (sievietes un vīrieši)	veci cilvēki un invalīdi	Pašvaldības iestāde	65722111
SIA Bērnu Oāze	Ar	Rožu iela 2-	Grupu māja	Pilngadīgas	Personas ar garīga rakstura	SIA	Tālr.: 67892878, 67892879

Instītūcija	Pakalpojuma veids	Faktiskā adrese	Sociālo pakalpojumu sniedzēja veids	Klienti (pēc vecuma un dzimuma)	Klientu grupa, kam tiek sniegti pakalpojumi	Juridiskais statuss	Tālruna numurs, e-pasta adrese, u.c.
Grupu dzīvoklis bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem jauniešiem ar vieglas garīgas attīstības traucējumiem	izmitināšanu	14, Lauderu pagasts, Ludzas novads, LV - 5722	(dzīvokļi)	personas (sievietes un vīrieši)	traucējumiem		fakss: 67892881 e-pasts: bernu_oaze@inbox.lv
SIA Bērnu Oāze pamatdarbības struktūrvienība Bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums	Ar izmitināšanu	Māja "Oāze", Lauderu c. Lauderu pagasts, Ludzas novads, LV - 5722	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Bērni (meitenes un zēni)	Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni	SIA	Tālr.:65747423 fakss: 65747423 e-pasts: bernu_oaze@inbox.lv

2. Valsts institūcijas – starpinstitucionālās sadarbības partneri

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
1.	Valsts Bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (VBTAI)	Laila RIEKSTA – RIEKSTIŅA, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas priekšiece	Ventspils ielā 53, Rīga, 67359141 laila.riekstina@bti.gov.lv	Bērnu tiesību ievērošanas un aizsardzības kontrole Bāriņtiesu darba kontrole. Speciālistu apmācība bērnu tiesību aizsardzības jomā. Konsultācijas un psiholoģiskais atbalsts bērniem krīzes situācijās. Audžuģimeņu uzskaitē, psiholoģiskais. un informatīvais atbalsts. Ieteikumi normatīvo aktu izstrādei.	VBTAI ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli bērnu tiesību aizsardzības jomā. Inspekcijai ir šādas funkcijas: uzraudzīt un kontrolēt Bērnu tiesību aizsardzības likuma un citu bērnu tiesību aizsardzību regulējošu normatīvo aktu ievērošanu; analizēt situāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā;
1.1.	Valsts Bērnu tiesību aizsardzības inspekcija – Daugavpils nodaļa	Ija TRETJUKA, Bērnu tiesību aizsardzības departamenta galvenā inspektore	Imantas ielā 9, Daugavpils, LV-5401 65422336, 65422337 ija.tretjuka@bti.gov.lv	Nodrošināt institūcijas pakalpojumus Daugavpilī, Jēkabpilī, Krāslavā un apkārtnē teritorijās.	nodrošināt uzticības tālruna darbību bērnu tiesību aizsardzības jomā; sniegt ieteikumus valsts un pašvaldību iestādēm un citām institūcijām, lai nodrošinātu un pilnveidotu bērnu tiesību aizsardzību;
1.2.	Valsts Bērnu tiesību aizsardzības inspekcija – Rēzeknes nodaļa	Rita VASIĻJEVA, Bērnu tiesību aizsardzības departamenta galvenā inspektore	18.Novembra ielā 16, Rēzekne, LV-4601 64628145, 64628144 rita.vasiljeva@bti.gov.lv	Nodrošināt institūcijas pakalpojumus Rēzeknē, Preiļos, Ludzā un apkārtnē teritorijās.	sadarboties ar valsts un pašvaldību iestāžu amatpersonām, kā arī nevalstiskajām organizācijām bērnu tiesību aizsardzības jomā; veikt citas bērnu tiesību aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.
1.3.	Valsts Bērnu tiesību aizsardzības inspekcija – Gulbenes nodaļa	Līga BĒRZIŅA, Bērnu tiesību aizsardzības departamenta galvenā inspektore	Ābeļu ielā 2, Gulbene, LV-4400 64473284, 64474160 liga.berzina@bti.gov.lv	Nodrošināt institūcijas pakalpojumus Gulbenē, Alūksnē, Balvos, Madonā un apkārtnē teritorijās.	
2.	Nodarbinātības Valsts aģentūra (NVA)	Baiba PAŠEVICA, direktore tālr. 67021 706; Inese ŠTEINA, direktors vietniece	K.Valdemāra ielā 38 k-1, Rīgā, LV – 1010 Tālr. 67021706, fakss 67021806 Baiba.Pasevica@nva.gov.lv Inese.Steina@nva.gov.lv	Pakalpojumi bezdarba samazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu atbalsta jomā. Aktīvu nodarbinātības pasākumu un	NVA ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas izveidota, lai īstenotu valsts politiku bezdarba samazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
		ESF jautājumus tālr. 67072004		bezdarba samazināšanas preventīvu pasākumu organizēšana.	personu atbalsta jomā
2.1.	NVA Daugavpils filiāle	Inna BOČAROVA, filiāles vadītāja vietniece	Varšavas iela 18, Daugavpils, LV-5404 65430105, 65433875, 65434846 daugavpils@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē. Nodarbinātības veicināšanas pasākumi sadarbībā ar pašvaldību.	sniedz valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām pakalpojumus bezdarba samazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu atbalsta jomā; nodrošina operatīvu un kvalitatīvu palīdzību bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautajām personām, kā arī iesaista minētās personas aktīvajos nodarbinātības pasākumos un bezdarba samazināšanas preventīvajos pasākumos atbilstoši viņu vajadzībām, spējām un vēlmēm; organizē aktīvos nodarbinātības pasākumus un bezdarba samazināšanas preventīvos pasākumus, veicina šo pasākumu dažādošanu atbilstoši pieprasījumam darba tirgū, kā arī veic aktīvo nodarbinātības pasākumu un bezdarba samazināšanas preventīvo pasākumu īstenošanas pārraudzību un izmaksu analīzi; veic ar valdības un tās pilnvaroto institūciju lēmumiem noteiktos uzdevumus, kas saistīti ar Eiropas Savienības fondu piešķirto līdzekļu izlietojumu;
2.2.	NVA Daugavpils filiāles klientu apkalpošanas centrs Ilūkstes sektorā	Vera STANČIKA, inspektore	Brīvības iela 7, Ilūkste, LV-5447 65484357, 28649872 ilukste@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē	
2.3.	NVA Preiļu filiāle	Leontīna SALENIECE, filiāles vadītāja	Raiņa bulvāris 19, Preiļi, LV - 5301 65314021, 29556791 preili@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē. Nodarbinātības veicināšanas pasākumi sadarbībā ar pašvaldību.	
2.4.	NVA Preiļu filiāles Līvānu klientu apkalpošanas centrs	Antra ŠOLKA, koordinējošā eksperte	Rīgas iela 77, Līvāni, LV - 5316 65314042, 28234153 livani@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē	
2.5.	NVA Krāslavas filiāle	Ilona ŠLAPINA, filiāles vadītāja	Grāfu Plāteru iela 9, Krāslava, LV-5601, 65625410 kraslava@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē. Nodarbinātības veicināšanas pasākumi sadarbībā ar pašvaldību.	
2.6.	NVA Krāslavas filiāles Dagdas klientu apkalpošanas centrs	Antonija MAJEVSKA, vecākā inspektore	Daugavpils iela 8, Dagda, LV - 5674 65614116, fakss 65614116 dagda@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē	
2.7.	NVA Rēzeknes filiāle	Ināra Šindarjova, filiāles vadītāja	18.Novembra ielā 35,Rēzekne, LV-4600 64607801 REZEKNE@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē. Nodarbinātības veicināšanas pasākumi sadarbībā ar pašvaldību.	
2.8.	NVA Rēzeknes filiāles Maltas sektora klientu	Valentīna Strode, vadītāja	Skolas ielā 24, Malta, Rēzeknes novads, LV-4630 64621156	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē	

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
	apkalpošanas centrs		ValentinaS@nva.lv		
2.9.	NVA Rēzeknes filiāles Viļānu klientu apkalpošanas centrs	Anita Stroževa, vadītāja	Rēzeknes iela 1a, Viļāni, Viļānu novads, LV-4650 64614178 AnitaS@nva.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē	
2.10.	NVA Ludzas filiāle	Edgars TEREŠKO, filiāles vadītājs	Skolas iela 12, Ludza, LV-5701 65707323, 65781240 ludza@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē. Nodarbinātības veicināšanas pasākumi sadarbībā ar pašvaldību.	
2.11.	NVA Ludzas filiāles Kārsavas klientu apkalpošanas centrs	Inta RANCĀNE, vecākā inspektore	Vienības iela 53, Kārsava, LV-5717 65714006 karsava@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē	
2.12.	NVA Ludzas filiāles Zilupes klientu apkalpošanas centrs	Jeļena BUBOVIČA, vecākā inspektore	Partizāņu iela 5, Zilupe, LV-5751 65714005 zilupe@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē	
2.13.	NVA Balvu filiāle	Anna VEISA, filiāles vadītāja	Bērzpils iela 2a, Balvi, LV-4501 64507262, 28366820 balvi@nva.gov.lv	Bezdarbnieku un darba meklētāju konsultācijas un uzskaitē. Nodarbinātības veicināšanas pasākumi sadarbībā ar pašvaldību.	
3.	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA)	Inese Šmitiņa, direktore; Māris Blukis, direktora palīgs	Lāčplēša iela 70a, Rīga, LV-1011 67011838 vsaa@vsaa.lv	Sniedz iedzīvotājiem sociālās apdrošināšanas un atsevišķus sociālās palīdzības pakalpojumus - piešķir, aprēķina, pārrēķina un izmaksā pensijas, pabalstus un atlīdzības; Sniedz iedzīvotājiem individuālas konsultācijas par sociālās apdrošināšanas un sociālās palīdzības pakalpojumiem.	VSAA ir labklājības ministra pārraudzībā esoša valsts iestāde, kas izveidota, lai īstenotu valsts politiku sociālās apdrošināšanas un valsts sociālo pabalstu jomā. VSAA funkcijas: piešķirt valsts sociālās apdrošināšanas pensijas, pabalstus, atlīdzības un valsts sociālos pabalstus, kā arī nodrošināt to izmaksu;

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
3.1.	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra Veselības aprūpes un rehabilitācijas nodaļa	Māris SKUJENIEKS, nodaļas vadītājs	Lāčplēša iela 70 a, Rīga, LV-1011 67013619, fakss 67011814 Maris.Skujenieks@vsaa.lv	Piešķir sociālās apdrošināšanas ārstniecības, rehabilitācijas un ar to saistīto papildu izdevumu atlīdzības un atlīdzības par darbspēju zaudējumu palielinājumu; Nodrošina sociālās apdrošināšanas darba negadījumu un arodslimību preventīvo pasākumu plāna izpildi	veikt sociāli apdrošināto personu un sociālās apdrošināšanas iemaksu reģistrāciju un uzskaiti, veidot un sistemātiski atjaunot attiecīgo datu bāzi; konsultēt iedzīvotājus valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu un valsts sociālo pabalstu jautājumos; administrēt valsts fondēto pensiju shēmu; administrēt valsts sociālās apdrošināšanas speciālos budžetus; pieņemt lēmumus par personu tiesībām uz sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem un valsts sociālajiem pabalstiem;
3.2.	VSAA Madonas reģionālās nodaļas Balvu KAC		Bērzpils iela 1 a, Balvi, LV-4501 64507020, fakss 64507022 balvi@vsaa.lv	Nodrošina aģentūras pakalpojumus – iedzīvotāju konsultācijas un pabalstu piešķiršanu.	organizēt un vadīt sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmas darbību; īstenot valsts pensiju speciālajam budžetam nodoto valsts kapitāla daļu turētāja tiesības un pienākumus;
3.3.	VSAA Rēzeknes reģionālā nodaļa	Daina Rundāne-Gaspažiņa, vadītāja	Viļānu iela 8, Rēzekne, LV-4601 64607340, fakss 64623517 rezekne@vsaa.lv	Nodrošina aģentūras pakalpojumus – iedzīvotāju konsultācijas un pabalstu piešķiršanu.	administrēt sociālās drošības jomā noslēgtos starpvalstu līgumus atbilstoši tajos noteiktajai kompetencei;
3.4.	VSAA Rēzeknes reģionālās nodaļas Ludzas KAC		Raiņa iela 16, Ludza, LV-5701 65707432, fakss 6570444 ludza@vsaa.lv	Nodrošina aģentūras pakalpojumus – iedzīvotāju konsultācijas un pabalstu piešķiršanu.	nodrošināt Eiropas Savienības sociālās drošības shēmu koordināciju atbilstoši kompetencei;
3.5.	VSAA Rēzeknes reģionālās nodaļas Preiļu KAC		A. Paulāna iela 3 a, Preiļi, LV-5301 65307380, fakss 65322183 preili@vsaa.lv	Nodrošina aģentūras pakalpojumus – iedzīvotāju konsultācijas un pabalstu piešķiršanu.	sniegt labklājības ministrijai priekšlikumus par valsts politiku sociālās apdrošināšanas pakalpojumu un valsts sociālo pabalstu jomā;
3.6.	VSAA Daugavpils reģionālā nodaļa	Dace Raciņa, vadītāja	Ģimnāzijas iela 10, 65476025 Ģimnāzijas iela 10, Daugavpils, LV-5401 65476025, fakss 65476010 daugavpils@vsaa.lv	Nodrošina aģentūras pakalpojumus – iedzīvotāju konsultācijas un pabalstu piešķiršanu.	sniegt labklājības ministram un ministrijas atbildīgajai amatpersonai nepieciešamo informāciju un priekšlikumus aģentūras darbības jautājumos;
3.7.	VSAA Daugavpils reģionālās nodaļas Krāslavas KAC		Skolas iela 7, Krāslava, LV-5601 65681611, fakss 65623276 kraslava@vsaa.lv	Nodrošina aģentūras pakalpojumus – iedzīvotāju konsultācijas un pabalstu piešķiršanu.	atbilstoši normatīvajiem aktiem par datu aizsardzību nodrošināt aģentūras rīcībā esošo personas datu un citas informācijas aizsardzību; sniegt juridiskajām un fiziskajām personām

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
					informāciju par aģentūras kompetencē esošajiem jautājumiem; analizēt nelaimes gadījumu darbā un arodslimību izmaksas un, pamatojoties uz analīzi, kā arī uz valsts institūciju un sociālo partneru ieteikumiem, izstrādāt un apstiprināt arodslimību un nelaimes gadījumu darbā novēršanas plānu un īstenot plānā iekļautos pasākumus.
4.	Valsts probācijas dienests (VPD)	Aleksandrs Dementjevs, vadītājs	Dzirnavu iela 91, Rīga, LV-1011 67021138, fakss 67021139 vpd@vpd.gov.lv	Probācijas programmu izstrāde un licencētu programmu īstenošana. Piespiedu un sabiedrisko darbu izpildes organizēšana. Nosacīti sodītu personu un personu pārbaudes laikā uzraudzība. Pēc-ieslodzījuma palīdzība personām saistībā ar atbrīvošanu no brīvības atņemšanas iestādēm.	Probācijas dienests ir radīts, lai sekmētu noziedzības novēršanu valstī, nodrošinātu sabiedrībā izciešamo sodu kvalitatīvu izpildi un koordināciju un atslogotu pārējo tiesību aizsardzības iestāžu darbu. VPD funkcijas: sniegt izvērtēšanas ziņojumu par probācijas klientu; nodrošināt probācijas programmu izstrādi un licencētu programmu īstenošanu; veikt uzraudzību nosacīti notiesātām personām, nosacīti pirms termiņa no soda izciešanas atbrīvotām personām; organizēt kriminālsoda - piespiedu darbs - izpildi; organizēt audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa - sabiedriskais darbs - izpildi; organizēt un vadīt izlīgumu kriminālprocesā.
4.1.	Valsts probācijas dienesta Balvu teritoriālā struktūrvienība	Juris RAGOVSKIS, vadītājs	Partizānu iela 6, Balvi, LV-4501 64507234, 64507239 balvi@vpd.gov.lv	Probācijas dienesta funkciju izpilde Balvu rajona teritorijā	
4.2.	Valsts probācijas dienesta Daugavpils teritoriālā struktūrvienība	Česlavs Koržeņevskis, vadītājs	Lāčplēša iela 41, Daugavpils, LV-5401 65424463; 65424445 daugavpils@vpd.gov.lv	Probācijas dienesta funkciju izpilde Daugavpils rajona teritorijā	
4.3.	Valsts probācijas dienesta Krāslavas teritoriālā struktūrvienība	Marija KAMPĀNE, vadītāja	Rēzeknes iela 33a, Krāslava, LV-5601 65681742 kraslava@vpd.gov.lv	Probācijas dienesta funkciju izpilde Krāslavas rajona teritorijā	
4.4.	Valsts probācijas dienesta Preiļu teritoriālā	Elita Jaundzema, vadītāja	Talsu iela 2A, Preiļi, LV-5301 65307431 preili@vpd.gov.lv	Probācijas dienesta funkciju izpilde Preiļu rajona teritorijā	

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
	struktūrvienība				
4.5.	Valsts probācijas dienesta Rēzeknes teritoriālā struktūrvienība	Olga TUPĪTE, vadītāja	Atbrīvošanas aleja 93a, Rēzekne, LV-4601 64607375 rezekne@vpd.gov.lv	Probācijas dienesta funkciju izpilde Rēzeknes rajona teritorijā	
5.	Valsts policija	Valdis VOINS, Valsts policijas priekšnieks	Čiekurkalna 1.līnija 1, k - 4, LV - 1026 67075212 valdis.voins@vp.gov.lv	Garantēt personu un sabiedrības drošību; Likumā paredzētajā kārtībā sniegt palīdzību personām, iestādēm, uzņēmumiem un organizācijām to tiesību aizsardzībā un ar likumu noteikto pienākumu realizācijā.	Policija ir apbruņota militarizēta valsts vai pašvaldības institūcija, kuras pienākums ir aizsargāt personu dzīvību, veselību, tiesības un brīvības, īpašumu, sabiedrības un valsts intereses no noziedzīgiem un citiem prettiesiskiem apdraudējumiem. Policijas uzdevumi: garantēt personu un sabiedrības drošību; novērst noziedzīgus nodarījumus un citus likumpārkāpumus; atklāt noziedzīgus nodarījumus, meklēt personas, kas izdarījušas noziedzīgus nodarījumus; likumā paredzētajā kārtībā sniegt palīdzību personām, iestādēm, uzņēmumiem un organizācijām to tiesību aizsardzībā un ar likumu noteikto pienākumu realizācijā; savas kompetences ietvaros izpildīt administratīvos sodus un kriminālsodus.
5.1.	Valsts policijas Daugavpils iecirknis	Arnis TRUBIŅŠ, iecirkņa priekšnieks	18.Novembra iela 41a, Daugavpils 65403301	Nodrošināt policijas funkciju izpildi reģionālajā struktūrvienībā	
5.2.	Valsts policijas Rēzeknes iecirknis	Viktors ČUDARS, iecirkņa priekšnieks	Kr. Valdemāra 20, Rēzekne 64603501	Nodrošināt policijas funkciju izpildi reģionālajā struktūrvienībā	
5.3.	Valsts policijas Preiļu iecirknis	Andrejs ALEKSANDROVS, iecirkņa priekšnieks	Talsu ielā 2, Preiļi 65302801	Nodrošināt policijas funkciju izpildi reģionālajā struktūrvienībā	
5.4.	Valsts policijas Balvu iecirknis	Dzintars ČERBAKOVŠ, iecirkņa priekšnieks	Bērzpils iela 20, Balvi 64501601, 64501627	Nodrošināt policijas funkciju izpildi reģionālajā struktūrvienībā	
5.5.	Valsts policijas Krāslavas iecirknis	Ivars JAKUŠONOKS, iecirkņa priekšnieks	Brīvības ielā 15, Krāslava 65603401	Nodrošināt policijas funkciju izpildi reģionālajā struktūrvienībā	
5.6.	Valsts policijas Ludzas iecirknis	Osvālds ŠATILOVS, iecirkņa priekšnieks	Stacijas iela 46, Ludza 65703801	Nodrošināt policijas funkciju izpildi reģionālajā struktūrvienībā	
6.	Slimnīcas				
6.1.	Pašvaldības SIA	Alīna RAKA, valdes	Priežu iela 9, Zilupe, Zilupes	Sociālās aprūpes pakalpojumi.	Valsts finansēts neatliekamās medicīniskās

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
	'Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs'	locekle	novads, Latvija, LV-5751 65742111	Plānota pansionāta izveide, sociālās palīdzības pakalpojumu paplašināšana (veļas mazgātava, ēdināšana)	palīdzības dienests. Poliklīnika (neirologs, rentgenologs, ginekologs, zobārstniecības kabinets, dienas stacionārs, okulista un ķirurga privātprakses, maksas laboratorijas pakalpojumi un fizioprocedūras) Sociālās aprūpes centrs.
6.2.	Pašvaldības SIA 'Vilāņu slimnīca'	Juris VIDIŅŠ, rīkotājdirektors	Rīgas iela 57, Vilāni, Vilāņu novads, Latvija, LV-4650 64662284	Sociālās aprūpes pakalpojumi. Diagnostika un medicīniskie pakalpojumi rehabilitācijas nolūkiem.	Sociālās aprūpes nodaļa, maksas stacionārs. Rentgenoloģiskie, ultrasonoskopiskie izmeklējumi. Fizioprocedūras, masāžas pakalpojumi.
6.3.	Pašvaldības aģentūra 'Viļakas slimnīca'	Valda BUZIJANA, slimnīcas direktore	Parka iela 2, Viļaka, Viļakas novads, LV-4583 64522314 Direktore 29169064, 64507112	Sociālās aprūpes pakalpojumi. Diagnostika un medicīniskie pakalpojumi rehabilitācijas nolūkiem.	Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests. Terapijas nodaļa, laboratoriskie izmeklējumi. Līgums ar VOAVA par medicīnisko aprūpi mājās.
6.4.	Pašvaldības SIA 'Rēzeknes slimnīca'	Jāzeps KORSĀKS, veselības aprūpes vadītājs	18. Novembra iela 41, Rēzekne, LV 4600 64603365, 64603371 REZCS@inbox.lv	Stacionārā un ambulatorā medicīniskā palīdzība	Daudzprofilu neatliekamās medicīniskās palīdzības stacionārs. Darbības mērķi: Nodrošināt Rēzeknes pilsētas un rajona iedzīvotājiem stacionāro veselības aprūpi, kas ir orientēta uz neatliekamu, akūtu un plānveida medicīnisku palīdzību. Sniegt ātru un kvalitatīvu diagnostiku, intensīvu ārstēšanu un rehabilitāciju ar mērķi maksimāli ātri un kvalitatīvi panākt pacienta izveseļošanu vai samazināt slimības izpausmes līdz tādai pakāpei, kad ir iespējama tālāka ārstēšana primārās aprūpes sistēmā.
6.5.	SIA 'Preiļu slimnīca'	Jānis ANSPOKS, valdes priekšsēdētājs Daina PLIČA, galvenā ārste	Raiņa bulvāris 13, Preiļi, Preiļu novads, LV-5301 65321716 lietvede10@axel.lv , jaansp@inbox.lv	Stacionārā un ambulatorā medicīniskā palīdzība	

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
6.6.	SIA 'Ludzas rajona slimnīca'	Juris ATSTUPENS, slimnīcas vadītājs	Raiņa iela 43, Ludza, LV-5701 65707090, 65707110 info@ludzasslimnica.lv	Aprūpes slimnīca. Ambulatorā medicīniskā palīdzība	Dienas stacionārs, maksas medicīniskie pakalpojumi Fizikālās terapijas un rehabilitācijas nodaļa
6.7.	SIA 'Līvānu slimnīca'	Vadims KRIMANS, valdes priekšsēdētājs	Zaļā iela 44, Līvāni, Līvānu novads, LV-5316 Tālr. 65307621, fax.65307610, e-pasts livanuslimniva@livani.lv	Sociālās aprūpes pakalpojumi Stacionārā un ambulatorā veselības aprūpe.	Paliatīvās un sociālās aprūpes pakalpojumi: terapijas, paliatīvās un īslaicīgās sociālās aprūpes gultas vietas. Ambulatorā daļa Dienas stacionārs, maksas medicīniskie pakalpojumi Fizikālās terapijas un rehabilitācijas nodaļa
6.8.	SIA 'Krāslavas slimnīca'	Aleksandrs JEVTUŠOKS, slimnīcas vadītājs	Rīgas iela 159, Krāslava, LV-5601 65623233	Stacionārā un ambulatorā veselības aprūpe.	Neatliekamā medicīniskā palīdzība. Daudzprofilu stacionārs.
6.9.	SIA 'Kārsavas slimnīca'	Aivars SMAGARS, valdes priekšsēdētājs	Vienības 52, Kārsava, Kārsavas n., LV-5717 65707066, 65707080	Sociālās aprūpes pakalpojumu. Ambulatorā veselības aprūpe.	Ambulatorā daļa, dienas stacionārs, sociālās aprūpes nodaļa.
6.10.	SIA 'Daugavpils Reģionālā Slimnīca'	Aivars ZDANOVSKIS, galvenais ārsts Aija MALNAČA, direktora vietniece organizatoriski-metodiskajos jautājumos	Vasarnīcu iela 20, Daugavpils, LV – 5417 5405298 sia.drs@apollo.lv	Ambulatora un stacionāra veselības aprūpe	Neatliekamā medicīniskā palīdzība. Daudzprofilu stacionārs.
6.11.	Pašvaldības SIA 'Daugavas slimnīca'	Edgars LEVKĀNS, valdes loceklis, Valentīna KIRČENKO, galvenā māsa	Siguldas iela 24, Daugavpils, LV-5420 65439913	Ambulatorā un stacionārā veselības aprūpe. Specializācija – narkoloģija. Narkoloģiskās nodaļas ambulatorā daļā un stacionārā sniedz Latgales iedzīvotājiem neatliekamo narkoloģisko palīdzību, plānveida palīdzību, alkohola un narkomānijas motivāciju, profilakses pasākumus.	Dienas stacionārs.
6.12.	SIA Daugavpils psihoneirológiskā slimnīca	Olga SOKOLOVA, valdes priekšsēdētāja	Lielā Dārza iela 60/62, Daugavpils, LV-5417 65402220, 65434906	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija. No 2005.-2007.g. projekts EQUAL	Psihoneirológiskā stacionāra pakalpojumi

Nr.	Institūcija	Amatpersona, vārds, uzvārds	Kontakti (adrese, telefons, e-pasts)	Institūcijas kompetence, saistība ar sociālajiem pakalpojumiem	Institūcijas funkcijas
			dpns@apollo.lv 6540224 (sociālās aprūpes institūcija)	Latvija – pacientu iesaistīšana darba tirgū.	
6.13.	SIA Dagdas slimnīca	Jāzeps JAPIŅŠ, direktors	Brīvības iela 29, Dagda, Dagdas novads, Latvija, LV-5674 65653184 dagdasslimnica@apollo.lv	Medicīniskā palīdzība, fizioterapijas kabineta pakalpojumi	Dienas stacionārs, poliklīnika.
6.14.	Pašvaldības aģentūra 'Balvu slimnīca'	Irēna SPRUDZĀNE, Balvu slimnīcas vadītāja Jānis EIZĀNS, izpilddirektors	Vidzemes 2, Balvi, LV-4501 64507129 balvu.slimnica@inbox.lv	Konsultatīvas un profilaktiskas medicīniskās palīdzības sniegšana Balvu, Viļakas, Rugāju, Baltinavas novadu iedzīvotājiem	Neatliekamā medicīniskā palīdzība. Stacionāri un ambulatori medicīniski pakalpojumi. Poliklīnika, procedūru kabineti. Fizikālās terapijas kabinets.
7.	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (VDEAVK)	Andris ZĪVERTS, vadītājs	Ventspils iela 53, Rīga, LV-1002 67614885	Invaliditātes ekspertīzes veikšana	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija ir Labklājības ministrijas padotības valsts pārvaldes iestāde, kas veic invaliditātes ekspertīzi Latvijas Republikā.
7.1.	Rēzeknes starprajonu VDEAVK	Staņislavs Stērninieks, vadītājs	Zemnieku iela 16a, Rēzekne 64622360 rezeknes.st.vdeak@vdeavk.gov.lv	Invaliditātes ekspertīzes veikšana reģionos	Invaliditātes ekspertīzes uzdevums ir individualizēti izvērtēt personas fizisko vai psihisko spēju ierobežojuma pakāpi un iespējas integrēties sabiedrībā.
7.2.	Daugavpils starprajonu VDEAVK	Natālija Roze, vadītāja	Ventspils ielā 22, Daugavpils 65431184 daugavpils.st.vdeak@vdeavk.gov.lv	Invaliditātes ekspertīzes veikšana reģionos	

3. Sociālo pakalpojumu tiesiskais regulējums

3.1. Starptautiskie tiesiskie akti

ANO konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām

Konvencija pieņemta 13.12.2006. Latvija to ratificēja 28.01.2010, pieņemot likumu "Par Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām" (spēkā no 18.02.2010). **Konvencija stājās spēkā Latvijā 31.03.2010.** Konvencijas mērķis ir veicināt, aizsargāt un nodrošināt to, lai visas personas ar invaliditāti varētu pilnībā un vienlīdzīgi izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības, un veicināt tām piemītošās cieņas ievērošanu. Saskaņā ar konvenciju pie personām ar invaliditāti pieder personas, kurām ir ilgstoši fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var apgrūtināt to pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem.

Konvencija par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem

Konvencija pieņemta 25.10.1980., Hāgā. Latvija to ratificēja 04.10.2001., pieņemot likumu "Par Hāgas konvenciju par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem" (spēkā no 23.10.2001.). **Konvencija stājās spēkā Latvijā 01.02.2002.**

Konvencijas mērķi ir:

- nodrošināt bērnu, kuri nelikumīgi aizvesti uz vai aizturēti kādā no Līgumslēdzējām Pusēm, ātru atgriešanos;
- nodrošināt to, ka tiesības uz aizbildnību un apmeklēšanu saskaņā ar vienas Līgumslēdzējas Puses likumiem tiek respektētas arī citās Līgumslēdzējās Pusēs.

Konvenciju piemēro attiecībā uz jebkuru bērnu, kurš bijis pastāvīgs Līgumslēdzējas Puses iedzīvotājs tieši pirms jebkāda tiesību uz aizbildnību vai apmeklēšanu pārkāpuma, un nav vecāks par 16 gadiem.

Par Maternitātes aizsardzības konvenciju

Konvencija pieņemta 15.06.2000., Ženēvā. Latvija to ratificēja 23.03.2006., pieņemot likumu "Par Maternitātes aizsardzības konvenciju" (spēkā no 14.04.2006.) **Konvencija stājās spēkā Latvijā 09.02.2010.**

Konvencija aizsargā māti un bērnu maternitātes (pirmsdzemdību un pēcdzemdību perioda) laikā, lai sekmētu visu strādājošo sieviešu vienlīdzību un mātes un bērna veselību un drošību.

Par Bērnu darba jaunāko formu konvenciju

Konvencija pieņemta 17.06.1999., Ženēvā. Latvija to ratificēja 23.03.2006., pieņemot likumu "Par Bērnu darba jaunāko formu konvenciju" (spēkā no 14.04.2006.).

Konvencija pieņemta, lai dalībvalsts, kas ratificē šo konvenciju, veiktu nekavējotus un efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu steidzamu bērnu darba jaunāko formu aizliegumu un novēršanu.

Šīs konvencijas izpratnē jēdziens "bērnu darba jaunākās formas" aptver:

- visas verdzības formas vai praksi, kas līdzinās verdzībai, tādas kā bērnu pārdošana vai nelegāla tirdzniecība, parāda kalpība un dzimtbūšana, piespiedu vai obligātais darbs, tajā skaitā bērnu piespiedu vai obligātā rekrutēšana izmantošanai bruņotajos konfliktos;
- bērnu izmantošanu, iegādi vai piedāvāšanu prostitūcijai, pornogrāfijas produkcijas ražošanai vai pornogrāfiskiem priekšnesumiem;
- bērnu izmantošanu, iegādi vai piedāvāšanu nelegālām darbībām, jo īpaši narkotisko vielu, kā tās ir noteiktas attiecīgajos starptautiskajos līgumos, ražošanā un tirdzniecībā;
- darbs, kas pēc sava rakstura vai apstākļiem, kādos tas tiek veikts, var kaitēt bērna veselībai, drošībai vai tikumībai.

Par Minimālā vecuma konvenciju

Konvencija pieņemta 26.06.1973., Ženēvā. Latvija to ratificēja 23.03.2006., pieņemot likumu "Par Minimālā vecuma konvenciju" (spēkā no 14.04.2006.)

Saskaņā ar konvenciju ikviena dalībvalsts, kurai šī konvencija ir saistoša, apņemas veidot tādu nacionālo politiku, kas garantētu efektīvu bērnu darba likvidēšanu un pakāpeniski paaugstinātu minimālo vecumu pieņemšanai darbā līdz tādām līmenim, kas atbilst jauniešu pilnai fiziskai un garīgai attīstībai.

Par Hāgas konvenciju par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem

Konvencija pieņemta 19.10.1996., Hāgā. Latvija to ratificēja 17.10.2002., pieņemot likumu "Par Hāgas konvenciju par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem" (spēkā no 31.10.2002.).

Konvencijas mērķi ir:

- noteikt valsti, kuras iestādēm ir jurisdikcija veikt pasākumus bērna personas vai īpašuma aizsardzībai;
- noteikt, kuri tiesību akti minētajām iestādēm ir jāpiemēro, īstenojot savu jurisdikciju;
- noteikt vecāku atbildībai piemērojamās tiesību aktus;
- nodrošināt šādu aizsardzības pasākumu atzīšanu un izpildi visās Līgumslēdzējās valstīs;
- ieviest starp Līgumslēdzēju valstu iestādēm sadarbību, kas var būt vajadzīga šīs Konvencijas mērķu sasniegšanai.

Konvencijā termins "vecāku atbildība" ir vecāku vara vai citas līdzīgas atbildības attiecības, kas nosaka vecāku, aizbildņu vai citu likumīgo pārstāvju tiesības, pilnvaras un pienākumus attiecībā uz bērna personu vai īpašumu.

Konvencija attiecas uz bērniem no dzimšanas brīža līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Par Eiropas konvenciju par nolēmumu atzīšanu un izpildi par bērnu aizbildnību un bērnu aizbildnības atjaunošanu

Konvencija pieņemta 20.05.1980., Luksemburgā. Latvija to ratificēja 07.03.2002., pieņemot likumu "Par Eiropas konvenciju par nolēmumu atzīšanu un izpildi par bērnu aizbildnību un bērnu aizbildnības atjaunošanu" (spēkā no 21.03.2002.).

Saskaņā ar konvenciju vienā Līgumslēdzējā valstī pieņemts nolēmums par aizbildnību tiek atzīts un, ja tas tā pieņemšanas valstī ir izpildāms, tiek izpildīts jebkurā citā Līgumslēdzējā valstī.

Par Hāgas konvenciju par bērnu aizsardzību un sadarbību starpvalstu adopcijas jautājumos

Konvencija pieņemta 29.05.1993., Hāgā. Latvija to ratificēja 25.10.2001., pieņemot likumu "Par Hāgas konvenciju par bērnu aizsardzību un sadarbību starpvalstu adopcijas jautājumos" (spēkā no 09.11.2001.)

Konvencijas mērķi ir:

- noteikt garantijas, lai nodrošinātu, ka starpvalstu adopcija tiek veikta atbilstoši bērna interesēm un ievērojot viņa vai viņas starptautiskajās tiesībās atzītās pamattiesības;
- līgumslēdzēju valstu starpā izveidot sadarbības sistēmu, lai nodrošinātu šo garantiju ievērošanu un tādējādi novērstu bērnu nolaupīšanu, tirdzniecību vai nelikumīgu pārvietošanu;
- nodrošināt, lai saskaņā ar šo konvenciju veiktās adopcijas tiktu atzītas līgumslēdzējās valstīs.

Konvenciju piemēro, ja bērns, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir vienā līgumslēdzējā valstī ("izcelsmes valsts"), ir ticis, tiek vai tiks pārvietots uz otru līgumslēdzēju valsti ("saņēmējvalsts") vai nu pēc tam, kad viņu izcelsmes valstī ir adoptējuši laulātie vai persona, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir saņēmējvalstī, vai šādas adopcijas veikšanai saņēmējvalstī vai izcelsmes valstī.

Konvencija attiecas tikai uz adopciju, kas rada pastāvīgas vecāku un bērnu attiecības.

Par Eiropas Padomes Konvenciju par bērnu tiesību piemērošanu

Konvencija pieņemta 25.01.1996., Strasbūrā. Latvija to ratificēja 05.04.2001., pieņemot likumu "Par Eiropas Padomes Konvenciju par bērnu tiesību piemērošanu" (spēkā no 18.04.2001.). **Konvencija stājas spēkā Latvijā 01.09.2001.**

Konvencija attiecas uz bērniem, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu, un tās mērķis ir bērnu interesēs veicināt to tiesības, piešķirt tiem procesuālas tiesības un atvieglot šo tiesību izmantošanu, nodrošinot to, ka bērnus pašus vai ar citu personu vai organizāciju palīdzību informētu un ļautu tiem piedalīties tiesas procesos, kas tos skar.

Saskaņā ar konvenciju tiesas procesi, kas skar bērnus, ir ģimenes lietu procesi, jo īpaši tie, kas saistīti ar vecāku varas izmantošanu, piemēram, attiecībā uz dzīvesvietu un satikšanos ar bērniem.

Par Hāgas 1961.gada 5.oktobra Konvenciju par iestāžu pilnvarām un tiesību aktiem, kas piemērojami attiecībā uz bērnu aizsardzību

Konvencija pieņemta 05.10.1961., Hāgā. Latvija to ratificēja 07.12.2000., pieņemot likumu "Par Hāgas 1961.gada 5.oktobra Konvenciju par iestāžu pilnvarām un tiesību aktiem, kas piemērojami attiecībā uz bērnu aizsardzību" (spēkā no 20.12.2000.).

Saskaņā ar konvenciju:

- bērna pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesu vai pārvaldes iestādes, ir tiesīgas veikt pasākumus, kas vērsti uz bērna personas vai īpašuma aizsardzību;
- iestādes, kas ir pilnvarotas, veic pasākumus, kuri paredzēti to iekšzemes normatīvajos aktos;
- normatīvie akti nosaka minēto pasākumu uzsākšanas, grozīšanas un izbeigšanas nosacījumus, kā arī reglamentē šo pasākumu ietekmi attiecībās starp bērnu un tām personām vai iestādēm, kuras atbild par viņa aprūpi, un attiecībās ar trešajām personām.

Konvencija paredz, ka attiecības, kas tieši izriet no bērna pilsonības valsts normatīvajiem aktiem un ar kurām bērns tiek pakļauts iestādei, tiek atzītas visās līgumslēdzējās valstīs.

Par Eiropas Konvenciju par bērnu adopciju

Konvencija pieņemta 24.04.1967., Strasbūrā. Latvija to ratificēja 16.03.2000., pieņemot likumu "Par Eiropas Konvenciju par bērnu adopciju" (spēkā no 31.03.2000.)

Konvencija ir piemērojama tikai bērna juridiskajai adopcijai, ja bērns laikā, kad adoptētājs iesniedz adopcijas pieteikumu, nav sasniedzis 18 gadu vecumu, nav un agrāk nav stājies laulībā un saskaņā ar likumu nav atzīts par pilngadīgu.

Saskaņā ar konvenciju adopcija ir spēkā tikai tad, ja to nodibina tiesu vai administratīva (kompetenta) iestāde.

3.2. Eiropas Savienības tiesiskais regulējums

Nozīmīga loma ir Latvijas dalībai ES un kopējo tiesisko normu akceptēšana un ievērošana nacionālajā līmenī.

Kopējais sociālās iekļaušanas memorands

Eiropas Sociālās iekļaušanas stratēģijā (2000.g.) Nicā Eiropadome kā kopīgus sociālos riskus atzina nabadzību un sociālo atstumtību, norādot uz to strukturālo un reģionālo raksturu. Latvija Kopējo sociālās iekļaušanas memorandā Nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanu izvirzīja kā galveno sociālās politikas mērķi. Sociālo pakalpojumu attīstība tika definēts kā viens no speciālajiem politiskajiem mērķiem.

Latvija 2010.gada sākumā ir piemērojusi visas ES regulas attiecībā uz sociālo jomu

3.3. Starpvalstu vienošanās (līgumi)

Starpvalstu vienošanās sociālās drošības jomā Latgales reģionam pirmkārt svarīgi ar Krievijas federāciju, Lietuvas Republiku un Baltkrievijas Republiku noslēgtās vienošanās un tam pakārtotie normatīvie akti.

Lietuva

- **10.11.1994. likums „Par Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības vienošanos par sadarbību sociālās nodrošināšanas jomā” (spēkā no 26.11.1994.)**

Vienošanās parakstīta 17.12.1993., Viļņā, **ir spēkā.**

Vienošanās nosaka to personu sociālo nodrošināšanu, uz kurām attiecas vai attiecas Latvijas Republikas un Lietuvas Republikas likumdošana sociālās nodrošināšanas jomā.

Saskaņā ar Vienošanos:

- Puses savā teritorijā pastāvīgi dzīvojošiem vai algotu darbu strādājošiem otras Puses pilsoņiem nosaka tādas pašas tiesības kā saviem pilsoņiem gan attiecībā uz likumdošanas piemērošanu, gan arī tiesībās uz sociālo nodrošināšanu;
- uz algotā darba strādājošām personām attiecināma tās Puses likumdošana, kuras teritorijā viņi izpilda algotu darbu, neatkarīgi ne no viņu dzīves vietas, ne uzņēmuma juridiskās reģistrācijas atrašanās vietas vai darba devēja dzīves vietas.

Krievija

▪ 02.10.2008. likums „Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgumu par sadarbību sociālās drošības jomā” (spēkā no 23.10.2008.)

Līgums parakstīts 18.12.2007., Rīgā, nav spēkā.

Līgums regulē to personu sociālo drošību un obligāto (valsts) sociālo apdrošināšanu, kuru dzīves vieta ir Līgumslēdzēju Pušu teritorijās un kuras ir tās pilsoņi, vai ir personas bez pilsonības, ieskaitot tos Latvijas Republikas pastāvīgos iedzīvotājus, kuriem ir nepilsoņa statuss, kā arī minēto personu ģimenes locekļi, uz kuriem attiecas vai tika attiecināti Līgumslēdzēju Pušu tiesību akti.

Līgums tiek piemērots arī attiecībā uz bēgļiem, kuru statuss tiek noteikts saskaņā ar 1951.gada 28.jūlija Konvenciju par bēgļu statusu, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem, uz kuriem attiecas vai attiecas Līgumslēdzēju Pušu tiesību akti par sociālo drošību un obligāto (valsts) sociālo apdrošināšanu.

Līgums neattiecas uz Līgumslēdzēju Pušu bruņoto spēku un citu saskaņā ar Līgumslēdzēju Pušu tiesību aktiem izveidoto militāro formējumu militārpersonām, iekšlietu sistēmās komandējošā un ierindas sastāva personām, viņu ģimenes locekļiem, kā arī:

Latvijas Republikā – uz personām, kuru pensiju nodrošinājums nav īstenots valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas ietvaros;

Krievijas Federācijā – uz personām, kuras pensiju nodrošināšanas jomā ir pielīdzinātas minētajām militārpersonām.

Baltkrievija

▪ 04.12.2008 likuma „Par Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas līgumu par sadarbību sociālās drošības jomā” (spēkā no 24.12.2008.)

Līgums parakstīts 29.02.2008., Minskā, nav spēkā.

Līgums regulē personu sociālo drošību, uz kurām attiecas vai attiecas vienas vai abu Pušu tiesību akti.

Līgums neattiecas uz militārpersonu, iekšlietu un valsts drošības institūciju darbinieku un citu personu pensiju nodrošinājumu, kas nav noteikts valsts sociālās apdrošināšanas sistēmā, kā arī uz valsts ierēdņiem Baltkrievijas Republikā.

Puses savā teritorijā dzīvojošām vai strādājošām otrās Puses pilsoņiem, kā arī viņu ģimenes locekļiem, nodrošina tādas pašas tiesības kā saviem pilsoņiem gan attiecībā uz tiesību aktu piemērošanu, gan arī attiecībā uz tiesībām sociālās drošības jomā, izņemot uz Latvijas Republikā noteikto kārtību Latvijas Republikas pilsoņiem apdrošināšanas stāža, kas uzkrāts līdz 1991.gada 1.janvārim, noteikšanā.

3.4. Latvijas Republikas normatīvie akti

Pārskatā apskatīti [sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības](#) jomas regulējošie vispārīgie normatīvie akti un normas par [sociālo pakalpojumu sniedzējiem](#), kā arī normas, kas regulē noteiktu klientu grupu – [bērnu](#), [vecu cilvēku](#), [cilvēku tirdzniecības upuru](#), [bezdarbnieku](#), [cilvēku ar invaliditāti](#), [personu ar atkarību problēmām](#) tiesisko aizsardzību. Normatīvo aktu apskats sniedz arī ieskatu par valsts un [pašvaldību](#) pienākumiem sociālo pakalpojumu sniegšanā.

3.4.1. Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi

Likums "Par sociālo drošību"

Likums "Par sociālo drošību" (pieņemts 07.09.1995, spēkā no 05.10.1995.) nosaka sociālās drošības sistēmas veidošanas un darbības principus, personu galvenās sociālās tiesības un pienākumus, to realizēšanas pamatnosacījumus, kā arī reglamentē sociālo pakalpojumu veidus, to skaitā sociālo un audzināšanas palīdzību, sekmējot sociālo taisnīgumu un sociālo drošību.

Likuma mērķis ir nodrošināt, lai sociālie pakalpojumi tiktu sniegti savlaicīgi un institūcijas, kas ir atbildīgas par pakalpojumu sniegšanu, būtu viegli pieejamas. Likums veicina:

- iespēju brīvi izvēlēties nodarbošanos un ar savu darbu nopelnīt dzīvei nepieciešamos līdzekļus;
- vienādu priekšnoteikumus katra personības brīvai attīstībai;
- ģimenes aizsardzību, atbalstīšanu un attīstību;
- īpašu dzīves grūtību pārvarēšanu vai mazināšanu, sniedzot palīdzību un radot pašpalīdzības iespējas.

Saskaņā ar likumu galvenās personu sociālās tiesības ir:

- izglītības un nodarbinātības veicināšana;
- sociālā apdrošināšana;
- tiesības uz veselības aprūpi;
- sociālās garantijas ar īpašiem apstākļiem saistīta veselības zaudējuma gadījumā;
- ģimenes izdevumu atlīdzība;
- pabalsts piemērota dzīvokļa nodrošināšanai;
- palīdzība bērniem un jauniešiem;
- sociālā palīdzība;
- invalīdu iesaistīšana sabiedrības dzīvē.

Sociālie pakalpojumi šā likuma izpratnē ir pasākumi, kurus nodrošina valsts vai pašvaldība naudas vai mantisko pabalstu vai citu pakalpojumu veidā, lai veicinātu personas sociālo tiesību pilnvērtīgu īstenošanu.

Likums paredz, ka sociālo pakalpojumu sniedzēja pienākums ir nodrošināt, lai:

- katrs saņemtu bezmaksas padomu par savām sociālajām tiesībām, to īstenošanu un saviem pienākumiem;
- katrs, kam uz to ir tiesības, saņemtu attiecīgos sociālos pakalpojumus savlaicīgi un pilnā mērā;
- sociālo pakalpojumu pieprasīšana un saņemšana būtu pēc iespējas vienkārša.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums (spēkā no 01.01.2003.) nosaka sociālā darba, karitatīvā sociālā darba, sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanas un saņemšanas principus, to personu loku, kurām ir tiesības saņemt šos pakalpojumus un palīdzību, kā arī sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas un finansēšanas principus.

Saskaņā ar likumu tiesības saņemt sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību ir Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem un ārzemniekiem, kuriem piešķirts personas kods, izņemot personas, kuras ir saņēmušas termiņuzturēšanās atļauju (t.sk., bezdarbniekiem).

Likums paredz, ka sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtību nosaka Ministru kabinets un pašvaldību domes. Kārtību, kādā saņemami pašvaldību sniegtie sociālie pakalpojumi, nosaka pašvaldību saistošajos noteikumos.

Saskaņā ar likumu:

- sociālie pakalpojumi tiek nodrošināti **klienta dzīvesvietā vai iespējami tuvu tai**, un tikai tad, ja šāds pakalpojumu apjoms nav pietiekams, tiek nodrošināta sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija ilgstošas aprūpes un sociālās rehabilitācijas **institūcijā**;
- sociālo palīdzību klientam sniedz, pamatojoties uz viņa materiālo resursu — ienākumu un īpašuma novērtējumu, individuāli paredzot katra klienta līdzdarbību atbilstoši likumam "Par sociālo drošību".

Saskaņā ar likumā definēto:

- **sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanas mērķis** ir nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personai, kura vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt pati saviem spēkiem;

- **sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas mērķis** ir novērst vai mazināt invaliditātes, darbnespējas, brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības vai vardarbības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas personas dzīvē;
- **sociālās palīdzības mērķis** ir sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.

Ministru kabineta noteikumi „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība”

Ministru kabineta 2008.gada 21.aprīļa noteikumi Nr.288 „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība” (spēkā no 24.04.2008.) nosaka kārtību, kādā persona saņem sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Saskaņā ar noteikumiem:

- sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību persona vai viņas likumiskais pārstāvis pieprasa pašvaldībā, kuras teritorijā reģistrēta personas dzīvesvieta, vai vēršoties tieši pie pakalpojuma sniedzēja, lai saņemtu sociālos pakalpojumus naktspatversmē, patversmē un krīzes centrā, kā arī redzes un dzirdes invalīdiem paredzētos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus;
- pakalpojuma sniedzējs pieņem lēmumu par pakalpojuma nodrošināšanu atbilstoši attiecīgās institūcijas dibinātāja noteiktajai kārtībai.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”

Ministru kabineta 2010.gada 30.marta noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu” (spēkā no 01.04.2010., zaudēs spēku ar 31.12.2011.) nosaka ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kuru nepārsniedzot ģimene, kas sastāv no laulātajiem, personām, kurām ir kopēji izdevumi par uzturu un kuras mitinās vienā mājoklī, vai atsevišķi dzīvojoša persona tiek atzīta par trūcīgu, kā arī kārtību, kādā novērtējami ģimenes (personas) ienākumi un materiālais stāvoklis.

Noteikumi paredz, ka ģimene (persona) atzīstama par trūcīgu, ja tās vidējie ienākumi katram ģimenes loceklim mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz **50 % no** attiecīgā gada 1.janvārī valstī spēkā esošās **minimālās mēneša darba algas apmēra** un ja:

- tai nepieder naudas līdzekļu uzkrājumi, vērtspapīri vai īpašums;
- tā nav noslēgusi uztura līgumu;
- tā nesaņem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas sniegtos pakalpojumus vai tā neatrodas ieslodzījumā;
- persona ir reģistrējusies Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieks vai darba meklētājs, izņemot, ja tai Nodarbinātības valsts aģentūrā nav jāreģistrējas.
- Par īpašumu šo noteikumu izpratnē nav uzskatāmi:
 - dzīvokļa vai mājas iekārta, apģērbs, sadzīves priekšmeti, bērnu piederumi, kā arī manta, uz kuru nevar vērst piedziņu pēc izpildu dokumentiem saskaņā ar Civilprocesa likuma normām;
 - nekustamais īpašums vai tā daļa, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs un viņa ģimenes locekļi, vai īpašums vai tā daļa, kas pieder iesniedzējam vai kādam no ģimenes locekļiem, kur dzīvo ģimenes locekļu pirmās pakāpes radnieki, kuriem nepieder cits nekustamais īpašums;
 - zeme, mežs, ēkas atbilstoši pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktajiem kritērijiem;
 - viena garāža, viens automobilis, kas ģimenes (personas) īpašumā ir ilgāk par 24 mēnešiem, kā arī viens velosipēds katram ģimenes loceklim vai motocikls, motorollers vai mopēds, kas ir ģimenes (personas) īpašumā.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni”

Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumi Nr.1489 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” (spēkā no 23.12.2009., piemērojami ar 01.12.2009.) nosaka garantēto minimālo ienākumu līmeni, t.i.:

- pilngadīgai personai – 40 latu mēnesī;
- bērnam – 45 latu mēnesī.

Noteikumi paredz, ka pašvaldības dome ir tiesīga noteikt vecuma un invaliditātes pensiju saņēmējiem citu garantēto minimālo ienākumu līmeni, kas nav zemāks par šajos noteikumos minēto ienākumu līmeni un nepārsniedz normatīvajos aktos par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu noteikto ienākumu līmeni.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdalību”

Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdalību” (spēkā no 01.07.2009.) nosaka kārtību, kādā aprēķināms, piešķirams un izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdalību. Noteikumi paredz, ka:

- pabalstu piešķir ģimenei vai atsevišķi dzīvojošai personai, kura atzīta par trūcīgu atbilstoši normatīvajiem aktiem par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu, lai sniegtu materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām) un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas sociālās situācijas uzlabošanā;
- pabalstu, pamatojoties uz ģimenes (personas) iesniegumu un trūcīgas ģimenes (personas) statusu apliecinošiem dokumentiem, aprēķina, piešķir un izmaksā tās pašvaldības sociālais dienests, kuras teritorijā ģimene (persona) deklarējusi savu dzīvesvietu.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu pašvaldībām garantētā minimālā ienākumu līdzekļa pabalsta un dzīvokļa pabalsta izmaksām”

Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumi Nr.1251 „Noteikumi par valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu pašvaldībām garantētā minimālā ienākumu līdzekļa pabalsta un dzīvokļa pabalsta izmaksām” (spēkā no 01.12.2009.) nosaka valsts budžeta līdzekļu piešķiršanas nosacījumus pašvaldībām garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalsta un dzīvokļa pabalsta izmaksu nodrošināšanai un to piešķiršanas kārtību.

MK noteikumi paredz, ka valsts budžeta līdzekļi pašvaldībai tiek piešķirti šādā apmērā:

- garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalsta izmaksām – **50 procentu** apmērā no mēnesī pašvaldībā garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalstam izlietotajiem līdzekļiem;
- dzīvokļa pabalsta izmaksām – **20 procentu** apmērā no mēnesī pašvaldībā dzīvokļa pabalstam izlietotajiem līdzekļiem.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdalību”

Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdalību” (spēkā no 01.07.2009.) nosaka kārtību, kādā aprēķināms, piešķirams un izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdalību. Noteikumi paredz, ka:

- pabalstu piešķir ģimenei vai atsevišķi dzīvojošai personai, kura atzīta par trūcīgu atbilstoši normatīvajiem aktiem par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu, lai sniegtu materiālu atbalstu krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām) un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas sociālās situācijas uzlabošanā;
- pabalstu, pamatojoties uz ģimenes (personas) iesniegumu un trūcīgas ģimenes (personas) statusu apliecinošiem dokumentiem, aprēķina, piešķir un izmaksā tās pašvaldības sociālais dienests, kuras teritorijā ģimene (persona) deklarējusi savu dzīvesvietu.

3.4.2. Sociālo pakalpojumu sniedzēji

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par kārtību, kādā personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sociālās rehabilitācijas institūcijās, un prasībām sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem”

Ministru kabineta 2009.gada 31.marta noteikumi Nr.279 „Noteikumi par kārtību, kādā personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sociālās rehabilitācijas institūcijās, un prasībām sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem” (spēkā no 04.04.2009.) noteikumi nosaka:

- kārtību, kādā personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus par valsts budžeta līdzekļiem;

- funkcionālos traucējumus, kuri personai darbspējīgā vecumā (no 15 gadiem līdz vecuma pensijas piešķiršanai noteiktā vecuma sasniegšanai) dod tiesības saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus par valsts budžeta līdzekļiem;
- prasības sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem.

Ministru kabineta noteikumi „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”

Ministru kabineta 2003.gada 3.jūnija noteikumi Nr.291 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” (spēkā no 07.06.2003.) nosaka prasības, kas jāievēro sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un sociālā darba sociālo pakalpojumu sniedzējiem:

- vispārīgās prasības sociālo pakalpojumu sniedzēju darbībai;
- prasības, kas sociālo pakalpojumu sniedzējiem jāievēro pakalpojumu sniegšanas procesā;
- prasības, kas noteiktas sociālo pakalpojumu sniegšanas vietai, ja attiecīgais sociālais pakalpojums netiek sniegts klienta dzīvesvietā.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā sociālo pakalpojumu sniedzējs tiek reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un izslēgts no tā”

Ministru kabineta 2008.gada 20.novembra noteikumi Nr.951 „Kārtība, kādā sociālo pakalpojumu sniedzējs tiek reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un izslēgts no tā” (spēkā no 26.11.2008.) paredz, ka:

- sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistra pārzinis ir Labklājības ministrija;
- reģistrā reģistrē privātpersonas, valsts un pašvaldību iestādes un to institūcijas, filiāles un struktūrvienības, kuras sniedz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā noteiktos sociālos pakalpojumus;
- reģistrējot pakalpojumu sniedzēju, ministrija izsniedz reģistrācijas apliecību;
- reģistrācijas apliecību izsniedz uz nenoteiktu laiku.

Skatīt arī Ministru kabineta 2008.gada 20.novembra noteikumus Nr.950 „Noteikumi par valsts nodevu par sociālo pakalpojumu sniedzēja reģistrācijas apliecības izsniegšanu” (spēkā no 26.11.2008.)

Ministru kabineta noteikumi „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”

Ministru kabineta 2000.gada 12.decembra noteikumi Nr.431 „Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām” nosaka higiēnas prasības (to skaitā medicīniski sanitārās prasības) sociālās aprūpes institūcijām, izņemot tās institūcijas, kurās tiek veikta ģimenes tipa aprūpe.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par dienas centru, grupu māju (dzīvokļu) un pusceļa māju izveidošanas un uzturēšanas izdevumu līdzfinansēšanu”

Ministru kabineta 2007.gada 4.decembra noteikumi Nr.829 „Noteikumi par dienas centru, grupu māju (dzīvokļu) un pusceļa māju izveidošanas un uzturēšanas izdevumu līdzfinansēšanu” (spēkā no 08.12.2007.) nosaka:

- kritērijus dienas centru (kas paredzēti personām ar garīga rakstura traucējumiem) izveidošanas un uzturēšanas izdevumu noteikšanai, kā arī valsts līdzfinansējuma piešķiršanas un līdzfinansēšanas kārtību;
- kritērijus grupu māju (dzīvokļu) (kas paredzēti personām ar garīga rakstura traucējumiem) un pusceļa māju (kas paredzētas personām ar garīga rakstura traucējumiem) izveidošanas un uzturēšanas izdevumu noteikšanai, kā arī valsts līdzfinansējuma piešķiršanas un līdzfinansēšanas kārtību;
- grupu dzīvokļa un pusceļa mājas pakalpojuma apjomu;
- pakalpojuma saņēmēja maksājumus par pusceļa mājas un grupu mājas pakalpojumu, kārtību, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no valsts vai pašvaldības budžeta, kā arī valsts budžeta līdzfinansējumu ar uzturēšanos grupu dzīvoklī saistīto izdevumu segšanā un tā piešķiršanas kārtību.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestāžu sniegto maksas pakalpojumu cenrādi”

Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumi nosaka Labklājības ministrijas padotībā esošo ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestāžu (pielikuma I nodaļa) sniegto maksas pakalpojumu cenrādi.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par kvalificētā personāla skaitu un nepieciešamo aprīkojumu vispārējās bērnu aprūpes un audzināšanas iestādēs”

Ministru kabineta 2000.gada 4.aprīļa noteikumi Nr.135 nosaka kvalificētā personāla skaitu un nepieciešamo aprīkojumu vispārējā bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, lai nodrošinātu atbilstošus apstākļus bērna audzināšanai, vispusīgai attīstībai, rehabilitācijai, sociālajai un veselības aprūpei.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par speciālu zināšanu apguves kārtību bērnu tiesību aizsardzības jomā un šo zināšanu saturu”

Ministru kabineta 2005.gada 27.septembra noteikumi Nr.729 nosaka kārtību, kādā valsts un pašvaldību institūciju speciālisti, kuri izskata lietas, kas saistītas ar bērnu tiesību aizsardzību, apgūst speciālas zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā, un šo zināšanu saturu.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par valsts mērķdotāciju apmēru un nosacījumiem sociālo darbinieku amatalgu paaugstināšanai”

Ministru kabineta 2009.gada 26.maija noteikumi Nr.484 „Noteikumi par valsts mērķdotāciju apmēru un nosacījumiem sociālo darbinieku amatalgu paaugstināšanai” (spēkā no 10.06.2009.) nosaka valsts nodrošinātā atbalsta veidu profesionāla sociālā darba ieviešanai un attīstībai pašvaldībās, atbalsta apmēru un nosacījumus tā saņemšanai. Noteikumi paredz, ka:

- 1) valsts atbalstu nodrošina mērķdotācija, ko sadala atbilstoši likumā par valsts budžetu kārtējam gadam piešķirtajai apropriācijai sociālo darbinieku mēneša amatalgas paaugstināšanai un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātājam iemaksām;
- 2) mērķdotācija paredzēta darbiniekiem, kuri ir sociālā darbinieka kvalifikācija vai kuri līdz 2007.gada 31.decembrim uzsākuši vai turpina to iegūt un kuri pašvaldību sociālajos dienestos sniedz sociālos pakalpojumus ģimenēm ar bērniem, izmantojot sociālā darba metodes;
- 3) mērķdotāciju piešķir republikas pilsētas domei, novada domei (turpmāk – dome) vai sociālajam dienestam atbilstoši sociālo darbinieku skaitam;
- 4) sociālo darbinieku skaitu, par kuriem aprēķina mērķdotāciju, nosaka, ņemot vērā pašvaldības administratīvajā teritorijā reģistrēto iedzīvotāju skaitu:
 - republikas pilsētās – **viens sociālais darbinieks**, kas strādā normālo darba laiku, uz **5000 iedzīvotājiem** (± 50);
 - novados – **viens sociālais darbinieks**, kas strādā normālo darba laiku vai pusi no normālā darba laika, uz **4000 iedzīvotājiem** (± 40).

3.4.3. Ģimenes ar bērniem, bāreņi, bez vecāku gādības palikušie bērni, jaunieši

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums nosaka, ka sniegt sociālos pakalpojumus vai organizēt to sniegšanu ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenēm un aizbildņiem ir viens no pašvaldības sociālā dienesta uzdevumiem.

Valsts pienākumi sociālo pakalpojumu sniegšanā ir nodrošināt no vardarbības cietušo bērnu sociālo rehabilitāciju un no vardarbības cietušo pilngadīgo personu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Bērnu tiesību aizsardzības likums

Bērnu tiesību aizsardzības likums (pieņemts 19.06.1998, spēkā no 22.07.1998.) nosaka bērna tiesības, brīvības un to aizsardzību, ņemot vērā, ka bērnam kā fiziski un intelektuāli nenobriedušai personai vajadzīga īpaša aizsardzība un gādība.

Likums regulē arī pamatnosacījumus, saskaņā ar kuriem kontrolējama bērna uzvedība un nosakāma viņa atbildība, tas reglamentē vecāku un citu fizisko un juridisko personu, kā arī valsts un pašvaldību tiesības, pienākumus un atbildību par bērna tiesību nodrošināšanu, nosaka bērna tiesību aizsardzības sistēmu un tās darbības tiesiskos principus.

Likums paredz, ka:

- bērna tiesību aizsardzība ir valsts politikas sastāvdaļa;
- valsts un pašvaldības organizē un kontrolē bērna tiesību aizsardzību visā valsts teritorijā.

Likuma VI nodaļā „Bērns un ģimene” ir uzskaitīts sekojošais:

- vecāku pienākumi pret bērnu un tiesības ierobežot bērna brīvības;
- palīdzība, kādu valsts un pašvaldība sniedz ģimenei;
- gadījumi, kādos bērns šķirams no ģimenes;
- aprūpes un aizgādības tiesību atņemšanas un adopcijas tiesiskos pamatus.

Likuma VII nodaļā „Ārpusģimenes aprūpe” tiek definēts ārpusģimenes aprūpes mērķis - radīt bērnam aizsargātības sajūtu, nodrošināt apstākļus viņa attīstībai un labklājībai, atbalstīt bērna centienus būt patstāvīgam – un nosacījumi, kas jāievēro šī mērķa sasniegšanai.

Likuma VII nodaļa „Bērns un viņa dzīves vide” paredz, ka:

- bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām, tiek nodrošināta bezmaksas nepieciešamā palīdzība, lai viņš atgūtu fizisko un psihisko veselību un integrētos sabiedrībā. Šādi ārstēšanai un reintegrēšanai jānotiek bērna veselībai, pašcieņai un godam labvēlīgā vidē, rūpīgi sargājot bērna intīmo noslēpumu;
- vardarbības rezultātā cietušo bērnu ārstēšanai un rehabilitācijai izveidojamas īpašas iestādes vai nodaļas vispārējās ārstniecības iestādēs un valsts budžetā atvēlami speciāli līdzekļi. Izdevumus par bērna ārstēšanu un rehabilitāciju sedz valsts un pēc tam regresa kārtībā piedzen no vainīgajām personām.

Saskaņā ar likumu izdoti šādi Ministru kabineta noteikumi:

Ministru kabineta noteikumi „Adopcijas kārtība”

Ministru kabineta 2003.gada 11.marta noteikumi Nr.111 nosaka kārtību, kādā adoptējami bērni. Noteikumos definētais adopcijas uzdevums ir radīt bez vecāku gādības palikušajiem bērniem apstākļus audzināšanai ģimenē, nodrošinot stabilu un harmonisku dzīves vidi. Noteikumi paredz, ka bez vecāku gādības palikušo bērnu un to personu uzskaitē, kuras vēlas adoptēt, veicama adopcijas reģistrā. Reģistrā iekļautajai informācijai ir ierobežotas pieejamības statuss. Reģistra vienīgā īpašniece ir Latvijas valsts. Reģistra turētājs ir Labklājības ministrija.

Bāriņtiesu likums

Bāriņtiesu likums (pieņemts 22.06.2006, stājas spēkā 01.01.2007) nosaka, ka bāriņtiesu viens no pienākums ir sadarboties ar sociālajiem dienestiem un informēt pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība. Bāriņtiesu kompetencē ir lemt:

- 1) par atļaujas došanu stāties laulībā pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas, ja šādu atļauju nav devis neviens no vecākiem vai aizbildnis;
- 2) par pilngadības piešķiršanu pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas;
- 3) nosūt bērnu konsultācijas saņemšanai pie ģimenes ārsta, psihologa vai cita speciālista, ja tas nepieciešams bērna interešu aizstāvībai un bērna vecāki vai aizbildnis nepiekrīt konsultācijas saņemšanai;
- 4) par valsts sociālo pabalstu, apgādnieka zaudējuma pensijas un atbalsta ar celiakiju slimiem bērniem, kuriem nav noteikta invaliditāte, izmaksu pārtraukšanu personai, kura bērnu neaudzina, un izmaksāšanu personai, kura faktiski audzina bērnu;
- 5) par valsts sociālo pabalstu, apgādnieka zaudējuma pensijas un atbalsta ar celiakiju slimiem bērniem, kuriem nav noteikta invaliditāte, izmaksu pārtraukšanu personai, kura faktiski bērnu neaudzina, un izmaksāšanu pašam bērnam, ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu.

Ministru kabineta noteikumi „Audžuģimenes noteikumi”

Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumi Nr.1036 nosaka audžuģimenes statusa piešķiršanas un atņemšanas kārtību, bērna un audžuģimenes savstarpējās personiskās un mantiskās attiecības, audžuģimenes finansēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā bērnu nodod audžuģimenei vai izbeidz viņa uzturēšanos tajā. Bērnu var nodot audžuģimenes aprūpē, ja laulātajiem (personai) ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts audžuģimenes statuss un noslēgts līgums ar pašvaldību par bērna ievietošanu audžuģimē. Bāriņtiesai, ievieojot bērnu audžuģimē, jānoskaidro bērna viedokli un jāievēro bērna intereses, kā arī jāizvērtē, vai audžuģimene spēs nodrošināt pienācīgus dzīves apstākļus un aprūpi bērnam.

Audžuģimēnē vienlaikus drīkst ievietot ne vairāk par trim bērniem, izņemot gadījumu, ja audžuģimēnē ievieto brāļus un māsas.

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija nodrošina audžuģimenēm psiholoģisko palīdzību un informatīvo un metodisko atbalstu, kā arī nodrošina audžuģimeņu apmācību un veic audžuģimeņu uzskaiti.

Par bērna ievietošanu audžuģimenē Bāriņtiesa var lemt šādos gadījumos:

- bērna vecāki ir miruši;
- bērns ir atrasts;
- bērna vecākiem ar tiesas spriedumu atņemtas aizgādības tiesības;
- bērna vecākiem atņemtas bērna aprūpes tiesības;
- bērns atrodas viņa veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos;
- izveidojusies konfliktsituācija starp bērnu un vecākiem vai aizbildni;
- bērna vecāku ilgstoša slimība.

Audžuģimene saņem atļidzību par audžuģimenes pienākumu veikšanu (turpmāk - atļidzība) un pabalstu bērna uzturam, kā arī pabalstu apģērba un mīkstā inventāra (piemēram, gultas veļas, segas, spilvena, matrača) iegādei.

Bāriņtiesas darbību regulē Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumi Nr.1037.

Civillikums. Pirmā daļa. Ģimenes tiesības

Civillikuma (pieņemts 28.01.1937, stājies spēkā 01.09.1993) Pirmās daļas Ģimenes tiesības nosaka Vecāku un bērnu savstarpējās tiesības un pienākumus, adopciju, aizgādību, radniecību (ģimeni). Adopcijas apstiprināšanu un atcelšanu regulē arī Civilprocesa likums.

Jaunatnes likums

Jaunatnes likuma (pieņemts 08.05.2008, spēkā no 01.01.2009.) mērķis ir uzlabot jauniešu - personu vecumā no 13 līdz 25 gadiem - dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī atbalstot darbu ar jaunatni.

Likums nosaka jaunatnes politikas īstenošanā iesaistītās personas un to kompetenci šīs politikas jomā, jauniešu līdzdalību jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā, kā arī pamatprincipus finansējuma piešķiršanai jauniešu iniciatīvām, līdzdalībai lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē un darbam ar jaunatni.

Šā likuma izpratnē darbs ar jaunatni ir uz jauniešiem orientēts plānotu praktisku pasākumu kopums, kas nodrošina viņu dzīves kvalitātes uzlabošanos.

Uzturlīdzekļu garantiju fonda likums

Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma (pieņemts 17.06.2004, spēkā no 01.07.2004.) mērķis ir nodrošināt, lai tiktu īstenotas bērna tiesības uz sociālo nodrošinājumu, izveidojot Uzturlīdzekļu garantiju fondu minimālo uzturlīdzekļu izmaksai. Uzturlīdzekļu garantiju fonds ir valsts budžetā paredzētais līdzekļu kopums bērna nodrošināšanai ar uzturlīdzekļiem, ja tiesas nolēmuma par uzturlīdzekļu piedziņu izpilde Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā atzīta par neiespējamu vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179.panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets. Fonda līdzekļu turētājs ir Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija.

Likums „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem”

Likums „Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem” (pieņemts 31.10.2002, spēkā no 01.01.2005.) nosaka audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu veidus un to piemērošanas kārtību un mērķus:

- sabiedrības interesēm atbilstošas vērtību orientācijas veidošanos un nostiprināšanos bērniem;
- bērna orientāciju uz atturēšanos no pretlikumīgām darbībām;
- bērna ar sociālās uzvedības novirzēm reintegrāciju sabiedrībā;

Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus var piemērot bērnam vecumā no 11 līdz 18 gadiem, ja viņš izdarījis tādu nodarījumu vai pārkāpumu, par kuru likumā paredzēta kriminālatbildība vai administratīvā atbildība.

Saskaņā ar likumu izdotie Ministru kabineta noteikumi ir Ministru kabineta 2005.gada 12.jūlija noteikumi Nr.502 un Ministru kabineta 2004.gada 3.februāra noteikumi Nr.59.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā bērniem piemēro audzināšanas rakstura piespiedu līdzekli – sabiedrisko darbu”

Ministru kabineta 2005.gada 12.jūlija noteikumi Nr.502 nosaka kārtību, kādā bērniem piemēro audzināšanas rakstura piespiedu līdzekli — sabiedrisko darbu. Noteikumi paredz, ka sabiedriskā darba izpildi organizē Valsts probācijas dienests, kas ar valsts vai pašvaldību iestādēm, kapitālsabiedrībām, aģentūrām vai nevalstiskajām organizācijām slēdz bezatlīdzības vienošanos par bērnu nodarbināšanu sabiedriskajā darbā.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā bērnu ievieto sociālās korekcijas izglītības iestādē”

Ministru kabineta 2004.gada 3.februāra noteikumi Nr.59 nosaka kārtību, kādā bērnu ievieto sociālās korekcijas izglītības iestādē.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā nepieciešamo palīdzību sniedz bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām”

Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1613 „Kārtība, kādā nepieciešamo palīdzību sniedz bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām” (spēkā no 01.01.2010.) nosaka kārtību, kādā par valsts budžeta līdzekļiem sniedz nepieciešamo palīdzību bērnam, kurš ir prettiesisku darbību – noziedzīga nodarījuma, ekspluatācijas, seksuālas izmantošanas, vardarbības vai jebkādas citas nelikumīgas, cietisirdīgas vai cieņu aizskarošas darbības – upuris, lai viņš atgūtu fizisko un psihisko veselību un integrētos sabiedrībā, tai skaitā kārtību, kādā nodibinājums "Latvijas Bērnu fonds" organizē sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu par valsts budžeta līdzekļiem no vardarbības cietušiem bērniem, un šī valsts deleģētā uzdevuma izpildes nosacījumus.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu samaksas kārtību un apmēru”

Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1536 „Noteikumi par ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu samaksas kārtību un apmēru” nosaka ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu samaksas kārtību un apmēru.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā nodrošina adoptējamo bērnu un to personu uzskaiti, kuras vēlas adoptēt bērnu”

Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumi Nr.794 „Kārtība, kādā nodrošina adoptējamo bērnu un to personu uzskaiti, kuras vēlas adoptēt bērnu” nosaka kārtību, kādā nodrošina adoptējamo bērnu un to personu uzskaiti adopcijas reģistrā, kuras vēlas adoptēt bērnu un adoptējamo bērnu un adoptētāju reģistrā iekļaujamo ziņu apjomu.

Reģistrs ir valsts informācijas sistēma, un tā pārzinis ir Labklājības ministrija, kas nodrošina ziņu iekļaušanu reģistrā, to apstrādi, aktualizēšanu, labošanu, glabāšanu, izmantošanu un reģistra uzturēšanu.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā aprēķina, piešķir un izlieto valsts budžeta līdzekļus pamatizglītības iestādes skolēnu ēdināšanai”

Ministru kabineta 2008.gada 28.jūlija noteikumi Nr.605 „Kārtība, kādā aprēķina, piešķir un izlieto valsts budžeta līdzekļus pamatizglītības iestādes skolēnu ēdināšanai” nosaka:

- kārtību, kādā aprēķina un pašvaldībām piešķir valsts budžetā paredzētos līdzekļus pamatizglītības iestādes skolēnu ēdināšanai;
- kārtību, kādā izlieto valsts budžeta līdzekļus;
- valsts budžeta līdzekļu apmēru vienam skolēnam dienā (0,80 latu).

Noteikumi neattiecas uz pamatizglītības iestādēm, kurām valsts budžeta finansējums skolēnu ēdināšanai piešķirts saskaņā ar citiem normatīvajiem aktiem.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā reģistrē personas, kurām izmaksāti uzturlīdzekļi no Uzturlīdzekļu garantiju fonda, un parādniekus, kā arī izsniedz ziņas par minētajām personām”

Ministru kabineta 2007.gada 20.novembra noteikumi Nr.781 „Kārtība, kādā reģistrē personas, kurām izmaksāti uzturlīdzekļi no Uzturlīdzekļu garantiju fonda, un parādniekus, kā arī izsniedz ziņas par minētajām personām” nosaka:

- kārtību, kādā Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistrā reģistrē personas, kurām izmaksāti uzturlīdzekļi no fonda, un parādniekus, kā arī izsniedz ziņas par minētajām personām;
- Uzturlīdzekļu garantiju fonda iesniedzēju un parādnieku reģistrā iekļaujamās informācijas apjomu.

Saskaņā ar MK noteikumiem reģistrs ir valsts informācijas sistēma, kura pārzinis ir Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā Latvijas centrālā iestāde atbilstoši 1980.gada 25.oktobra Hāgas konvencijai par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem veic tajā minētās darbības un sadarbojas ar citām valsts un pašvaldību iestādēm”

Ministru kabineta 2007.gada 15.maija noteikumi nosaka kārtību, kādā Latvijas centrālā iestāde, kas noteikta saskaņā ar likumu "Par Hāgas konvenciju par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem", atbilstoši 1980.gada 25.oktobra Hāgas konvencijai par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem veic tajā minētās darbības un sadarbojas ar citām valsts un pašvaldību iestādēm un pieprasījumu klasifikāciju (A, B, C un D), kādu pieprasījuma iesniedzējs (fiziska persona, institūcija, iestāde vai ārvalsts centrālā iestāde) var iesniegt centrālajai iestādei.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par bērna nodarbināšanas aizliegumiem un ierobežojumiem, veicot sabiedrisko darbu”

Ministru kabineta 2006.gada 26.septembra noteikumi Nr.794 „Noteikumi par bērna nodarbināšanas aizliegumiem un ierobežojumiem, veicot sabiedrisko darbu” nosaka nodarbināšanas aizliegumus un ierobežojumus 11 līdz 18 gadus veciem bērniem, kuriem ar tiesas nolēmumu piemērots audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis - sabiedriskais darbs.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās”

Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumi Nr.857 nosaka sociālās garantijas bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam pēc pilngadības sasniegšanas un paredz šādas sociālās garantijas:

- bērna finansiāls atbalsts;
- apliecības izsniegšana sociālo garantiju nodrošināšanai;
- atvieglojumi bērnam pirms un pēc pilngadības sasniegšanas;
- informēšana par sociālajām garantijām;
- atbalsts pilngadību sasniegušajam bērnam patstāvīgas dzīves uzsākšana.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā veicama bērna izolācija vispārējā bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē”

Ministru kabineta 1999.gada 4.maija noteikumi Nr.162 „nosaka bērna izolācijas apstākļus un tās piemērošanas kārtību vispārējā bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē, ja bērns apdraud savu vai citu personu dzīvību vai veselību vai izolācija ir nepieciešama bērna aprūpei.

3.4.4.Cilvēki ar invaliditāti

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Saskaņā ar likumu:

- no **valsts budžeta tiek finansēti** ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem, kuras šajās institūcijās ievietotas līdz 2003. gada 1. janvārim, pilngadīgām neredzīgām personām un personām ar smagiem garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar smagiem garīga rakstura traucējumiem vecumā no četriem līdz astoņpadsmit gadiem;
- valsts pienākumi sociālo pakalpojumu sniegšanā ir nodrošināt invalīdu profesionālo rehabilitāciju, redzes un dzirdes invalīdu sociālo rehabilitāciju, tehniskos palīgīdzekļus personām ar ilgstošiem vai nepārejošiem organisma funkciju traucējumiem vai anatomiskiem defektiem (1., 2. un 3. grupas invalīdiem, bērniem invalīdiem līdz 18 gadu vecumam, bērniem, kuriem tehniskais palīgīdzeklis nepieciešams, lai samazinātu vai novērstu funkcionālo mazspēju, pilngadīgām personām, kurām tehniskais palīgīdzeklis nepieciešams, lai samazinātu vai novērstu funkcionālo mazspēju, personām ar anatomiskiem defektiem — protēzi vai ortopēdiskos apavus), sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sociālās rehabilitācijas iestādēs personām ar funkcionāliem traucējumiem darbspējīgā vecumā;
- tiesības uz savām vajadzībām atbilstošu sociālo aprūpi ir personām, kurām funkcionālo traucējumu dēļ ir grūti sevi aprūpēt;
- tiesības uz sociālo rehabilitāciju ir personām, kuru iekļaušanās sabiedrībā ir apgrūtināta, kā, piemēram, invalīdiem un personām ar funkcionāliem traucējumiem;
- tiesības saņemt profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus ir personām darbspējas vecumā, ja tām ir noteikta invaliditāte un Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas ieteikums apgūt profesiju;
- dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas nodrošina aprūpi un iespēju iesaistīties fiziskās un garīgās aktivitātēs invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem, personām ar garīga rakstura traucējumiem, personām pēc smagām, ilgstošām slimībām;
- grupu mājā (dzīvoklī) nodrošina mājokli un atbalstu sociālo problēmu risināšanā personām ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir objektīvas grūtības dzīvot patstāvīgi, bet nav nepieciešama atrašanās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā;
- pusceļa mājā sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus personām ar garīga rakstura traucējumiem, lai apgūtu iemaņas patstāvīgai dzīvei vai dzīvei grupu mājā (dzīvoklī);
- servisa dzīvoklī personai ar smagiem funkcionāliem traucējumiem nodrošina neatkarīgas dzīves iespējas, palielinot šīs personas sociālās funkcionēšanas un pašaprūpes spējas;
- ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas nodrošina mājokli, sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju invalīdiem ar redzes vai fiziska rakstura traucējumiem un bērniem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem, ja nepieciešamais pakalpojuma apjoms pārsniedz aprūpei mājās vai dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā noteikto apjomu, pilngadīgām personām ar smagiem garīga rakstura traucējumiem, kurām nav nepieciešama atrašanās specializētā ārstniecības iestādē un kuru stāvoklis neapdraud apkārtējos, ja nepieciešamā pakalpojuma apjoms pārsniedz aprūpei mājās, dienas aprūpes centrā vai grupu mājā (dzīvoklī) noteikto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma apjomu.

Kā viens no likumā minētajiem pašvaldības sociālā dienesta uzdevumiem ir sniegt sociālos pakalpojumus vai organizēt to sniegšanu invalīdiem un personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Bērnu tiesību aizsardzības likums

Likuma VIII nodaļā „Bērns ar īpašām vajadzībām” ir definēts bērns ar īpašām vajadzībām jēdziens, noteiktas tiesības bērnam ar īpašām vajadzībām dzīvot pilnvērtīgu dzīvi un saņemt īpašu aprūpi, kā arī paredzēts, ka pedagoģiskie un sociālās sfēras darbinieki tiek īpaši apmācīti darbam ar bērniem ar īpašām vajadzībām pēc Izglītības un zinātnes ministrija un Labklājības ministrija izstrādātām speciālām apmācību programmām.

Likums "Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību"

Likums (pieņemts 29.09.1992, stājās spēkā 01.01.1993) nosaka invalīdu tiesības un valsts un pašvaldību pienākumus pret invalīdiem Latvijas Republikā. Likums reglamentē invaliditātes noteikšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā invalīdiem sniedzama medicīniskā un sociālā palīdzība, palīdzība nodarbinātības jautājumos, materiālā palīdzība un palīdzība sociālās integrācijas veicināšanai.

Ministru kabineta noteikumi „Invalīdu apliecību izsniegšanas un uzskaites kārtība”

Ministru kabineta 2005.gada 27.decembra noteikumi Nr.1039 „Invalīdu apliecību izsniegšanas un uzskaites kārtība” nosaka invalīdu apliecību izsniegšanas un uzskaites kārtību. Saskaņā ar Noteikumiem, invalīda apliecība ir numurēts stingrās uzskaites dokuments, kas apliecina personas invaliditāti. Noteikumi paredz, ka invalīda apliecību izsniedz:

- personai, kurai noteikta invaliditāte Latvijas Republikā;

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija vai tās struktūrvienības – vispārējā un speciālā profila veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas, pamatojoties uz invaliditātes ekspertīzes aktu, ar kuru personai noteikta invaliditāte.

Ministru kabineta noteikumi „Invaliditātes ekspertīzes kārtība Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā”

Ministru kabineta 2003.gada 19.novembra noteikumi Nr.650 nosaka kārtību, kādā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija un tās struktūrvienības - vispārēja un speciāla profila veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas - veic invaliditātes ekspertīzi, t.sk. minot nepieciešamos dokumentus, kas iesniedzami, lai tiktu veikta invaliditātes ekspertīze.

Likums „Par Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem invalīdiem, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem”

Ministru kabineta 1997.gada 8.aprīļa noteikumi nosaka iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumu apmēru un to piemērošanas kārtību personām, kuras saskaņā ar likumiem ir atzītas par invalīdiem, politiski represētajām personām vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem. Noteikumi paredz, ka:

1) personai, kurai noteikta invaliditāte, ir tiesības uz nodokļa papildu atvieglojumu šādā apmērā:

- 1296 latu gadā - personai, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa;
- 1008 latu gadā - personai, kurai noteikta III invaliditātes grupa;

2) nodokļa maksātājam, kuram ir tiesības uz nodokļa papildu atvieglojumiem vienlaikus kā invalīdam un politiski represētajai personai vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekam, piemēro lielāko nodokļa papildu atvieglojuma apmēru, uz kuru viņam ir tiesības.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par kredīta procentu segšanu invalīdiem, kuri saņēmuši kredītu mājokļa pielāgošanā”

Ministru kabineta 1997.gada 15.jūlijā noteikumi Nr.250 nosaka kārtību, kādā invalīdiem, kuriem kredītiestāde izsniegusi kredītu mājokļa pielāgošanai, tiek segti kredīta procenti, t.sk., minot nepieciešamos dokumentus, kas iesniedzami, lai kredīta procenti tiktu pilnībā vai daļēji segti. Noteikumi paredz, ka:

- tiesības uz kredīta procentu segšanu ir invalīdiem, kuri, ņemot vērā ergoterapeita, ārstējošā ārsta vai sociālā dienesta ieteikumu, par kredīta līdzekļiem ir pielāgojuši mājokli, lai mazinātu invaliditātes ietekmi uz pašaprūpes un integrācijas iespējām;
- kredīta procentus sedz Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu pārvalde no īpašiem līdzekļiem, kas šiem mērķiem paredzēti valsts budžetā.

Ministru kabineta noteikumi „Tehnisko palīgīdzekļu noteikumi”

Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumi Nr. 1474 „Tehnisko palīgīdzekļu noteikumi” (spēkā no 01.01.2010.) nosaka:

- kārtību, kādā valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari" veic valsts deleģēto uzdevumu – piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros nodrošina personas ar tehniskajiem palīgīdzekļiem;
- kārtību, kādā personas saņem tehniskos palīgīdzekļus, kā arī tehnisko palīgīdzekļu aprītes kārtību;
- no valsts budžeta finansējamo tehnisko palīgīdzekļu sarakstu;
- kārtību, kādā tehnisko palīgīdzekļu saņēmēji veic vienreizēju iemaksu vai līdzmaksājumu, saņemot tehniskos palīgīdzekļus par valsts budžeta līdzekļiem, un maksājuma apmēru.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīgīdzekļus – tiftotehniku un surdotehniku”

Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra noteikumi Nr.1472 „Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīgīdzekļus – tiftotehniku un surdotehniku” (spēkā no 01.01.2010.) nosaka:

1) kārtību, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība pilda šādus valsts noteiktos pienākumus:

- sniedz personām ar redzes vai dzirdes invaliditāti sociālās rehabilitācijas pakalpojumus;

- nodrošina personas ar funkcionāliem redzes vai dzirdes traucējumiem vai anatomiskiem defektiem ar tehniskajiem palīgīdzekļiem – tifteltniku un surdoteltniku;
- 2) no valsts budžeta finansējamo tehnisko palīgīdzekļu – tifteltnikas un surdoteltnikas – sarakstu.

Noteikumi paredz, ka:

- Labklājības ministrija slēdz ar pakalpojuma sniedzēju līgumu par augstāk minēto pienākumu izpildes kārtību. Līgumā iekļauj pakalpojuma finansēšanas nosacījumus un informācijas aprites kārtību;
- pakalpojuma sniedzējs sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un tehniskos palīgīdzekļus – tifteltniku un surdoteltniku – nodrošina kompleksi vai kā atsevišķu pakalpojumu atbilstoši personas funkcionālo traucējumu vai anatomiskā defekta veidam.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par valsts atbalstu ar celiakiju slimiem bērniem, kuriem nav noteikta invaliditāte”

Ministru kabineta 2004.gada 16.novembra noteikumi Nr.928 „Noteikumi par valsts atbalstu ar celiakiju slimiem bērniem, kuriem nav noteikta invaliditāte” (spēkā no 01.01.2005.) nosaka valsts atbalsta apmēru, ko piešķir ar celiakiju slimiem bērniem, kuriem nav noteikta invaliditāte, un nosacījumus atbalsta saņemšanai.

Noteikumu izpratnē atbalsts ir naudas summa, kuras apmērs atbilst piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu apmēram. Tiesības uz atbalstu ir ar celiakiju slimam bērnam vecumā līdz 18 gadiem, kuram nav noteikta invaliditāte, kuram ir piešķirts personas kods (izņemot bērnu, kurš Latvijā uzturas ar termiņuzturēšanās atļauju), kurš pastāvīgi dzīvo Latvijā un kurš neatrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra pieņem lēmumu par atbalsta piešķiršanu, izmaksā to un reģistrē atbalstu saņēmušās personas vienotā uzskaites sistēmā.

3.4.5. Vecie cilvēki

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Saskaņā ar likumu:

- tiesības uz savām vajadzībām atbilstošu sociālo aprūpi ir personām, kurām vecuma dēļ ir grūti sevi aprūpēt;
- dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas nodrošina aprūpi un iespēju iesaistīties fiziskās un garīgās aktivitātēs pensijas vecuma personām;
- ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas nodrošina mājokli, sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju pensijas vecuma personām, ja nepieciešamais pakalpojuma apjoms pārsniedz aprūpei mājās vai dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā noteikto apjomu.

Kā viens no likumā minētajiem pašvaldības sociālā dienesta uzdevumiem ir sniegt sociālos pakalpojumus vai organizēt to sniegšanu pensijas vecuma personām.

Ministru kabineta noteikumi „Pensionāra apliecību izsniegšanas kārtība”

Ministru kabineta 2006.gada 7.februāra noteikumi Nr.105 nosaka kārtību, kādā personām, kurām piešķirta vecuma pensija, izsniedz pensionāra apliecību. Saskaņā ar MK noteikumiem pensionāra apliecību izsniedz Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļa, pamatojoties uz lēmumu, ar kuru personai piešķirta vecuma pensija.

3.4.6. Personas ar atkarību problēmām

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā no psihoaktīvām vielām atkarīgas personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus”

Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra noteikumi Nr.914 „Kārtība, kādā no psihoaktīvām vielām atkarīgas personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus” (spēkā no 10.11.2006.) nosaka kārtību, kādā no psihoaktīvām vielām - alkohola, narkotiskajām, toksiskajām vai citām apreibinošām vielām - atkarīgie bērni un pilngadīgas personas par valsts budžeta līdzekļiem saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, lai panāktu šo personu atteikšanos no psihoaktīvo vielu lietošanas, tādējādi uzlabojot viņu fizisko un garīgo veselību un veicinot atgriešanos pilnvērtīgā dzīvē.

Noteikumi paredz, ka:

- pakalpojumu sniedzējs ir sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā reģistrēta persona (sociālās rehabilitācijas institūcija), kura atbilstoši normatīvajiem aktiem par publisko iepirkumu ir ieguvusi tiesības sniegt pakalpojumus un nodrošina pakalpojumu sniegšanu atbilstoši šo noteikumu prasībām;
- bērni pakalpojumus saņem pēc pilna motivācijas un ārstēšanās kursa pabeigšanas narkoloģiskajā ārstniecības iestādē vai pēc narkologa noteiktā ārstēšanās kursa pabeigšanas. Bērni pakalpojumus var saņemt atkārtoti, kā arī pabeigt uzsāktā pakalpojumu kursa saņemšanu pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas, ja līdz tā pilnīgai pabeigšanai atlikuši ne vairāk kā seši mēneši;
- pilngadīgas personas pakalpojumus saņem pēc pilna ārstēšanās kursa saņemšanas. Pilngadīga persona pakalpojumus var saņemt atkārtoti, bet ne biežāk kā reizi divos gados.

Ministru kabineta noteikumi „Datorspēļu izplatīšanas noteikumi”

Ministru kabineta 2006.gada 6.jūnija noteikumi Nr.452 „Datorspēļu izplatīšanas noteikumi” nosaka, ka 21. interneta zāles, datorsalona, interneta kafejnīcas un citas tamlīdzīgas iestādes aizliegts apmeklēt bērniem līdz 16 gadu vecumam pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktajā laikā, kā arī mācību laikā bez izglītības iestādes administrācijas rakstiskas atļaujas. Savukārt informēšanu par kārtību jānodrošina datorsalona īpašniekam.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā veicama obligātā ārstēšana bērniem, kuriem radušies psihiski vai uzvedības traucējumi alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošu vielu lietošanas dēļ, un kārtība, kādā sociālās korekcijas izglītības iestādēs bērniem nodrošināma obligātā ārstēšana no alkohola, narkotisko un psihotropo vielu atkarības”

Ministru kabineta 2003.gada 16.decembra noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama obligātā ārstēšana bērniem, kuriem radušies psihiski vai uzvedības traucējumi alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošu vielu lietošanas dēļ, kā arī kārtību, kādā sociālās korekcijas izglītības iestādēs bērniem nodrošināma obligātā ārstēšana no alkohola, narkotisko un psihotropo vielu atkarības. Noteikumi paredz, ka:

- nepārtrauktu un sistemātisku bērna obligāto ārstēšanu no alkohola, narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošu vielu atkarības organizē un nodrošina sertificēts narkologs sadarbībā ar ģimenes ārstu un citām ārstniecības personām, psihologu, sociālo darbinieku un sociālo pedagogu;
- narkoloģiskā palīdzība ietver bērna narkoloģiskās saslimšanas diagnostiku un ārstēšanu ambulatorā vai stacionārā ārstniecības iestādē un sociālās korekcijas izglītības iestādē atbilstoši medicīniskām tehnoloģijām, kā arī darbu ar pacienta tuviniekiem
- narkoloģisko palīdzību sniedz tikai ar bērna un vismaz viena no viņa vecākiem, aizbildņa vai bērna dzīvesvietas bāriņtiesas piekrišanu;
- narkoloģisko palīdzību bez bērna un vismaz viena no viņa vecākiem, aizbildņa vai bērna dzīvesvietas bāriņtiesas piekrišanas var sniegt tikai gadījumos, ja bērnam ir smaga alkohola, narkotisko vai psihotropo vielu intoksikācija un ir apdraudēta viņa dzīvība vai viņam ir sākušies psihiski traucējumi, kuru dēļ viņš ar savu rīcību apdraud sevi, tuviniekus vai citas personas;
- izdevumus, kas saistīti ar narkoloģisko palīdzību bērniem, sedz no valsts budžeta līdzekļiem.

3.4.7. Cilvēku tirdzniecības upuri

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri”

Ministru kabineta 2006.gada 31.oktobra noteikumi Nr.889 „Noteikumi par kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri” (spēkā no 01.01.2007.) nosaka kārtību, kādā persona, kura atzīta par cilvēku tirdzniecības upuri, saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus par valsts budžeta līdzekļiem, un kritērijus personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri.

Noteikumi paredz, ka:

1) pakalpojumus nodrošina Labklājības ministrija, kas:

- pieņem lēmumu par pakalpojumu sniegšanu vai atteikumu sniegt pakalpojumus;

- slēdz līgumu ar pakalpojumu sniedzēju par pakalpojumu sniegšanu, kā arī kontrolē minētā līguma izpildi un sniegto pakalpojumu apjoma atbilstību noslēgtajam līgumam;
 - kontrolē sniegto pakalpojumu kvalitāti;
 - veido sniegto pakalpojumu datu bāzi;
 - informē sabiedriskās organizācijas, tiesībaizsardzības institūcijas, sociālos dienestus, ārstniecības iestādes un citas iesaistītās institūcijas par personas iespējām saņemt pakalpojumus par valsts budžeta līdzekļiem;
- 2) pakalpojumus sniedz pakalpojumu sniedzējs, kas reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un atbilst normatīvajos aktos par sociālo pakalpojumu sniedzējiem noteiktajām prasībām;
- 3) pakalpojumu kurss personai nav ilgāks par sešiem mēnešiem.

Ministru kabineta noteikumi „Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtība un kārtība, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta”

Ministru kabineta 2003.gada 27.maija noteikumi Nr.275 „Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtība un kārtība, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta” (spēkā no 31.05.2003.) nosaka kārtību, kādā klients, kurš saņem sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, maksā par pakalpojumu, un kārtību, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta, ja klients vai viņa apgādnieks nespēj samaksāt par pakalpojumu.

3.4.8. Bezdarbnieki

Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums

Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums (pieņemts 09.05.2002, spēkā no 01.07.2002.) nosaka bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautajām personām paredzētos aktīvos nodarbinātības pasākumus un bezdarba samazināšanas preventīvos pasākumus, valsts un pašvaldību kompetenci šo pasākumu īstenošanā, kā arī bezdarbnieka un darba meklētāja statusu, tiesības un pienākumus.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par bezdarbnieka stipendiju profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas laikā un neformālās izglītības ieguves laikā”

Ministru kabineta 2009.gada 3.marta noteikumi Nr.212 „Noteikumi par bezdarbnieka stipendiju profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas laikā un neformālās izglītības ieguves laikā” (spēkā no 11.03.2009.) nosaka bezdarbnieka stipendijas apmēru profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas laikā un neformālās izglītības ieguves laikā, kā arī stipendijas piešķiršanas kārtību. Stipendiju apmācību laikā bezdarbniekam piešķir Nodarbinātības valsts aģentūra; apmērs - **70 latu** par kalendāra mēnesi.

Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenošanu izvēles principiem”

Ministru kabineta 2008.gada 10.marta noteikumi Nr.166 „Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenošanu izvēles principiem” (spēkā no 26.03.2008.) nosaka aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību, kā arī šo pasākumu īstenošanu izvēles principus un kārtību, kādā izveidojamas (pielāgojamas) darba vietas personām, kurām noteikta invaliditāte. Ar aktīvo nodarbinātības pasākumu organizēšanu tiek saprasts:

- profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve;
- apmācība pie darba devēja tam vajadzīgā speciālista sagatavošanai;
- apmācība darba iemaņu iegūšanai un uzturēšanai, ja darba devējs ir pašvaldība;
- pasākumi, kuri paredz darba līguma slēgšanu (algoti pagaidu darbi, pasākumi noteiktām personu grupām, darba izmēģinājumi, nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālajās vai profesionālajās izglītības iestādēs);
- konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi;

- pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai;
- kompleksie atbalsta pasākumi.

Ministru kabineta noteikumi „Bezdarbnieka un darba meklētāja statusa piešķiršanas kārtība un statusa piešķiršanai nepieciešamie dokumenti”

Ministru kabineta 2007.gada 18.decembra noteikumi Nr.891 „Bezdarbnieka un darba meklētāja statusa piešķiršanas kārtība un statusa piešķiršanai nepieciešamie dokumenti” (spēkā no 22.12.2007.) nosaka kārtību, kādā Nodarbinātības valsts aģentūra piešķir personai bezdarbnieka vai darba meklētāja statusu, un statusa piešķiršanai nepieciešamos dokumentus.

Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā personas saņem profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus”

Ministru kabineta 2009.gada 20.februāra noteikumi Nr.120 „Kārtība, kādā personas saņem profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus” (spēkā no 18.02.2009.) nosaka kārtību, kādā persona saņem profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Profesionālās rehabilitācijas pakalpojums ietver šādas darbības:

- profesionālās piemērotības noteikšana;
- profesionālās kvalifikācijas iegūšana;
- atbalsta sniegšana iekārtošanai darbā pēc profesionālās kvalifikācijas iegūšanas.

3.4.9. Pašvaldību pienākumi

Likums „Par pašvaldībām”

Likums „Par pašvaldībām” (pieņemts 19.05.1994, spēkā no 09.06.1994.) nosaka, ka vietējā pašvaldība ir vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētās pārstāvniecības — domes — un tās izveidoto institūciju un iestāžu starpniecību nodrošina likumos noteikto funkciju, kā arī šajā likumā paredzētajā kārtībā Ministru kabineta doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses.

Saskaņā ar likumu, pašvaldību autonomās funkcijas ir:

- nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.);
- gādāt par aizgādību, aizbildību, adopciju un bērnu personisko un mantisko tiesību un interešu aizsardzību;
- īstenot bērnu tiesību aizsardzību attiecīgajā administratīvajā teritorijā.
- sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā;

Likums paredz, ka:

- pašvaldību autonomās funkcijas pildāmas kārtībā, kāda paredzēta attiecīgajos likumos un Ministru kabineta noteikumos;
- tajā paredzēto pašvaldību autonomo funkciju izpildi organizē un par to atbild pašvaldības. Šo funkciju izpilde tiek finansēta no attiecīgās pašvaldības budžeta, ja likumā nav noteikts citādi;
- nododot pašvaldībām jaunas autonomās funkcijas, kas saistītas ar izdevumu palielināšanos, likumā, kas nosaka šo funkciju izpildes kārtību, vienlaikus jānosaka pašvaldībām jauni ienākumu avoti.

Likums „Par pašvaldību palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”

Likums „Par pašvaldību palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” (pieņemts 06.12.2001., spēkā no 01.01.2002.) nosaka, kuras personas ir tiesīgas saņemt palīdzību dzīvojamo telpu jautājumu risināšanā, kā arī kārtību, kādā tiek sniegta palīdzība iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā.

Likums paredz, ka palīdzību no pašvaldības var saņemt šajā likumā noteiktās personas, kuras ar pašvaldības domes vai tās deleģētas institūcijas lēmumu atbilstoši šā likuma noteikumiem atzītas par tiesīgām saņemt palīdzību.

Saskaņā ar likumu ir šādi palīdzības veidi:

- pašvaldībai piederošās vai tās nomātās dzīvojamās telpas izīrēšana;
- sociālā dzīvokļa izīrēšana;
- nodrošināšana ar pagaidu dzīvojamo telpu;
- palīdzība īrētās dzīvojamās telpas apmaiņā pret citu īrējamu dzīvojamo telpu;
- pabalsta piešķiršana dzīvojamās telpas īres maksas un maksas par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, segšanai;
- vienreizēja pabalsta piešķiršana dzīvojamās telpas vai dzīvojamās mājas remontam;
- vienreizēja dzīvojamās telpas atbrīvošanas pabalsta piešķiršana;
- dzīvojamās telpas remonts;
- palīdzība dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai;
- palīdzība dzīvojamās mājas renovācijai un restaurācijai.

Likums „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām”

Likums „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām” (pieņemts 12.06.1997., spēkā no 16.07.1997.) nosaka sociālā dzīvokļa un sociālās dzīvojamās mājas tiesisko statusu, to veidošanas un finansēšanas principus, to personu loku, kuras ir tiesīgas īrēt sociālos dzīvokļus, kā arī kārtību, kādā pašvaldības sniedz sociālo palīdzību, izīrējot sociālos dzīvokļus.

Likuma izpratnē:

- sociālais dzīvoklis ir pašvaldības īpašumā esošs dzīvoklis, kuru izīrē personai (ģimenei), kas, ievērojot šā likuma nosacījumus, atzīta par tiesīgu īrēt šādu dzīvokli;
- sociālā dzīvojamā māja ir pašvaldības īpašumā esoša dzīvojamā māja, kurā visus dzīvokļus izīrē personām (ģimenēm), kas, ievērojot šā likuma nosacījumus, atzītas par tiesīgām īrēt sociālo dzīvokli.

Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums

Likums stājas spēkā pēc pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas. Latgales plānošanas reģionā 137 pašvaldību vietā izveidota 21 pašvaldība.

Administratīvi teritoriālajai reformai ir liela nozīme sociālās politikas reformu realizācijā. Pašvaldības ar mazu iedzīvotāju skaitu parasti ir ekonomiski vājākas, un tajās administrēšanai tiek izlietota lielāka budžeta daļa nekā lielās pašvaldībās, mazāk līdzekļu, ko iespējams atvēlēt nodarbinātībai, sociālajai palīdzībai un sociālajiem pakalpojumiem, vāji attīstīta infrastruktūra, profesionālu sociālā darba speciālistu trūkums vai esošo darbinieku pārslogde ir iemesli, kas mazajās pašvaldībās apgrūtina efektīvu un iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu pakalpojumu attīstību un optimālas sociālās palīdzības sistēmas un sociālo pakalpojumu sistēmas funkcionēšanu.

Pēc administratīvi teritoriālās reformas novadā ir izveidots viens sociālais dienests, pagastos saglabājot sociālo dienestu struktūrvienības.

3.5. Latgales plānošanas reģiona pašvaldību saistošie noteikumi

Pašvaldību saistošie noteikumi lielākajā daļā pašvaldību ir izdoti, lai regulētu sociālās palīdzības piešķiršanu. Lielajās pašvaldībās, kā Daugavpils pilsēta, Rēzeknes pilsēta, ir izveidoti pašvaldību sociālie pakalpojumi, līdz ar to izdoti saistošie noteikumi.

Pašvaldību saistošie noteikumi sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu jomā ir:

Balvu novads

Balvu pilsētas domes 2006. gada 26.janvāra saistošie noteikumi Nr.2 „Balvu pilsētas pašvaldības sociālie pabalsti” nosaka sociālās palīdzības sniegšanas un saņemšanas kārtību, pabalstu veidus un apmēru. Bez LR likumos noteiktajiem pabalstiem, Balvu pilsētas dome izmaksā šādus pabalstus:

- brīvpusdienas skolēniem;

- uzturmaksas atlaides pirmsskolas izglītības iestādēs;
- pabalsts mācību līdzekļu iegādei;
- veselības aprūpes pabalsts;
- mājokļa pabalsts;
- pabalsts aktīvās tuberkulozes slimniekiem;
- pārtikas taloni;
- ēdināšanai (zupas virtuve);
- pabalsts pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas;
- apbedīšanas pabalsts;
- ārstēšanās pabalsts (katru gadījumu izskatot atsevišķi);
- vienreizējie pabalsti ģimenēm ar bērniem;
- svētku un atceres dienu pabalsti;
- aprūpes pabalsts.

Balvu pilsētas domes 2003.gada 13.marta saistošie noteikumi Nr.1/2003 „Par Balvu pilsētas pašvaldības palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā” cita starpā paredz sociālo dzīvokļu izīrēšanas kārtību, kā arī pašvaldības palīdzību, kas sniedzama personām saskaņā ar Latvijas Republikas likumu "Par dzīvojamo telpu īri" ir sniedzama palīdzība gadījumos, ja tās tiek izliktas no īrētās dzīvojamās telpas un ja tās ir maznodrošinātas personas, kuras sasniegušas pensijas vecumu vai ir darbnespējīgas invaliditātes dēļ un maznodrošinātas personas, ar kurām kopā dzīvo un kuru apgādībā ir vismaz viens nepilngadīgs bērns, aizgādībā esoša persona, maznodrošināta pensijas vecumu sasniegusi persona vai maznodrošināta persona, kura ir darbnespējīga invaliditātes dēļ.

Daugavpils pilsēta

Daugavpils pilsētas domes 2010.gada 28.janvāra saistošie noteikumi Nr.5 "Pabalsta apmērs audžuģimenēm" nosaka pabalsta audžuģimenē ievietotā bērna uzturam un pabalsta apgērba un mīkstā inventāra iegādei apmēru Daugavpils pilsētas pašvaldībā.

Daugavpils pilsētas domes 2010.gada 28.janvāra saistošie noteikumi Nr.4 "Atbalsts mazaizsargātajām personām" nosaka kārtību, kādā Daugavpils pilsētas pašvaldība sniedz materiālo atbalstu mazaizsargātajām personām, kā arī ar to saistīto lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtību. Daugavpils pilsētas pašvaldība mazaizsargātajām personām sniedz šādus atbalsta veidus:

- atbalsts veselības aprūpes izdevumu kompensēšanai;
- atbalsts pirts izdevumu segšanai;
- atbalsts personas apbedīšanai;
- atbalsts dzīvojamās telpas remontam;
- atbalsts personām, kuras atbrīvojušās no ieslodzījuma vietas;
- atbalsts adoptētājam;
- atbalsts simts gadu jubilejās;
- atbalsts Jaungada svētkos;
- atbalsts politiski represētajām personām, atzīmējot Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienu;
- atbalsts pacienta iemaksas apmaksai.

Daugavpils pilsētas domes 2010.gada 28.janvāra saistošie noteikumi Nr.3 "Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālie pabalsti" nosaka kārtību, kādā Daugavpils pilsētas pašvaldība izmaksā pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai, dzīvokļa pabalstu un citus sociālās palīdzības pabalstus personu pamatvajadzību apmierināšanai pēc tam, kad ir apmierināts pamatots pašvaldības iedzīvotāju pieprasījums pēc pabalsta garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsta, kā arī lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtību. Saistošo noteikumu mērķis ir noteikt pašvaldības sociālās palīdzības sistēmu, kas nodrošinātu finansiālu atbalstu trūcīgām un krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām) to pamatvajadzību apmierināšanai un veicinātu viņu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.

Daugavpils pilsētas domes 2009.gada 28.maija saistošie noteikumi Nr.14 "Par nosacījumiem un kritērijiem trūcīgās ģimenes (personas) statusa piešķiršanai" nosaka atsevišķu parādsaistību veidu izvērtēšanas nosacījumus Daugavpils pašvaldībā un izvērtēšanas kritērijus, nosakot iespēju gūt ienākumus no īpašuma. Noteikumus piemēro, veicot ģimenes (personas) atbilstības novērtēšanu trūcīgās ģimenes (personas) statusa piešķiršanai.

Daugavpils pilsētas domes 2007.gada 25.oktobra saistošie noteikumi Nr.31 "Par Daugavpils pilsētas pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" nosaka:

- personu kategorijas, kuras ar dzīvojamo telpu nodrošināmas pirmām kārtām, ja tās tiek izliktas no ģrētās dzīvojamās telpas;
- nosacījumus personu, kuras dzīvo denacionalizētā vai likumīgajam īpašniekam atdotā mājā un lietojušas dzīvokli līdz īpašuma tiesību atjaunošanai, nodrošināšanai ar dzīvojamo telpu, kā arī kārtību, kādā tās tiek atzītas par tiesīgām saņemt šo pašvaldības palīdzību;
- personu kategorijas, kuras ar dzīvojamo telpu nodrošināmas vispārējā kārtībā;
- reģistrācijas kārtību palīdzības saņemšanai, izīrējot pašvaldībai piederošo vai lietojumā esošo dzīvojamo telpu;
- sociālā dzīvokļa izīrēšanas kārtību un secību;
- pašvaldības palīdzību ģrētas dzīvojamās telpas apmaiņā pret citu ģrējamo dzīvojamo telpu;
- dienesta dzīvokļa izīrēšanas kārtību;
- gadījumus, kad pašvaldība atsaka personai saņemt pašvaldības palīdzību dzīvojamās telpas izīrēšanā.

Daugavpils pilsētas domes 2005.gada 24.februāra saistošie noteikumi Nr.2 "Vienreizēja pabalsta dzīvojamās telpas remontam saistošie noteikumi" nosaka personas, kuras ir tiesīgas saņemt vienreizēju pabalstu dzīvojamās telpas remontam, palīdzības sniegšanas kārtību un Daugavpils pašvaldības iestādes, kuras reģistrē personas un sniedz šo palīdzības veidu.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.22 "Daugavpils pašvaldības apbedīšanas pabalsta nodrošināšanas saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu apbedīšanas pakalpojumu saņemšanu, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības apbedīšanas pabalstu, un pabalsta saņemšanas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.20 "Daugavpils pašvaldības pirts pakalpojumu pabalsta nodrošināšanai saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu pirts pakalpojumu saņemšanu, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības pirts pabalstu, un pabalsta saņemšanas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.19 "Daugavpils pašvaldības pabalsta mazgāšanas līdzekļu pakas nodrošināšanai saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu mazgāšanas līdzekļu pakas saņemšanu, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības pabalstu mazgāšanas līdzekļu paku, un pabalsta saņemšanas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.18 "Daugavpils pašvaldības pabalsta pārtikas produktu bērniem līdz 1 gada vecumam iegādes samaksai saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu pārtikas produktu bērniem līdz 1 gada vecumam iegādes samaksu, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības pabalstu pārtikas produktu bērniem līdz 1 gada vecumam iegādes samaksai, pabalsta apmēru un pabalsta izmaksas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.17 "Daugavpils pašvaldības pabalsta ūdens skaitītāju piegādei un uzstādīšanai saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu iedzīvotāju nodrošināšanai ar ūdens skaitītājiem un to uzstādīšanu, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības vienreizējo pabalstu ūdens skaitītāju piegādei un uzstādīšanai, un pabalsta izmaksas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.16 "Daugavpils pašvaldības pabalsta individuālās apkures nodrošināšanai saistošie noteikumi" nosaka Daugavpils pašvaldības vienreizējā pabalsta individuālās apkures nodrošināšanai piešķiršanas un aprēķināšanas kārtību, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības dzīvokļa pabalstu, un pabalsta izmaksas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.15 "Daugavpils pašvaldības pabalsta kancelejas preču iegādes samaksai saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu kancelejas preču iegādes samaksu, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības pabalstu kancelejas preču iegādes samaksai, pabalsta apmēru un pabalsta izmaksas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.14 "Daugavpils pašvaldības pabalsta ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanai saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu ēdināšanas pakalpojumu pieejamību

saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības pabalstu ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanai, pabalsta veidus, pabalsta apmēru un izmaksas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.13 "Daugavpils pašvaldības pabalsta pārtikas pakas nodrošināšanai saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu pārtikas pakas saņemšanu, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības pabalstu pārtikas paku, un pabalsta izmaksas kārtību.

Daugavpils pilsētas domes 2004.gada 23.decembra saistošie noteikumi Nr.11 "Daugavpils pašvaldības pabalsta veselības aprūpei saistošie noteikumi" nosaka iespējamo Daugavpils pašvaldības sociālās palīdzības apjomu, lai iedzīvotājiem nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, personu loku, kurām ir tiesības saņemt Daugavpils pašvaldības pabalstu veselības aprūpei, pabalsta veidus, pabalsta apmēru un izmaksas kārtību.

Līvānu novads

Līvānu novada domes 2009. gada 26.novembra saistošie noteikumi Nr.18 "Par sociālās palīdzības pabalstiem Līvānu novadā" nosaka Līvānu novada pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu veidus, personas, kuras ir tiesīgas saņemt šos pabalstus un šo pabalstu apmēru, piešķiršanas un izmaksas kārtību, kā arī lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtību. Līvānu novadā ir šādi pabalstu veidi:

- pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai (GMI);
- dzīvokļa pabalsts;
- pabalsts skolēnu ēdināšanas izdevumu apmaksai;
- pabalsts skolas piederumu iegādei skolēniem;
- pabalsts audžuģimenēm;
- pabalsts veselības aprūpei;
- pabalsts no ieslodzījuma atbrīvotām personām;
- pabalsts bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem;
- apbedīšanas pabalsts;
- pabalsts personai (ģimenei) nonākušai ārkārtas situācijā.

Preiļu novads

Pabalsti Preiļu novadā tiek piešķirti, pamatojoties uz Preiļu novada domes saistošajiem noteikumiem Nr.01/09 „Par sociālajiem pabalstiem Preiļu novadā” un noteikumiem Nr.02/09 „Par pabalstiem Preiļu novadā”.

Iedzīvotājiem ir pieejami sekojoši sociālo pabalstu veidi:

- pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai (GMI);
- mājokļa pabalsts;
- pabalsts – brīvpusdienas pašvaldības izglītības iestādē un obligātās sagatavošanas grupās trūcīgo ģimeņu bērniem;
- pabalsts – 50 % atlaide no maksas par bērna uzturēšanos pirmsskolas izglītības iestādē;
- pabalsts mācību līdzekļu iegādei pašvaldības skolēniem;
- pabalsts medicīnisko pakalpojumu izdevumu daļējai segšanai;
- pabalsts stomatoloģisko pakalpojumu izdevumu daļējai segšanai;
- pabalsts audžuģimenēm;
- apbedīšanas pabalsts trūcīgās personas apbedīšanai;
- pabalsts – atlaide par īres maksu sociālajā dzīvoklī;
- pabalsts personai (ģimenei) nonākušai ārkārtas situācijā.

Pašvaldība atbalstījusi arī citu pabalstu piešķiršanu Preiļu novada iedzīvotājiem:

- pabalsts - brīvpusdienas pašvaldības izglītības iestādēs un obligātās sagatavošanas grupās daudzbērnu ģimeņu bērniem;
- vienreizējs gada pabalsts I, II grupas invalīdiem un politiski represētai personai;
- vienreizējs gada pabalsts bērnam invalīdam;
- vienreizējs gada pabalsts III grupas invalīdam (nestrādājošam);
- bērna piedzimšanas pabalsts;
- pabalsts zelta kāzu jubilāriem;
- pabalsts dimanta kāzu jubilāriem;
- apbedīšanas pabalsts personas bez ienākumiem apbedīšanai;
- pabalsts no brīvības atņemšanas iestādēm atbrīvotām personām.

Rēzeknes pilsēta

Rēzeknes pilsētas domes 2009.gada 27.novembra saistošie noteikumi Nr.15 "Par papildu materiālo palīdzību Rēzeknes pilsētas pašvaldībā" nosaka Rēzeknes pilsētas pašvaldības papildu materiālās palīdzības veidus, to apmēru, saņemšanas kārtību, kādā piešķirams un izmaksājams pabalsts, pieņemto lēmumu apstrīdēšanas kārtību un to personu loku, kurām ir tiesības saņemt šajos noteikumos paredzētos pabalstus. Papildu materiālās palīdzības veidi:

- pabalsts 100 gadu jubilejā;
- Jaungada svētku pabalsts - dāvana Aprūpes mājās biroja klientiem un bērniem invalīdiem;
- apbedīšanas pabalsts;
- pabalsts jaundzimušā aprūpei.

Rēzeknes pilsētas domes 2009.gada 27.novembra saistošie noteikumi Nr.14 "Par sociālo palīdzību Rēzeknes pilsētas pašvaldībā" nosaka Rēzeknes pilsētas pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu veidus, saņemšanas kārtību, pabalstu apmēru, lēmumu apstrīdēšanas kārtību un to personu loku, kurām ir tiesības saņemt šajos noteikumos paredzētos pabalstus. Pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu veidi:

- pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai;
- pabalsts pusdienu apmaksai skolēniem vispārīgglītojošajās skolās;
- pabalsts bērnudārza izdevumu segšanai;
- pabalsts personām, kuras atgriezušās no ieslodzījuma;
- pabalsts ārkārtas un krīzes situācijā;
- Jaungada svētku pabalsts - dāvana;
- dzīvokļa pabalsts siltumenerģijas pakalpojumu apmaksai;
- dzīvokļa pabalsts cietā kurināmā iegādei;
- dzīvokļa pabalsts daļējai parāda segšanai par īri.

Rēzeknes pilsētas domes 2009.gada 22.maija saistošie noteikumi Nr.10 "Par trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu Rēzeknes pilsētas pašvaldībā" nosaka ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kuru nepārsniedzot ģimene, kas sastāv no laulātajiem, personām, kurām ir kopējie izdevumi par uzturu un kuras mitinās vienā mājoklī, vai atsevišķi dzīvojoša persona (ģimene/persona) Rēzeknes pilsētas pašvaldībā tiek atzīta par trūcīgu vai maznodrošinātu, kā arī kārtību, kādā novērtējami ģimenes/personas ienākumi un materiālais stāvoklis.

Vijānu novads

Vijānu novada domes 2009.gada 5.augusta saistošie noteikumi Nr.9 "Sociālo dzīvokļu nolikums" nosaka sociālo dzīvokļu tiesisko statusu, to veidošanas un finansēšanas principus, to personu loku, kuras ir tiesīgas īrēt dzīvojamo telpu sociālajos dzīvokļos, kā arī kārtību, kādā Vijānu novada pašvaldība sniedz sociālo palīdzību, izīrējot dzīvojamo telpu sociālajos dzīvokļos.

3.6. Latgales plānošanas reģiona pašvaldību saistošie noteikumi, kas regulē sociālo pakalpojumu sniegšanu

Daugavpils novads

Daugavpils novada domes 2009.gada 29.decembra saistošie noteikumi Nr.13 "Par aprūpes mājās pakalpojuma saņemšanas kārtību" nosaka aprūpes mājās piešķiršanas, saņemšanas un samaksas kārtību, pakalpojuma veidus, līmeņus, kā arī aprūpes mājās pakalpojuma jautājumos pieņemto lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzības kārtību. Daugavpils novadā, atbilstoši noslēgtajam līgumam ar klientu, var tikt sniegti 4 līmeņu aprūpes pakalpojumi.

Daugavpils pilsēta

Daugavpils pilsētas domes 2007.gada 13.decembra saistošie noteikumi Nr.37 "Par sociālajiem pakalpojumiem Daugavpils pašvaldībā" nosaka Daugavpils pašvaldībā pieejamo sociālo pakalpojumu - sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un sociālā darba pakalpojumu veidus, apjomu, piešķiršanas un saņemšanas kārtību, kārtību, kādā persona vai viņas likumiskais pārstāvis pieprasa pakalpojumus Daugavpils pašvaldībā, pakalpojumu apmaksas kārtību, kā arī lēmuma par pakalpojuma piešķiršanu vai

atteikumu to sniegt pārsūdzēšanas kārtību. 2.1. Daugavpils pašvaldība nodrošina šādus sociālos pakalpojumus:

- aprūpe mājās;
- sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā pieaugušām personām;
- sociālās aprūpes un rehabilitācijas dienas centrs;
- dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- grupu (māja) dzīvoklis;
- ģimenes atbalsta centrs/patversme;
- nakts patversme;
- sociālā patversme;
- specializētā autotransporta pakalpojumi;
- jurista pakalpojumi;
- sociālā darba pakalpojumi;
- psihologa pakalpojumi;
- sociālā rehabilitācija bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām;
- sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija bērniem;
- higiēnas pakalpojumi;
- pavadona pakalpojumi.

Rēzeknes pilsēta

Rēzeknes pilsētas domes 2009.gada 09.oktobra saistošie noteikumi Nr.9 "Par sociālajiem pakalpojumiem Rēzeknes pilsētas pašvaldībā" nosaka Rēzeknes pilsētas pašvaldībā pieejamo sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un sociālā darba pakalpojumu veidus, piešķiršanas un saņemšanas kārtību un kārtību, kādā persona vai viņas likumiskais pārstāvis, pieprasa sociālos pakalpojumus pašvaldībā, to apmaksas kārtību, kā arī lēmuma par sociālo pakalpojumu piešķiršanu vai atteikšanu, pagarināšanu, pārtraukšanu vai izbeigšanu, pārsūdzēšanas kārtību. Pašvaldība nodrošina šādus sociālo pakalpojumu veidus:

- aprūpe mājās;
- ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā pieaugušām personām;
- ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā bērniem;
- īslaicīga sociālā aprūpe krīzes situācijā nonākušām ģimenēm ar bērniem;
- īslaicīga sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā bērniem;
- īslaicīga sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija bērniem ar īpašām vajadzībām;
- PORTAGE apmācību sistēmas pakalpojums bērniem ar īpašām vajadzībām;
- sociālie pakalpojumi personām pensijas vecumā un personām ar invaliditāti;
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi pieaugušām personām ar funkcionāliem traucējumiem;
- sociālie pakalpojumi Naktspatversmē;
- sociālā darba pakalpojumi;
- psihologa pakalpojumi.

Viļānu novads

Viļānu novada domes 2009.gada 5.augusta saistošie noteikumi Nr.11 "Par aprūpes mājās darba organizēšanu un pakalpojuma saņemšanas kārtību Viļānu novadā".

4. Sociālo pakalpojumu politikas dokumenti

4.1. Starptautiskie sociālās politikas dokumenti

- Lisabonas līgums, 13.12.2007, kas stāties spēkā 2009. gada 1. decembrī,
- ES Nodarbinātības integrētās pamatnostādnes 2008.-2010. gadam, 15.07.2008., 2008/816/EK,
- Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums dalībvalstīm Nr. Rec(2005)5 par to bērnu tiesībām, kuri dzīvo bērnu aprūpes iestādēs 16.03.2005,
- ANO 1959. gada 20. novembra Bērnu tiesību deklarācija 20.11.1959,
- ANO 1993. gada 20. decembra "Deklarācija par vardarbības pret sievietēm izskaušanu 20.11.1993.,

- ANO Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām 1996.
- stājies spēkā 1976. gadā,
- Hāgas 1961. gada 5. oktobra Konvencija par iestāžu pilnvarām un tiesību aktiem, kas piemērojami attiecībā uz bērnu aizsardzību 05.10.1961.,
- 1989. gada 20. novembra "Konvencija par bērna tiesībām" 20.11.1989.,
- 1996. gada 25. janvāra "Eiropas Padomes Konvencija par bērnu tiesību piemērošanu" 25.01.1996.,
- Maternitātes aizsardzības konvencija 15.06.2000.,
- ANO 1979.gada 18.decembra Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu 18.12.1979.,
- 1996. gada 19. oktobra "Hāgas konvencija par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem 19.10.1996.,
- Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums dalībvalstīm Nr. Rec (2002) 5 par sieviešu aizsardzību pret vardarbību 30.04.2002.,
- Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums Rec(2002)8 dalībvalstīm par bērnu dienas aprūpi 18.09.2002.,
- Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums Rec(2006)19 dalībvalstīm par politiku, kuras mērķis ir atbalstīt vecāku labi veiktu aprūpi 13.12.2006.
- Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas plāns 2010.-2012.gadam (12.10.2009. MK rīkojums Nr. 693),

4.2. Latvijas Republikas sociālās politikas dokumenti sociāli neaizsargātajām mērķa grupām

Nacionālā līmeņa politikas dokumenti, kuri nosaka sociālo politiku

- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.,
- Latvijas Republikas valdības un Eiropas Komisijas Kopējais sociālās iekļaušanas memorands 17.06.2004.
- Sociālās drošības tīkla stratēģija, 2009.- 2011. gadam (08.09.2009.)
- Labklājības ministrijas aktualizēta darbības stratēģija 2008.-2010.gadam (Aktualizētā stratēģija apstiprināta ar MK 18.10.2007 rīkojums Nr. 650. Ar MK 21.11.2007 rīkojumu Nr. 725 tajā iekļauta Bērnu un ģimenes lietu ministrijas darbības stratēģija 2006.-2008.gadam.)
- Sociālās labklājības sistēmas reformu projekts „Sociālās palīdzības sistēmas administrēšana” – Baltā grāmata 13.05.1997.
- Profesionāla sociālā darba attīstības programmas 2005. – 2011.gadam (apstiprināta 28.06.2005 ar MK rīkojumu Nr.413).
- Profesionāla sociālā darba attīstības programmas 2005. – 2011.gadam (28.06.2005. MK rīkojums 413).

4.2.1.Cilvēki ar invaliditāti

2004.gadā tika izstrādāts un valdībā akceptēts jauns politikas plānošanas dokuments **“Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādnes 2005.-2015.gadam”**. Šajā dokumentā paredzēta sociālās aizsardzības sistēmas izstrāde personām ar invaliditāti, kuras mērķis ir mainīt ideoloģiju invaliditātes definēšanā un jauna pieeja invalīdu problēmu risināšanā. Tas ir, ir paredzēta daudz aktīvāka rīcība invaliditātes profilaksē, īpašu uzmanību pievēršot savlaicīgai rehabilitācijai un citiem pakalpojumiem, kas mazinātu invaliditātes risku vai tās smaguma pakāpi, un tādejādi sekmētu cilvēku ar invaliditāti sociālo integrāciju.

Rīcības plāns Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādņu īstenošanai 2005.-2015.gadam galvenais mērķis ir mazināt risku kļūt par invalīdiem personām ar draudošu invaliditāti, pilnveidot valsts sociālās aizsardzības sistēmu personām, kurām invaliditāte ir noteikta, tādējādi mazinot viņu sociālās atstumtības risku. Plānā kā viens no darbības virzieniem paredzēts pilnveidot medicīniskās rehabilitācijas procesu stacionāros un ambulatorajās iestādēs, kā arī izveidot ārstniecības procesa un rehabilitācijas kontroles

mehānismu. Darbības virziens, kas vērsts uz invalīdu nodarbinātības veicināšanu paredz ieviest valsts atbalsta programmu specializēto darbnīcu izveidošanai un funkcionēšanai, ja šajās darbnīcās strādājošo invalīdu skaits nav mazāks par 75% no kopējā nodarbināto skaita, kā arī individuālo sociālās rehabilitācijas plānu izstrādāšanu un īstenošanu.

Veselības ministrija ir sagatavojusi **"Onkoloģisko slimību kontroles programma 2009.–2015.gadam"**. Viens no Programmas uzdevumiem ir viens no pieciem programmas virzieniem, un ir definēts uzdevums „izveidot visaptverošu un pieejamu paliatīvās aprūpes (PA) sistēmu”. Programmā paliatīvā aprūpe ir definēta kā „visaptveroša aprūpe pacientiem ar hroniskām slimībām, lai uzlabotu pacienta un viņa ģimenes dzīves kvalitāti, atvieglojot viņa ciešanas laikus identificējot, novērtējot un novēršot sāpes, kā arī citas mokošas slimības izpausmes, un sniedzot psihosociālu un garīgu atbalstu.”

Programma paredz:

- Nodrošināt uz pierādījumiem balstītu medicīnas tehnoloģiju pielietošanu PA.
- Nodrošināt multidisciplināru PA pakalpojumu sniedzēju struktūras izveidošanu.
- Veicināt starpnozaru sadarbību PA pakalpojumu pieejamības un pēctecības nodrošinājumam.
- Uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju zināšanas un prasmes PA pakalpojumu sniegšanā, kā arī paaugstināt sabiedrības informētības līmeni.

2010.g. papildu nepieciešamais finansējums 385 500 latī., 2011.g. - 907 565 latī. Nepieciešams definēt PA veselības aprūpi un sociālo jomu reglamentējošos normatīvos aktos, nosakot prasības PA pakalpojumam, multidisciplināras komandas sastāvam, PA saņemšanas un finansēšanas kārtību. Jādefinē PA Ārstniecības likumā, jānosaka prasības ārstniecības personām PA sniegšanai.

Jānosaka valsts budžeta līdzfinansējumu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai PA pacientiem un viņu ģimenes locekļiem un jāveic grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā.

Jāizvērtē iespējas normatīvajos aktos paredzēt

- pabalstu piešķiršanu ģimenēm ar bērnu, kuram nepieciešama PA
- atvieglojumus strādājošiem, kuri kopj bērnu, kuram nepieciešama PA

▪ **Programma sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu attīstībai personām ar garīga rakstura traucējumiem 2009.- 2013.gadam**

Apstiprināta ar MK 05.03.2009 rīkojumu Nr. 157.

▪ **Pamatnostādnes ledzīvotāju garīgās veselības uzlabošana 2009. - 2014.gadā**

Apstiprināta ar MK 06.08.2008 rīkojumu Nr. 468.

▪ **Koncepcija „Vienādas iespējas visiem”**

Apstiprināta MK 30.06.1996.

▪ **Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādnes 2005. – 2015. gadam**

Apstiprināta ar MK 10.08.2005 rīkojumu Nr. 544.

▪ **Rīcības plāns invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādņu īstenošanai 2005.-2015. gadam**

Apstiprināts ar MK 19.07.2006 rīkojumu Nr. 541.

▪ **Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programmas ieviešanas plāns 2005.–2010.gadam**

Apstiprināts ar MK 28.12.2005 rīkojumu Nr. 854.

4.2.2. Ģimenes ar bērniem

Ģimenes ar bērniem var saskarties ar dažādām problēmām, un ir vairāki politikas plānošanas dokumenti, kas paredz dažādus pakalpojumus ģimenēm.

Vardarbība ģimenē

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums nosaka no vardarbības cietušo bērnu sociālo rehabilitāciju.

„Programma dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010.gadam” izdala rīcības virzienu – „Vardarbības ģimenē problēmas aktualizēšana”. Tā ietvaros ir paredzēts veikt pētījumu „Starpsektorālās sadarbības vardarbības ģimenē gadījumos novērtējums”, kā arī uzsākt no 2009.- 2010.gada no prettiesiskām darbībām cietušo pieaugušo personu sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nodrošināšanu dzīvesvietā un institūcijā, t.sk. veciem cilvēkiem.

Rīcības plānā koncepcijas „Valsts ģimenes politika” īstenošanai 2004.-2013.gadam paredzēts izveidot valsts līdzfinansētu ģimenes atbalsta centru tīklu pašvaldībās.

Pirmsskolas izglītības un izglītības pieejamība

Vispārējās izglītības likums nosaka, ka vietējai pašvaldībai savā administratīvajā teritorijā jānodrošina pirmsskolas vecuma bērnu sagatavošana pamatzglītības ieguvei.

Tiem bērniem, kuriem ir problēmas pamatzglītības izglītības apgūvē, likumdošanā ir paredzētas iespējas izglītību apgūt pedagoģiskās korekcijas programmās, tomēr jāatzīmē nepietiekamais finansējums, lai efektīvi varētu risināt esošās problēmas, lai samazinātu to jauniešu skaitu, kuri neiegūst pat pamatzglītību.

Izglītības pakalpojumu pieejamība bērniem ar speciālām vajadzībām, bērniem no maznodrošinātajām un riska ģimenēm jāvērtē kā ierobežota, joprojām zems bērnu ar speciālām vajadzībām integrācijas īpatsvars vispārīgajās skolās. Salīdzinoši gausi un nepietiekamā apmērā tiek sagatavoti pedagogi darbam ar bērniem, kuriem ir speciālas vajadzības.

Ģimene krīzes situācijā

„Plāns to bērnu stāvokļa uzlabošanai, kuru vecāki devušies uz ārvalstīm, un sociālās atstumtības izplatīšanās ierobežošanai 2006.–2009.gadam” uzdevumi ir:

- izstrādāt bērnu tiesību aizsardzības institūciju sadarbības modeli;
- nodrošināt bērniem kvalitatīvu izglītību;
- veicināt vecāku nodarbinātību Latvijā;
- pastiprināti sniegt atbalstu ģimenēm un bērniem krīzes situācijās.

Plāns paredzēja palielināt pagarināto dienas grupu skaitu, izveidot pašvaldībās atbalsta ģimeņu tīklu (motivējot ģimenes, izglītojot tās, izstrādājot ieteicamo to darbības modeli), kas nepieciešamības gadījumā var atbalstīt ģimenes, kuru locekļi aizbraukuši strādāt uz ārvalstīm, nodrošināt valsts apmaksāta psihologa pakalpojumu sniegšanu ģimenēm ar bērniem krīzes situācijā, kā arī ieteikt pašvaldībām nodrošināt šādu pakalpojumu, kā arī turpināt ģimenes atbalsta centru veidošanu un jaunu pakalpojumu attīstīšanu tajos.

Rīcības plāns koncepcijas „Valsts ģimenes politika” īstenošanai 2004.-2013.gadam darbības virzienā „Atbalsts ģimenei krīzes situācijā” paredz palielināt reģionālo centru skaitu, kas sniegtu kompleksu palīdzību krīzes situācijās (tai skaitā- nodrošinot īslaicīgu uzturēšanos mātēm ar bērniem krīzes gadījumos); nodrošināt valsts līdzdalību rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanā vardarbību veikušām personām, kā arī nodrošināt valsts finansiālu līdzdalību rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanā nepilngadīgajiem noziedzniekiem.

4.2.3. Vecie cilvēki

Gados vecie iedzīvotāji atzīstama par grupu ar salīdzinoši zemāku nabadzības risku nekā pārējās riska grupas, pateicoties garantētajiem sociālajiem transfertiem, kas Latvijā ir viens no būtiskākajiem mājāsaimniecību ienākumu avotiem. Tomēr gados vecajiem cilvēkiem līdzekļu trūkuma dēļ nav pieejami veselības aprūpes pakalpojumi un atbilstošo medikamentu iegāde.

Par to liecina statistika par izdevumu struktūru. Šīs grupas mājokļa pieejamības iespējas nosaka likums "Par pašvaldību palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā", norādot, ka pašvaldības palīdzību šajā likumā noteiktajā kārtībā saņem maznodrošinātas personas, kuras sasniegušas pensijas vecumu vai ir darbnespējīgas invaliditātes dēļ.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums paredz veciem cilvēkiem saņemt sociālās aprūpes pakalpojumus - aprūpi mājās (pakalpojumi mājās pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt) un izmantot dienas aprūpes centrus (institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdiem un bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, kā arī personām, kuras sasniegušas vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju.

4.2.4. Bērni un jaunieši

Novārtā pamesti bērni

Gadījumos, kad policija konstatē bērna klaiņošanu, ubagošanu, apreibināšanos ar narkotiskajām, toksiskajām vielām vai alkoholiskajiem dzērieniem, nelabvēlīgu vidi ģimenē, kā arī citus apstākļus, kas var kaitēt bērnam, tā informē attiecīgo bāriņtiesu vai pagasttiesu.

Ārpusģimenes aprūpes formu attīstīšana

„Rīcības plāna ģimenes veida aprūpes veicināšanai bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem un situācijas uzlabošanai bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādēs” mērķis ir veicināt bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem iespēju pilnvērtīgi attīstīties ģimenes vidē un uzlabot aprūpes kvalitāti bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādēs.

Rīcības plāns ietver tādus pasākumus kā ģimenes tipa aprūpes veicināšana, sabiedrības informēšana un izglītošana, ārpusģimenes aprūpes iestāžu izveidošana un pilnveidošana.

▪ **Koncepcija dzimumu līdztiesības īstenošanai 2003 un Programmas dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010.gadam**

Apstiprināta ar MK 17.10.2007r. lēmumu Nr.648.

▪ **Koncepcija „Valsts ģimene politika” un Rīcības plāns koncepcijas "Valsts ģimenes politika" īstenošanai 2004.-2013. gadam**

Apstiprināta ar MK 30.11.2004. lēmumu Nr. 949.

▪ **Pamatnostādnes “Bērniem piemērota Latvija”**

Precizētas ar MK 21.02.2007 lēmumu Nr.97.

▪ **Programma vardarbības ģimenē mazināšanai 2008.-2011.gadam**

Apstiprināta ar MK 18.06.2008 lēmumu Nr. 343.

▪ **Plāns to bērnu stāvokļa uzlabošanai, kuru vecāki devušies uz ārvalstīm, un sociālās atstumtības izplatīšanās ierobežošanai 2006.–2009.gadam**

Apstiprināta ar MK 30.08.2006 lēmumu Nr. 655.

▪ **Rīcības plāns ģimenes veida aprūpes veicināšanai bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem un situācijas uzlabošanai bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādēs**

Apstiprināta ar MK 16.06.2006 lēmumu Nr. 432.

4.2.5. Bezdarbnieki

Sievietes pēc bērna kopšanas atvaļinājuma beigām

Sievietes pēc bērna kopšanas atvaļinājuma beigām ir viena no bezdarba un sociālās atstumtības riska grupām. Bērna kopšanas laikā sieviešu kvalifikācija un prasmes netiek atjaunotas, līdz ar to viņām ir apgrūtināta iekļaušanās darba tirgū pēc šī atvaļinājuma beigām. Papildus faktori, kas kavē šo sieviešu nodarbinātības atjaunošanu ir darba devēju negatīvā attieksme pret sievietēm ar maziem bērniem kā darba ņēmējām, uzskatot, ka bērnu audzināšana var pazemināt viņu darba spējas. Lai risinātu jautājumus par abu dzimumu vienlīdzīgām tiesībām, iespējām un pieeju resursiem, 2001.gadā valdība akceptēja Konceptiju dzimumu vienlīdzības īstenošanai Latvijā. Konceptijas galvenais mērķis ir veicināt dzimumu līdztiesības jautājumu risināšanu visos līmeņos, izmantojot integrēto dzimumu līdztiesības pieeju politikas veidošanā. Dzimumu līdztiesības jautājumus apskata arī „Programma dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007.-2010.gadam”, kurā kā viens no galvenajiem rīcības virzieniem ir definēts „Darba un privātās dzīves saskaņošanas iespēju uzlabošana”. Šajā rīcības virzienā iekļautās aktivitātes var iedalīt – informatīvi izglītojošie pasākumi, abu vecāku iesaistīšana bērna aprūpē un audzināšanā, bērnu aprūpes iespēju pilnveidošana – tai skaitā, paplašināt pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnu ārpus ģimenes pieskatīšanas pakalpojumus, attīstīt alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamību novadu nozīmes attīstības centros. Daļa aktivitāšu ir paredzētas ES Nacionālās programmas projektu ietvaros, tādēļ to īstenošanai ir atbilstošs finansiālais segums.

4.2.6. Citas sociālās izslēgtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas

Bijušie ieslodzītie

Sociālo pakalpojumu mērķa grupā ir iekļauti bijušie ieslodzītie, kuru iekļaušanos sabiedrībā apgrūtinā sabiedrības negatīvā attieksme pret viņiem, šo personu zudušās sociālās iemaņas, kā arī zema profesionālās sagatavotības līmenis.

Līdz šim valstī netika pievērsta pienācīga uzmanība cietumnieku izglītības jautājumiem. Zemais izglītības un prasmju līmenis ir viens no būtiskiem faktoriem, kas traucē bijušajiem cietumniekiem integrēties sabiedrībā un darba tirgū. 2005.gadā tika izstrādātas un Ministru kabineta 2006.gada 15.jūnijā apstiprinātas „**Ieslodzīto izglītības politikas pamatnostādnes 2006.-2010.gadam**”. Pamatnostādnes paredz nodrošināt ieslodzīto tiesības uz izglītību un vispārējās, profesionālās un interešu izglītības pieejamību visās brīvības atņemšanas iestādēs, kas palīdzēs bijušajiem ieslodzītajiem integrēties sabiedrībā.

Līdz ar Probācijas dienesta izveidi ir attīstījušās sociālas institūcijas, kas nodrošina sodu izcietušajiem cilvēkiem sociālo rehabilitāciju, lai stimulētu viņu atgriešanos ikdienas dzīvē. Finansējuma samazinājuma rezultātā sociālo rehabilitāciju probācijas dienesti kopš 2009.gada vairs neveic.

- **Cilvēka imūndeficīta vīrusa (HIV) infekcijas izplatības ierobežošanas programmas 2009.–2013.gadam**

Apstiprināta ar MK 30.06.2009 rīkojumu Nr. 437.

- **Programma ieslodzīto izglītības politikas pamatnostādņu 2006.–2012.gadam īstenošanai**

Apstiprināta ar MK 12.08.2009 rīkojumu Nr. 557.

- **Ar brīvības atņemšanas sodu notiesāto personu resocializācijas koncepcija**

Apstiprināta ar MK 09.01.2009 rīkojumu Nr. 7.

- **Nepilngadīgo brīvības atņemšanas soda un apcietinājuma izpildes politikas pamatnostādnes 2007.–2013.gadam**

Apstiprināta ar MK 21.02.2007 rīkojumu Nr. 109.

▪ Valsts probācijas dienesta koncepcija

Apstiprināta ar MK 09.01.2003 rīkojumu Nr. 9.

Bezpajumtnieki

Bezpajumtnieku skaitu ir grūti konstatēt. Vienīgie pieejami dati ir bezpajumtnieku patversmēs reģistrētā apmeklētāju statistika. Jāņem vērā, ka daļa bezpajumtnieku neapmeklē patversmes, bet apdzīvo uz laiku pamestas mājas un dārza mājiņas, u.c. Tā kā bezpajumtniecības problēmu risināšanā līdz šim Latvijā nav tikuši veikti pasākumi valsts līmenī, kas būtu vērsti uz bezpajumtniecības prevenciju. Pašvaldību līmenī veiktās darbības nerisina bezpajumtniecību, vien nodrošina pirmās nepieciešamības sociālos pakalpojumus – atver patversmes, iekārto zupas virtuves. Bezpajumtniecības problēma kļūst aizvien aktuālāka.

Cilvēku tirdzniecības upuri

Kopējā sociālās iekļaušanas memorandā teikts, "ka nav viennozīmīgu statistikas datu par cilvēku tirdzniecības upuru skaitu Latvijā", tomēr kā aptuvenais skaits pēc Valsts Tikumības policijas datiem tiek minēti ap 1000 cilvēkiem katru gadu. Programma cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.-2013.gadam paredz pārskatīt MK 2006.gada 31.oktobra noteikumus nr. 889 "Noteikumi par kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri" un MK 2003.gada 3.jūnija noteikumus nr.291 „Prasības pakalpojumu sniedzējiem”, uzlabojot personām sniedzamo sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, identificētajiem cilvēku tirdzniecības upuriem sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām nodrošināt valsts apmaksātus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, organizēt tikšanās, kurās piedalās gan cilvēku tirdzniecības jautājumos iesaistītās valsts institūcijas, gan arī nevalstiskās organizācijas.

▪ Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam

Apstiprināta ar MK 27.08.2009 rīkojumu Nr. 590.

5. Kopsavilkums par alternatīvo sociālo pakalpojumu nodrošinājumu Norvēģijā

Norvēģijā valsts pārvaldei ir trīs līmeņi – valsts līmenis, novada (reģiona) līmenis un vietējo pašvaldību līmenis. Norvēģijā ir 19 administratīvi reģioni (novadi) un 430 vietējās pašvaldības, 60% pašvaldību iedzīvotāju skaits ir zemāks par 5000. Subsīdiu un transfertu sistēma pārdala ienākumus starp pašvaldībām, nodrošinot pašvaldību spēju sniegt pakalpojumus iedzīvotājiem.

Sociālā palīdzība un sociālie pakalpojumi tiek nodrošināti minētajos pārvaldes trīs līmeņos, tajā pašā laikā valsts deleģējusi lielāko daļu sociālo pakalpojumu pašvaldībām un mazākā mērā – novadiem. Pašvaldības kontrolē veselības aprūpes, sociālo pakalpojumu un pamatizglītības nodrošināšanu, savukārt novadi – vidējo izglītības, zobārstniecības, zobārstniecības pakalpojumu nodrošināšanu, kā arī reģionālo ekonomikas attīstību, vietējo transportu un reģionālo attīstību kopumā

Valsts arī darbojas reģionālajā līmenī caur 41 valsts aģentūru, kuras ietver arī novadu administrācijas.

Turpmāk tiek apskatīti galvenie sociālie pakalpojumi izvēlētajām mērķa grupām, ņemot vērā alternatīvo sociālo pakalpojumu problemātiku.

Sociālie pakalpojumi cilvēkiem ar invaliditāti

Attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti, uzsvars tiek likts uz to rehabilitāciju un iekļaušanu darba vidē. Galvenais iekļaušanās instruments ir Iekļaujošās Darba Dzīves Vienošanās (IA vienošanās), ko Norvēģijas Labklājības un Darba Administrācija (NAV) paraksta ar darba devējiem. IA vienošanās parakstījušiem darba devējiem tiek dota pieeja veselam pakalpojumu un instrumentu klāstam.

Darbs IA vienošanās ietvaros iekļauj valsts mēroga iniciatīvas, ko īsteno NAV. Šīs iniciatīvas ietver sekojošus pasākumus:

- 1) ienākumu atbalsts - rehabilitācijas pabalsti un invaliditātes pensijas;
- 2) pasākumi vērsti uz darba devējiem – darba vietu adaptācija cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kas ietver subsidēto adaptāciju, adaptācijas garantiju un personīgo asistentu nodrošināšanu;
- 3) aprūpe un tehniskā palīdzība;
- 4) informācija un konsultēšana cilvēkiem ar invaliditāti un darba devējiem;
- 5) apmācība un izglītība;
- 6) darba prakse;
- 7) darba prakse speciālos uzņēmumos.

Bez pasākumiem, kas vērsti uz invalīdu atgriešanu darba dzīvē, tiek nodrošināti šādi sociālās rehabilitācijas pakalpojumi:

- 1) Sociālās aprūpes pabalsts, kas ir vietējo pašvaldību administrētais pabalsts personām (ģimenes locekļiem un citiem), kas rūpējas par cilvēkiem ar invaliditāti mājās;
- 2) Lietotāja kontrolēta personīgā palīdzība, kas ir pakalpojums, kas piešķir tiesības cilvēkam ar invaliditāti pašam kontrolēt aprūpes veidu un apjomu, ļaujot iztērēt noteiktu naudas summu. Praktiski pastāv trīs formas, kā aprūpētāji tiek apmaksāti – lietotājs saņem grantu no pašvaldības un pat maksā par pakalpojumiem, aprūpētājus algo pašvaldība, vai arī aprūpētājus algo speciālās lietotāju veidoti kooperatīvi. Vairākums (64%) lietotāju dod priekšroku otrajam variantam.
- 3) Personīgie aprūpes plāni cilvēkiem ar kompleksām un ilgtermiņa vajadzībām.

Bez tam, pastāv tradicionālie sociālās aprūpes pakalpojumi: aprūpe mājās, aprūpe iestādēs un dažāda veida ienākumu atbalsts.

Bērnu labklājības pakalpojumi

Pēdējā laikā Norvēģijas sociālo pakalpojumu nodrošināšana bērniem ir tikusi kritizēta dēļ tā, ka starp valsts un pašvaldības iestādēm ir nepietiekošā koordinācija, valsts bērnu sociālo pakalpojumu sniedzēji atņem resursus no pašvaldībām, kā arī mazākās pašvaldības sastopas ar nopietnu resursu trūkumu.

Bērniem nodrošināmo pakalpojumu galvenie uzdevumi ir 1) rūpēties par riskam pakļautajiem bērniem, sargājot tos no sliktās aprūpes un neļaujot tiem ciest psiholoģiski un fiziski; 2) piedāvāt palīdzību un atbalstu bērniem un ģimenēm, personīgo konsultāciju un atbalsta, vecāku atslodzes, bērnu reģistrēšanas bērnu dārza veidā; 3) pēc nepieciešamības iejaukties un, iespējams, pret vecāku gribu ievietot bērnus uz zināmu laiku citā ģimenē, programmā vai institūcijā.

Valsts pārvalde un pašvaldības daļa atbildību par sociālo pakalpojumu nodrošināšanu bērniem. Valsts, ko pārstāv Bērnu, Vienlīdzības un Integrācijas ministrija, ir vispārīga atbildība. Administrēšana uzticēta pašvaldību bērnu labklājības dienestiem un Norvēģijas Bērnu, Jaunatnes un Ģimenes lietu direktorātam (Bufetat).

Saskaņā ar likumdošanu, visām pašvaldībām ir bērnu labklājības dienesti kuri īsteno ikdienas aktivitātes:

- padomu došana un konsultācijas;
- pētījumu veikšana;
- spriedumu izdarīšana par dienestu kompetencē esošiem jautājumiem un lietu sagatavošana Novadu Sociālās Labklājības Padomēm;
- projektu un programmu īstenošana.

Valsts atbildība par bērnu labklājību un aizsardzību ir sadalīta starp Bērnu, Vienlīdzības un Integrācijas ministriju, Bufetat, novadu administrāciju un novadu Sociālās Labklājības Padomēm.

Ministrijai ir vispārīga atbildība par Bērnu labklājības likuma īstenošanu un uzraudzību. Reģionālie biroji palīdz pašvaldību bērnu labklājības dienestiem bērnu izvietošanai ārpus mājas un audžu ģimeņu piesaistē. Tie arī ir atbildīgi par audžu aprūpes sniedzēju apmācību un konsultācijām.

Bufetat ir atbildīgs par institūciju izveidi un uzturēšanu, ka arī par pašvaldību un privāto institūciju apstiprināšanu.

Novadu administrācijas ir atbildīgas par pašvaldību bērnu labklājības dienestu auditu, kontrolē, kā pašvaldības īsteno savus pienākumus saskaņā ar likumdošanu, kā arī sniedz tām atbalstu un konsultācijas. Novadu administrācijas pārrauga bērnu labklājības institūcijas un izskata individuālu bērnu labklājības dienestu lēmumu pārsūdzības.

Novadu sociālās labklājības pārvaldes ir tiesām līdzīgas iestādes, kas pieņem izšķirošus lēmumus par lietām, kuras ietver bērnu atņemšanu no aizbildņiem un vardarbīgu intervenciju nopietno jauniešu uzvedības problēmu gadījumos. Saskaņā ar politikas prioritātēm, audžu māju un mājas palīdzības apjomi pieaug un ievietošanas institūcijās gadījumi samazinās.

Esošā sistēma darbojas kopš 2004. g., kad reformas rezultātā novadu administrāciju funkcijas tika nodotas Bufetat. Esošajā sistēmā joprojām pastāv nepietiekošās koordinācijas, zemas kapacitātes un lielas birokrātijas un nepietiekamu resursu problēmas, kuras stimulējušas vietējo pašvaldību sadarbību bērnu labklājības jomā.

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Pašvaldību sadarbībai ir divas formas: pašvaldību kopējās iniciatīvas / pakalpojumi un vienas pašvaldības pakalpojumu pirkšana citā pašvaldībā.

Sociālie pakalpojumi bezpajumtniekiem

Valsts līmenī tiek izstrādāta likumdošana un finanšu mehānismi mājokļa problēmu risināšanai, kā arī tiek sniegta kapacitātes atbalsts pašvaldībām. Pašvaldības nodrošina ekonomisko atbalstu, konsultācijas, individuālo plānu formulēšanu, kā arī nodrošina mājokli uz laiku tiem, kas nav spējīgi to nodrošināt paši.

Individuālie instrumenti iekļauj starta aizdevumus, mājokļa subsīdijas, finansiālu atbalstu un pašvaldības mājokļus, kā arī konsultācijas.

6. Pārskats par pētījumiem un pieredzes apkopojumiem par institucionālai aprūpei alternatīviem sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu veidiem

Pārskatu sagatavoja SIA „Baltijas studiju centrs” eksperti Tālis Tisenkopfs, Sandra Šūmane, Zane Eglīte, Kristīne Lūse 2010. gada aprīlī SIA „Grupa 93” pasūtījumā Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas 2010-2017.gadam izstrādes ietvaros.

BALTIJAS STUDIJU CENTRS
Rostokas iela 60-24, Rīga LV 1029, Latvija
Reģistrācijas Nr. 40103025318
Tel.: +37129417173

Saturs

1. Alternatīvo sociālo pakalpojumu definīcija un veidi
2. Labās prakses piemēri no ārvalstīm un Latvijas
 - 2.1. Sociālās saimniecības: Aprūpes saimniecības
 - 2.2. Sociālās saimniecības: Nodarbinātības saimniecības
 - 2.3. Kopienų transports
 - 2.4. Mobilā bibliotēka
 - 2.5. Pakalpojumu un preču barbers
 - 2.6. Brīvprātīgo iesaistīšanās palatīvajā aprūpē
 - 2.7. Otrās iespējas skolas jauniešiem
 - 2.8. Uzticības tālrunis lauku iedzīvotājiem
 - 2.9. Reģiona zīmološana
 - 2.10. Zemnieku kolektīvs mārketingis
 - 2.11. Sociālo pakalpojumu uzņēmumi
 - 2.12. Sociālie uzņēmumi / sociāli atbalstītais darbs
 - 2.13. Pusceļa mājas
3. Kopējas atziņas un secinājumi

1. Alternatīvo sociālo pakalpojumu definīcija un veidi

Alternatīvie sociālie pakalpojumi ir no institucionālās aprūpes atšķirīgi pakalpojumi, kurus nodrošina privātās (un arī publiskās) sfēras organizācijas paplašinātos sadarbības tīklos. Alternatīvos sociālos pakalpojumus sauc arī par jaunajiem sociāliem pakalpojumiem.

Jaunos sociālos pakalpojumus raksturo vairāki principi:

- inovatīvi risinājumi, jauni pakalpojumu veidi un metodes;
- vairāku aģentu (organizāciju, indivīdu) iesaiste un sadarbība pakalpojumu sniegšanā;
- augstāka pakalpojumu efektivitāte salīdzinājumā ar tradicionālajiem, institucionalizētajiem pakalpojumiem;
- pakalpojumu daudzfunkcionalitāte (palīdzības sniegšana klientiem, apmācība, integrācija kopienā un darba tirgū, prasmju izkopšana uc.);
- uz klientu vērsta rīcība, pielāgošanās klientu vajadzībām;
- spējinašanas (empowerment) pieeja darbā ar klientiem – sociāli mazaizsargāto un izslēgto grupu prasmju attīstīšana, motivācijas celšana, līdzdalība un integrācija;
- mācīšanās un jaunu zināšanu un prasmju apguve no pakalpojumu sniedzēju puses;
- jaunas uzņēmējdarbības formas, piemēram – sociālie uzņēmumi, sociālie kooperatīvi, labklājības uzņēmumi,
- decentralizācija - pakalpojumu nodošana no valsts un pašvaldību iestādēm privātiem uzņēmumiem un NVO;
- jaunas institucionālās sadarbības formas starp valsts un pašvaldību iestādēm, privātajiem pakalpojumu sniedzējiem, profesionālajām asociācijām;
- sociālās politikas saistīšana ar citām politikām - nodarbinātības, izglītības, reģionālās attīstības politiku un integrētu instrumentu izmantošana (piemēram – pakalpojums, kas sniedz materiālu palīdzību grūtībās nonākušajiem, attīsta prasmes un integrē viņus darba tirgū);
- jauna sociālās domāšanas paradigma: palīdzība + motivācija + līdzdalība + integrācija.

Tādējādi jaunie sociālās aprūpes pakalpojumi ir uzskatāmi ne tikai kā palīdzība grūtībās nonākušajiem un problēmu risinājums, bet arī kā attīstības iespēja un jaunu aktivitāšu uzsākšana, kas var veicināt sociālo aktivitāti kopienās un jaunas uzņēmējdarbības iniciatīvas. Citu valstu pieredze liecina, ka jaunajiem sociālajiem pakalpojumiem piemīt nozīmīgs attīstību veicinošs potenciāls

Jaunos sociālos pakalpojumus var tipoloģizēt pēc mērķa grupām (bērni, jaunieši, veci cilvēki, cilvēki ar speciālām vajadzībām u.c.) un pēc pakalpojumu mērķa (sniegt palīdzību, veicināt sociālo integrāciju, iekļaut darba tirgū, aktivizēt uzņēmējdarbību, veicināt teritoriālo attīstību u.tml.).

Jauno sociālo pakalpojumu tipoloģiskās grupas un veidi (daži piemēri):

Aprūpes pakalpojumi:

- Sociālās aprūpes saimniecības.
- Viesģimenes bērnu izvietojšanai uz laiku krīzes centru vietā.
- Brīvprātīgo iesaistīšanās paliatīvajā aprūpē.
- Uzticības tālrunis lauku iedzīvotājiem.
- Pusceļa mājas.
- Sociālā virtuve.

Nodarbinātības pakalpojumi:

- Nodarbinātības saimniecības.
- Sociālās nodarbinātības pasākumi (piemēram – darba iemaņu attīstīšana jauniešiem, bezdarbniekiem sociāli organizētos nodarbinātības pasākumos, prakses un apmācību vietās konkrētu amata iemaņu un prasmju attīstīšanai).
- Sociāli atbalstītais darbs personām ar garīga rakstura traucējumiem (piemēram - 40% darbinieku mazajos uzņēmumos ir cilvēki ar īpašām vajadzībām, darbs tiek piemeklēts ikvienam atbilstoši spējām).

Izglītības, prasmju attīstīšanas pakalpojumi:

- Nodarbinātības klubi – darbnīcas (piemēram – kluba apmeklētājiem ir iespēja nodarboties ar rokdarbiem, amatiem, dažādiem mākslas veidiem, gatavot darbus pārdošanai u.tml).
- Izglītības klubi (piemēram – biedru izglītošana dažādās jomās, tematisku literāru pasākumu, tikšanos ar interesantiem cilvēkiem, lekciju organizēšana u.tml).
- Amatu un prasmju apmācība pie amata meistariem (piemēram – Nemateriālā mantojuma valsts aģentūras rīkotie amatu un prasmju apmācības pasākumi un kursi).
- Mobilā bibliotēkas.
- Mobilās jauniešu līdzdalības akcijas (piemēram – ap I.Ziedoni pulcējošos jauniešu domubiedru grupas - *jauniešu kavalērijas* izbraukuma akcijas un tikšanās ar jauniešiem reģionos).
- Otrās iespējas skolas jauniešiem.
- Bērnu tematiskās nometnes.

Pašpalīdzības un pašorganizācijas pakalpojumi:

- Pakalpojumu un preču barteris - kopienas pakalpojumi uz apmaiņas (bartera) un nelielas samaksas pamata (piemēram – savstarpēja izpalīdzēšana lauku darbos, māsaimniecībā, veļas mazgāšanas, datorpakalpojumi u.tml.)
- Pašpalīdzības grupas, kas tiek organizētas cilvēkiem ar garīgās veselības traucējumiem.
- Kopienu transports.
- Talkas.
- Ziedošanas un palīdzības akcijas līdzpilsoņiem
- Reliģisko organizāciju palīdzības darbs (Bruknas muižas piemērs Zemgalē – atkarīgo cilvēku aprūpes un rehabilitācijas centrs, darbojas divi brīvprātīgie, līdzekļus piesaista no ārzemju fondiem un privātiem. Galvenās darba formas – darbs un lūgšanas).

Uzņēmējdarbības aktivizēšanu vērsti pakalpojumi:

- Sociālie kooperatīvi (piemēram – sociāli atbalstīti kooperatīvi, kuros iesaistās cilvēki ar garīgiem traucējumiem).
- Zemnieku kolektīvs mārketinga.
- Sociālo pakalpojumu uzņēmumi – privātas kompānijas, kuras specializējas sociālo pakalpojumu sniegšanā, t.s. labklājības uzņēmumi.
- Sociālie uzņēmumi (noteikts skaits darbinieku ir no mazaizsargātām grupām, kurām nepieciešama palīdzība).
- Kopienas siltumnīcas / dārzi.

Teritorijas attīstību veicinoši pakalpojumi un aktivitātes:

- Reģiona zīmološana.
- Novadu / pilsētu svētki.
- Polifunkcionālas muižas piemērs Nīderlandē – dažādi pakalpojumi: dabas parks, aprūpes saimniecība, semināru telpas, bioloģisko produktu veikals uc.

Kultūras pakalpojumi:

- Mākslinieciskā pašdarbība (kori, deju kolektīvi, dramatiskie pulciņi utml.).

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

- Drāmas terapija.
- Mākslas terapija.
- Muižu kultūraktivitātes (Jaunmoku pils piemērs Tukuma novadā – izvērstas kultūras aktivitātes: koncerti, teātra izrādes, Nacionālā teātra vasaras festivāls, meža muzejs, viesu nams, semināru iespējas, darbojas kultūras projektu koordinatore. Var apsvērt arī sociālo pakalpojumu iekļaušanu pils aktivitāšu grozā).

Uz tirgus pieprasījumu orientēti pakalpojumi:

- Kultūras, sporta un tūrisma pakalpojumi – piedāvā un organizē dažādus izklaides pasākumus – pārgājienus, ekskursijas, sporta spēles u.tml. gan kopienas iedzīvotājiem, gan tūristiem un viesiem.
- Pakalpojumi brīvdienu māju turētājiem.

Nākamajā nodaļā detalizēti aprakstīti 13 konkrēti jauno sociālo pakalpojumu labās prakses piemēri no Itālijas, Slovēnijas, Francijas, Anglijas, Somijas, Īrijas, Austrijas, Nīderlandes un Latvijas.

2. Labās prakses piemēri no ārvalstīm un Latvijas

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Sociālās saimniecības (1) Aprūpes saimniecības
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Itālija, Slovēnija Di Iacovo, Francesco and Deirdre O'Connor (eds.) (2009) Supporting policies for social farming in Europe. Progressing multifunctionality in responsive rural areas. Firenze: ARSIA ES projekta Social Framing in Multifunctional Farms mājaslapa http://sofar.unipi.it/
Pakalpojuma būtība	Lauksaimniecības izmantošana izslēgto cilvēku terapijai, rehabilitācijai, sociālajai iekļaušanai, izglītībai, sociālo pakalpojumu nodrošināšanai laukos, arī atbalsta pasākumu sniegšanai īpašām grupām – piemēram, bērniem un veciem ļaudīm. Vadoties pēc mērķiem, nošķiramas trīs veidu sociālās saimniecības: aprūpes, nodarbinātības un izglītojošās. Aprūpes saimniecībās tiek sniegti veselības un sociālās aprūpes pakalpojumi: dažāda veida terapijas, pašapziņas veidošanas kursi, sociālās prasmes u.tml. Tās saņem samaksu no valsts veselības un/vai lauksaimniecības iestādēm par sniegtajiem pakalpojumiem. Pakalpojuma saņēmēji iesaistās saimniecības aktivitātēs, taču nav tajā nodarbināti. Nodarbinātības saimniecību mērķis ir darba tirgū marginālo grupu nodarbināšana un reintegrēšana. Bieži to pavada šo grupu profesionāla apmācība. Izslēgtie cilvēki var strādāt gan kā brīvprātīgie, mācekļi vai algoti strādnieki. Bieži šīs iniciatīvas saņem daļēju publisko atbalstu, tādēļ ir nepieciešama lauksaimnieciskā ražošana un mārketinga, lai tās uzturētu. Daudzas no šīm iniciatīvām atbalsta vietējas kopienas un patērētāji. Izglītības saimniecības nošķiramas divu veidu: Izglītības saimniecības pamatskolas bērniem ar mērķi iepazīstināt bērnus ar saimniecības dzīvi, lauku dzīvesveidu, veselīgu pārtiku un pieeju dabai. Skolu klases apmeklē saimniecības regulāri vienu vai vairākas reizes gadā. Izglītības saimniecības bērniem ar mācību darbības traucējumiem, bērniem, kas pārkāpuši likumu, bērniem no nelabvēlīgām ģimenēm u.tml.
Mērķgrupas un klienti	Cilvēki ar garīgās vai fiziskās attīstības traucējumiem, jaunieši ar grūtībām integrēties parastajās skolās, mazgadīgie noziedznieki, no alkohola un narkotiskajām vielām atkarīgie, ilgstoši bezdarbnieki, gados veci cilvēki, skolu un bērnudārzu audzēkņi u.c.
Pakalpojuma sniedzēji	Lauksaimnieki, sociālajā saimniecībā izvēlētajiem sniedzamajiem pakalpojumiem nepieciešamie speciālisti – ārsti, skolotāji, audzinātāji, psihologi u.c.
Labās prakses piemēri	La F. ģimenes saimniecība, Florences reģions Itālijā Aprūpes centra <i>Koper</i> un kazu saimniecības sadarbība Slovēnijā.
Konkrētas iniciatīvas	La F. ir ģimenes saimniecības uzsākta iniciatīva 1982. gadā pie

apraksts:	Florences Itālijā. Saimniecībā ir 24 ha zemes, olīvkoki, mežs un mājlopi (govis, kazas, aitas, zirgi u.c.). Kā papildus aktivitātes: veikals, mežistrāde, vides pakalpojumi un skolu ekskursijas. Personiskas vēlmes vadīti palīdzēt līdzcilvēkiem, saimniecības īpašnieki līdzās lauksaimnieciskajām aktivitātēm izlēma atbalstīt izslēgto cilvēku iekļaušanu t.s. ģimenes mājas veidā. Saimniecības pakalpojumi ir vērsti uz cilvēkiem ar garīgās un fiziskās veselības traucējumiem. Viņiem tiek sniegta t.s. nodarbinātības terapija - viņi ir integrēti saimniecības darbā un dažādās blakus nodarbībās (piemēram, mūzika). Saimniecība darbojas pamatā uz pašfinansējumu, taču tiek piesaistīti arī privāti sponsori. To atbalsta brīvprātīgo asociācija. Saimniecībā strādā ģimenes locekļi un pieci apmaksāti speciālisti, kā arī brīvprātīgie. Tajā dzīvo un strādā 12 cilvēki ar garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem. Viens no bijušajiem klientiem ir kļuvis par algotu strādnieku saimniecībā. Saimniecība saņem dienas naudu par katru klientu no vietējā sociālā dienesta. Aprūpes centrs Koper un kazu saimniecības sadarbība Slovēnijā. Koper ir aprūpes centrs cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem. Lai dažādotu aprūpes centra klientu aktivitātes, veicinātu viņu integrāciju sabiedrībā un paplašinātu viņu sociālo tīklu, viņi ir iesaistīti vietējā stādu audzētavas darbā, publisko dārzu uzturēšanā, un tiek nodarbināti un apmācīti kazu audzēšanas saimniecībā. Sadarbība ar saimniecību aizsākās arī zemnieka intereses dēļ palīdzēt līdzcilvēkiem. Aprūpes centrs kopā ar speciālistiem un ieinteresēto lauksaimnieku kopā izstrādāja sadarbības modeli. Programmā kopumā nodarbināti 55 klienti, kas strādā 11 instruktoru un zemnieka vadībā. Šo programmu daļēji finansē aprūpes centrs, daļēji paši klienti.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Visbiežāk pakalpojuma iniciatori ir lauksaimnieki saimniecību īpašnieki un vietējās kopienas, taču tie var būt arī profesionāļi vai paši pakalpojumu lietotāji. Atkarībā no sociālo pakalpojumu iniciatoriem var nošķirt brīvprātīgo jeb NVO, privātās un institucionālās iniciatīvas. Nevalstiskā sektora iniciētās sociālās saimniecības parasti ir bezpeļņas un asociāciju, organizāciju (sociālie kooperatīvi, ģimenes asociācijas, reliģiskas vai labdarības organizācijas u.c.) izveidotas saimniecības. Bieži tās tiešā vai netiešā veidā saņem publisko atbalstu. Privātās iniciatīvas visbiežāk ir lauksaimnieku (individuālu vai asociāciju) virzītas. Privātās saimniecības bieži sadarbojas ar publiskajām izglītības, veselības u.c. iestādēm. Institucionālās iniciatīvas īsteno valsts iestādes, parasti tās ir izveidotas sociālo, veselības un izglītības iestāžu ietvaros. Sociālo saimniecību īstenošanai nepieciešama attiecīgo sociālo pakalpojumu organizācija – klientu apzināšana un piesaiste, sniedzamo pakalpojumu izstrāde, saimniecības piemērošana klientiem ar īpašām vajadzībām, kā arī saimniecības vadība un finansējuma piesaiste.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	Pakalpojumu sniedzēju motivācija, iesakņotība vietējā līmenī, pieprasījums, pakalpojumu fleksibilitāte, to pozitīvie iznākumi, darbs partnerībā u.c. Apmācību trūkums lauksaimniekiem, transports, saimniecību piemērošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, politiskā atbalsta nepietiekamība, komunikācijas trūkums starp pakalpojuma sniedzējiem un saņēmēj institūcijām, finansējums u.c.

Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Zināšanas lauksaimniecībā un saimniecības vadībā, cilvēku ar īpašām vajadzībām aprūpe, sociālo pakalpojumu organizācija, pedagoģiskās zināšanas
Pakalpojuma ietekme	Nodarbinātība, sociālā iekļaušana, izglītības veicināšana, veselības aprūpe, daudzfunkcionālas lauksaimniecības veicināšana, līdzdalības attīstība, ainavas kopšana
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Sociālās saimniecības (2) Nodarbinātības saimniecības
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Francija www.reseaucocagne.asso.fr
Pakalpojuma būtība	Kolektīvi bezpeļņas bioloģiskie dārzi sociālai un profesionālai integrācijai, sava veida izslēgto un maznodrošināto iedzīvotāju lauksaimniecības (galvenokārt dārzenkopības) kooperatīvi. Kokaņas dārzi ir bioloģiski, kas piešķir šīm iniciatīvām papildus nozīmi ilgtspējīgas lauku attīstības veicināšanā un kvalitatīvas pārtikas nodrošināšanā.
Mērķgrupas un klienti	Bezdarbnieki, jo īpaši ilgstošie, cilvēki, kas nekad nav strādājuši, cilvēki bez izglītības un kvalifikācijas, bezpajumtnieki, maznodrošinātie, vientuļās mammas u.c.
Pakalpojuma sniedzēji	Profesionāli: lauksaimnieki, tirgotāji, sociālie darbinieki, brīvprātīgie
Labās prakses piemērs	Kokaņas dārzi Francijā
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Pirmais Kokaņas dārzs Francijā tika izveidots 1991.gadā. Šobrīd to ir ap 100. 1999.gadā tika izveidota nacionālā Kokaņas dārzu asociācija. Lūsijas dārzi Kominē ciematā Francijā ¹ : šī dārza iniciatores ir divas sievietes Kadija un Mjuriela, kuras pēc bērnu kopšanas atvaļinājumiem vēlējās atgriezties profesionālajā dzīvē. Radio dzirdētā ziņa par Kokaņas dārziem viņas ieinteresēja. Viņām bija pieredze darbā ar sociāli izslēgtiem cilvēkiem, taču ne lauksaimniecības zināšanas. Tādēļ tika pieaicināts Tomas, ar kuru kopā tika veikt izpēte, vai pēc šāda veida dārza pakalpojumiem ir pieprasījums reģionā. Interese bija pietiekoša, lai grupa iecerī īstenotu. Brāļi Ženīni atvēlēja dārza vajadzībām 4ha zemes. Tika uzrakstīts projekts – iniciatīvas attīstības un biznesa plāns. Tika nodibināta asociācija, sameklēts finansējums pirmajam darbiniekam, kurš sāka strādāt 2001.gada februārī. Šobrīd Lūsijas dārzos ir nodarbināti 18 cilvēki 20 stundu darba nedēļā ar atjaunojamu darba līgumu uz 6 mēnešiem. Viņus atbalsta 8 profesionāli – vadība, bioloģiskās lauksaimniecības speciālisti, sociālie darbinieki, animatori. Saražotie dārzeni tiek izplatīti reģionā ar grozu sistēmu gada abonementu (grozi paredzēti 1-2 un 3-4 personām).
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Tiek izveidots t.s. dārzs (pašvaldības piešķirtā zemē, zemes īpašnieku izīrētā u.tml.), kurā profesionālu lauksaimnieku un sociālo darbinieku vadībā tiek nodarbināti ekonomiskās un sociālās grūtībās nonākuši iedzīvotāji. Nodarbinātie iekļaujas visos kolektīvā dārza aktivitātēs no sējas līdz dārzeņu pārdošanai. Produkti tiek izplatīti t.s. iknedēļas grozu sistēmas veidā abonentu lokam. Līdzās lauksaimnieciskajām aktivitātēm klientiem tiek nereti piedāvātas arī citas nodarbības – rakstīšanas, ģimenes budžeta menedžments, paštēla veidošana u.c.

¹ Izmantots : www.jardinsdelucie.net

Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Uzņēmuma vadība: dārza pārvalde, darba (gan ražošanas gan sociālo pakalpojumu) organizācija, plānošana un koordinēšana, ārējās attiecības. Administratīvās funkcijas: informācijas klasifikācija un aprīte Tehniskā funkcija: bioloģiskie lauksaimnieki – darba vadītāji ir atbildīgi par bioloģisko ražošanu, tostarp ražošanas plānošanu (audzējamās dārzeņus) un strādnieku darba organizēšanu. Viņi arī piedalās darbinieku rekrutēšanā un veicina viņu darba prasmju un zināšanu attīstību. Saiknes ar pircējiem: animatori nodrošina saikni starp dārzu un abonentiem-pircējiem. Komunikācija, abonentu-patērētāju informēšana un informācijas, grozu sistēmas vadība, mārketinga (atvērto durvju organizēšana u.c.) Profesionālais atbalsts: katra dārza darbiniekiem tiek nodrošināts profesionāla sociālā darbinieka sociāli profesionāls atbalsts. Sociālais darbinieks strādā kopā ar lauksaimnieku-darba vadītāju.
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Nodarbinātība un integrācija darba vidē (tostarp noteikta darba laika un citu darba noteikumu ievērošana, darbs komandā) ienākumi, iekļaušana (piederības sajūtas kopienai veicināšana, noderības sajūtas, savas vērtības apzināšanās un pašapziņas veicināšana, sociālā statusa atgūšana), izglītošanās (jaunu iemaņu un prasmju apguve), kopienas sociālais kapitāls
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Kopienu transports
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Anglija “Public Transport Systems? Accessibility for people with disabilities in Europe” www.ptaccess.eu www.ruralhealthgoodpractice.org.uk , http://www.rutnet.co.uk/pp/gold/viewGold.asp?IDType=Page&ID=185
Pakalpojuma būtība	Koplietošanas transports (parasti mikroautobusi, kas piemēroti arī iedzīvotājiem ar īpašām vajadzībām) kopienas locekļu pārvadāšanai (uz veselības aprūpes iestādēm, izglītības iestādēm, sporta zālēm, iepirkšanās centriem, kultūras pasākumiem u.tml.). Bieži par autovadītājiem piestrādā brīvprātīgie
Mērķgrupas un klienti	Iedzīvotāji, kuriem ir apgrūtināta pieeja citiem transporta veidiem: gados veci cilvēki, cilvēki ar kustību traucējumiem, garīgās veselības problēmām, zemiem ienākumiem, attālu lauku teritoriju iedzīvotāji
Pakalpojuma sniedzēji	Pašvaldības, nevalstiskās organizācijas, brīvprātīgie, uzņēmēji
Labās prakses piemērs	Dienvidsomersetas kopienas transports
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Dienvidsomersetas kopienas transports aizsākās kā Dienvidsomersetas rajona padomes un Somersetas padomes finansēta iniciatīva, lai veicinātu dažāda vecuma iedzīvotāju ar mobilitātes problēmām pieejamību publiskajam transportam un tādējādi uzturētu viņu patstāvību. Pakalpojums tiek īstenots kopā ar organizāciju Dienvidsomersetas kopienas transports (vietējo aktīvistu izveidota organizācija), kuras rīcībā ir mikroautobusi un kas veic algotu un brīvprātīgo darbu pasažieru pārvadāšanai. Izdevumus daļēji sedz pasažieri, daļēji – vietējā pašvaldība. Organizācijā strādā četri daļēja laika darbinieki. Viņi pieņem transporta pasūtījumus un piešķir tos 60 brīvprātīgajiem šoferiem, nosūta rēķinus klientiem un sedz brauciena izmaksas šoferiem. 75% no visiem transporta pasūtījumiem ir saistīti ar pārvadājumiem uz un no veselības iestādēm.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Nepieciešams apzināt transporta sistēmas problēmas, vajadzības pēc transporta, apzināt pakalpojuma sniedzējus (sadarbība ar pašvaldību, uzņēmumiem, banku...) un izstrādāt transporta kustības grafiku – piemēram, noteikt fiksētas dienas un maršrutus iedzīvotāju pārvadāšanai uz viņiem interesējošiem galapunktiem un/vai veidot fleksibilus maršrutus, vadoties no iedzīvotāju ikdienas vajadzībām. Kopienas transportu var izmantot ar vai bez šofera.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Transporta kustības plānošana, pārvadājumu organizēšana, autovadītājs

Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Veicināta vietējo iedzīvotāju mobilitāte, izslēgtāko iedzīvotāju (pensionāru, invalīdu) patstāvība, pakalpojumu pieejamība, nodarbinātība, mazināta migrācija
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Mobilie pakalpojumi attālu lauku teritoriju iedzīvotājiem
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Somija
Pakalpojuma būtība	Mobilā bibliotēka, kas izvietota autobusā, darbojas līdzīgi parastajai, kurā cilvēki var saņemt grāmatas, laikrakstus, žurnālus, filmas lietošanai uz zināmu laiku. Tajā iekļaujama literatūra, kas piemērota cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Autobusā var atrasties arī galda spēles u.c., kā arī autobusi ir aprīkoti ar datoru un interneta pieslēgumu.
Mērķgrupas un klienti	Iedzīvotāji, kuriem ir apgrūtināta piekļuve bibliotēkām (attālo lauku reģionu iedzīvotāji, iedzīvotāji ar īpašām vajadzībām, aprūpes centru, pansionātu klienti u.c.)
Pakalpojuma sniedzēji	Pašvaldības, bibliotēkas, brīvprātīgie, uzņēmēji
Labās prakses piemērs	Multifunkcionāls bibliotēkas autobuss Bibliotēkas autobuss un ceļojošs jauniešu klubs Somijas laukos
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Viena no pirmajām nevalstiskās jauniešu atbalsta organizācijas Somijā Kehypaya iniciatīvām bija t.s. Jauniešu autobuss – vecs autobuss, kas pārvērsts ceļojošā jauniešu klubā, kas aprīkots ar televizoru, spēļu kārtīm, grāmatām u.c. izklaides iespējām. Autobuss ceļoja pa pašvaldību un kļuva par jauniešu tikšanās un komunikācijas centru.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Bibliotēkas kolekcijas un maršruta izveide, klientu informēšana
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Bibliotekārs, autovadītājs
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Izglītība, kopienas sociālā animācija (bibliotēka kā tikšanās vieta)
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	Latvijā bibliotēkas autobuss darbojas Grobiņas pagastā

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Pakalpojumu un preču barters
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Latvija, Francija Puķe, Ieva „Preču apmaiņas punktā populārs barters ir sadzīves tehnika pret dārzeniem.” Diena 2009.30.09. http://selidaire.org www.letslinkuk.net
Pakalpojuma būtība	Pakalpojumu (un preču) apmaiņas kopienas locekļu starpā (vai starp iedzīvotāju un pašvaldību, uzņēmumu, iestādi u.c.), kurā netiek izmantota nauda, t.i. par saņemto preci vai pakalpojumu tiek atlīdzināts ar līdzvērtīgu preci vai pakalpojumu. Pakalpojumi var būt ļoti dažādi: bērna pieskatīšana, veca cilvēka apraudzīšana, malkas piegāde, augļu koku apgriešana, palīdzība mācībās, datorapmācība, pirkumu veikšana, zeķu adīšana, friziera pakalpojumi, remontdarbi utt. Institucionalizētākā formā kopienu barters ir pazīstams kā vietējās apmaiņas tirdzniecības sistēma jeb LETS: Local Exchange Trading System, kas ir izplatīts visā pasaulē (Lielbritānijā vien pastāv vairāk kā 400 LETS shēmas). Pakalpojumu un preču apmaiņā ieinteresētie kopienu locekļi ir reģistrējušies, un pakalpojumi un preces tiek novērtēti ‘vietējā virtuālā valūtā’ jeb kuponos (piemēram, noteikta smaguma stundas darbs maksā 10 kuponus): sniedzot pakalpojumu, tiek nopelnīti kuponi, kurus var izmantot citu pakalpojumu un preču pirkšanā.
Mērķgrupas un klienti	Kopienas iedzīvotāji, jo īpaši cilvēki ar ierobežotiem naudas līdzekļiem
Pakalpojuma sniedzēji	Kopienas iedzīvotāji, jo īpaši bezdarbnieki, kas vēlas uzturēt savas prasmes un pielietot zināšanas, pensionāri, maznodrošinātie cilvēki u.c. ar ierobežotiem naudas līdzekļiem
Labās prakses piemērs	Tautas veikals Raunā
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Kopš 2009. gada septembra Raunā darbojas preču apmaiņas punkts Tautas veikals tautai. Iniciators ir vietējais iedzīvotājs, kura uzņēmējdarbība apsīkusi. Iedzīvotāji uz apmaiņas punktu nes izaudzētos produktus, lietojamās, taču viņiem vairs nederīgas lietas un atstāj ziņu par vēlamā maiņas preci (piemēram, tiek mainīts radiopulkstenis pret pārtiku lata vērtībā, divritenis pret ādas jaku un magnetofonu, ledusskapis pret dārzeniem utt.) Interese ir visai liela, un apmaiņa rit sekmīgi. 20% no piedāvātajiem produktiem tiek ieturēti preču apmaiņas organizētājam un telpu īpašnieci. Preču apmaiņas punkta turpmāko likteni padara neskaidru VID iebilde par šāda preču apmaiņas punkta darbības likumību. Autžuras ciemata Francijā vietējās apmaiņas tirdzniecības sistēmu (LETS) izveidoja paziņu grupa 2005. gadā. Viņi jau iepriekš nereti viens otram izlīdzēja ar mašīnas aizdošanu, drēbju maiņu, bērnu pieskatīšanu, sīkiem remontdarbiem, palīdzību mācībās u.tml. Šī grupa darbojas neformāli, tā neraksta protokolus, tai nav savu telpu, viņi satiekas viens pie otra. Sadarbojušies ar citu vietējās apmaiņas tirdzniecības sistēmu reģionā. Personīga pieredze: Dženija strādājot kā medmāsa, ceļot pacientus,

	savainoja muguru. Viņai bija nepieciešama sešu mēnešu ārstēšanās. Viņa atklāja, ka vietējais LETS piedāvā osteopāta pakalpojumus, par kuriem citādi viņa nebūtu spējīga samaksāt. Viņa atguva veselību un atmaksāja LETS sistēmā, pieskatot bērnus un atdod nevajadzīgas drēbes.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Nepieciešams apzināt kopienas iedzīvotājiem nepieciešamos un viņu piedāvātos pakalpojumus un preces, veidot datu bāzi un koordinēt darījumus. Interneta mājaslapa ir sekmīgs risinājums barteru darījumiem kopienās, taču domājams, ka Latvijas laukos nepieciešama fiziska vieta – „ziņu dēlis”, pašvaldība, brīvprātīgais, kur pieteikt un saņemt informāciju. Institucionalizētākā formā kopienu barters ir pazīstams kā vietējās apmaiņas tirdzniecības sistēma jeb LETS: Local Exchange Trading System, kas ir izplatīts visā pasaulē (Lielbritānijā vien pastāv vairāk kā 400 LETS shēmas). Pakalpojumu un preču apmaiņā ieinteresētie kopienu locekļi ir reģistrējušies, un pakalpojumi un preces tiek novērtēti ‘vietējā virtuālā valūtā’ jeb kuponos (piemēram, noteikta smaguma stundas darbs maksā 10 kuponus): sniedzot pakalpojumu, tiek nopelnīti kuponi, kurus var izmantot citu pakalpojumu un preču pirkšanā.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Preču un pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma menedžments
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Pakalpojumu un preču pieejamība, veco cilvēku nodarbinātība, prasmju izmantošana un uzturēšana, kopienas sociālo saikņu stiprināšana
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Brīvprātīgo iesaistīšanās paliatīvajā aprūpē
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Francija, Īrija www.sfap.org www.eapcnet.org http://presencepau.perso.neuf.fr/index.php?page=Presentation
Pakalpojuma būtība	Brīvprātīgo, kopienas locekļu iesaistīšanās neārstējamo pacientu aprūpē veselības aprūpes iestādē vai viņu mājās – kopēja laika pavadīšana, emocionāls un psiholoģisks atbalsts, aprūpe, palīdzība ikdienas dzīvē (pirkumu veikšana, mājdzīvnieku aprūpe, formalitāšu kārtošana u.tml.)
Mērķgrupas klienti	un Nedziedināmi slimi cilvēki
Pakalpojuma sniedzēji	Brīvprātīgie, veselības aprūpes iestādes, ārsti, medmāsas, psihologi
Labās prakses piemērs	Brīvprātīgo paliatīvās aprūpes iniciatīva Bearnā, Francija.
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Asociāciju Presence 1988. gadā izveidoja bijušais pansionāta medbrālis kopā ar ģimenes ārstu. Ar citu ārstu atbalstu viņi apmācīja pirmos brīvprātīgos un uzsāka brīvprātīgo paliatīvās aprūpes iniciatīvu Bearnā, Francijā. Asociācijā ir izglītības, koordinācijas, informācijas un pakalpojumu grupas. Katra klienta vajadzības tiek individuāli novērtētas un viņam tiek piedāvāta aprūpes programma. Parasti katram klientam – pacientam tiek piešķirti divi līdz trīs brīvprātīgie, kas viņu apmeklē vai nu veselības aprūpes iestādē vai mājās. Asociācijas darbību finansē brīvprātīgo ziedojumi, pilsētas un reģiona pašvaldība, nacionālā paliatīvās aprūpes asociācija, kurā Presence ir biedrs.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Pakalpojumu var ieviest gan brīvprātīgajiem veidojot NVO (piemēram, Īrijā daudzās kopienās apzinoties nepieciešamību pēc paliatīvās aprūpes, kopienas pašorganizējas, izveido nevalstiskas organizācijas, algo kopienas medmāsas pacientu aprūpei mājās), gan iesaistoties individuāli paliatīvo pacientu aprūpes programmās. Brīvprātīgo apmācību programmas parasti tiek īstenotas sadarbībā ar veselības iestādēm, profesionāliem veselības speciālistiem. Nepieciešama pakalpojumu koordinācija – pieprasījumu saņemšana no pacientiem, kuri vēlas saņemt brīvprātīgo atbalsta pakalpojumus, un brīvprātīgo koordinēšana (viņu kontaktam ar pacientu jābūt regulāram) un informatīvi pasākumi par pakalpojumu.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	Veicinošie faktori : vēlme palīdzēt līdzcilvēkiem, kopienu un brīvprātīgo iniciatīva un pašorganizācija Kavējošie faktori : Finansējuma trūkums, zināšanu par paliatīvo aprūpi trūkums, aizspriedumi pret smagi slimiem cilvēkiem un nāvi, emocionāli un psiholoģiski smags darbs, fiziskais attālumš.
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Izglītība (zināšanas par paliatīvo pacientu aprūpi), pakalpojuma koordinācija, kopienu un klientu informēšana par pakalpojumu, empātiskās spējas

Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Labāka pieeja paliatīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, informācijai par slimību, aprūpei un atbalstam
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā? ²	Nepieciešams lielāks institucionāls un finansiāls atbalsts paliatīvajai aprūpei Latvijā kopumā, paliatīvās aprūpes kā specifiskas specializācijas atzīšana. Maz speciālistu šajā jomā, kas varētu iesaistīties brīvprātīgo apmācībā.

² <http://www.eapcnet.org/download/forPolicy/CountriesRep/Latvia.pdf>

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Otrās iespējas skolas jauniešiem ar grūtībām mācībās un integrācijā darba tirgū
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Somija Austrija www.fondatione2c.org http://ec.europa.eu/education/archive/2chance/home_en.html http://www.eurofound.europa.eu/areas/qualityofwork/betterjobs/cases/at03spar.htm
Pakalpojuma būtība	Izglītības un darba iespējas jauniešiem, kas 'izkrituši' no izglītības sistēmas un atrodas bez kvalifikācijas un bez darba
Mērķgrupas un klienti	Jaunieši (parasti vecumā no 19 līdz 25 gadiem) bez kvalifikācijas, jaunieši bezdarbnieki, jaunieši ar grūtībām mācībās
Pakalpojuma sniedzēji	Reģiona un vietējās pašvaldības, NVO, uzņēmēji, pedagogi
Labās prakses piemēri	Otrās iespējas skola Hāmenlinnā, Somija Spar-Jobfabrik apmācības centrs, Austrija
Konkrētas iniciatīvas apraksts	Otrās iespējas skola Hāmenlinnā. Hāmenlinna ir pilsēta Somijā ar 45000 iedzīvotājiem un salīdzinoši augstu bezdarbu (19,2%). Otrās iespējas skola tajā tika izveidota 1997.gadā, kad mācības uzsāka pirmie 100 audzēkņi. Projektu īsteno Hāmenlinnas pieaugušo izglītības centrs, kam ir cieša sadarbība ar vietējo pašvaldību, jauniešu organizācijām, vidējās izglītības iestādēm, vietējo nodarbinātības aģentūru, universitātēm, arodbiedrībām, uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām. Skolai ir 22 pastāvīgie skolotāji. Skolu finansē valsts un pašvaldība. Mācību programma tiek īstenota ciešā sadarbībā ar uzņēmumiem, uzņēmēji gan kalpo kā mentori, gan nodrošina prakses vietas, ar dažiem parakstīts vienošanās par jauniešu nodarbināšanu pēc studiju beigām. Spar-Jobfabrik Austrijā ir Austrijas lielveikalu ķēdes Spar un bezpeļņas organizācijas Volkshilfe Beschäftigung (kuru atbalsta Eiropas Sociālais fonds un Nodarbinātības aģentūra) kopēja iniciatīva. 2002.gada sākumā tika parakstīts nodomu protokols, vasarā tika saņemts atbalsts no Labklājības aģentūras, un 2003.gadā projekts sāka darboties. Apmācību programmu nodrošināja Spar profesionālās apmācības centrs. Šis projekts ir vērsts uz jauniešiem, kuriem ir grūtības mācībās, taču kuri neatbilst arī invalīdu statusam, tādēļ viņiem piemērota atvieglota apmācību programma. Pēc gada mācībām jaunieši saņem sertifikātu un pastāvīga darba līgumu Spar lielveikalā. Labklājības aģentūra sedz gan mentora algu, gan daļu no jauniešu algas.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Pedagoģiskie paņēmieni ir inovatīvi un fleksibli, piemēroti individuālām vajadzībām, tomēr kopumā uzsvars likts uz pamatiemaņu – lasīšana, rakstīšana, rēķināšana, svešvaloda, datorzinības – apguvi. Papildus tiek apgūtas praktiskas iemaņas – darba organizācija, darbs grupā, vadītāja respektēšana, projektu izstrāde u.tml. Pasniedzēji ir no parastās izglītības sistēmas, kā arī citi profesionāļi. Vienīgais kritērijs uzņemšanai skolā ir jaunieša motivācija. Mācības parasti ilgst vienu gadu. Otrās iespējas skolām ir ļoti cieša sadarbība ar reģionālajiem uzņēmumiem - mācību laikā jauniešiem ir divas līdz trīs prakses, kas aizņem pusi no studiju laika. Beidzējiem tiek piešķirts sertifikāts. Skolas parasti finansē vietējās un reģionālās pašvaldības un ES.

Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Alternatīvas izglītības sistēmas izveide, izglītības iestādes vadība, partnerība ar uzņēmumiem, pedagoģija, sociālie darbinieki
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Jauniešu profesionālā un sociālā integrācija, izglītība, nodarbinātība
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Uzticības tālrunis lauku iedzīvotājiem
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Īrija www.ruralstresshelpline.co.uk http://www.hse.ie/eng/services/news/Rural%20helpline.html http://www.ruralsupport.co.uk/
Pakalpojuma būtība	Speciālistu sniegta tūlītēja psiholoģiska palīdzība pa tālruni (ar iespējamu ierašanos klātienē) depresijā, problēmās nonākušiem lauku iedzīvotājiem
Mērķgrupas un klienti	Vientuļi, depresīvi iedzīvotāji, iedzīvotāji ar dažāda veida problēmām (finansiālas grūtības, uzņēmējdarbības neveiksmes, vientuļi cilvēki ar veselības problēmām, vientuļie vecāki, laulību šķiršanas, ģimenes konflikti, alkoholisms, sarežģītu administratīvu lietu kārtošana u.c.)
Pakalpojuma sniedzēji	Psihologi, pedagogi, brīvprātīgie, pašvaldība
Labās prakses piemērs	Lauksaimnieku un lauku stresa palīdzības līnija vientuļiem Korkas un Kerijas iedzīvotājiem, Īrija
Konkrētas iniciatīvas apraksts	HSE dienvidu lauksaimnieku un lauku stresa palīdzības līnija (The HSE South's Farm and Rural Stress Helpline) tika izveidota 2004. gadā kā praktisks risinājums, lai atbalstītu vientuļībā un izolētībā dzīvojošos Korkas un Kerijas iedzīvotājus. Palīdzības līnija strādā katru dienu no plkst. 18 līdz 22, un to apkalpo profesionāli veselības speciālisti. Pakalpojuma popularizēšanai izplatīti bukleti abās kopienās. Pirmajos līnijas darbības mēnešos zvanu skaits bija aptuveni 50, taču tas arvien pieaug, jo īpaši šī brīža krīzes apstākļos, kad arī lauku iedzīvotāju vidū pieaug finansiālas grūtības un ar tām saistītas problēmas. Speciālisti gan sniedz tūlītēju atbalstu zvanītājiem, gan norāda iestādes, organizācijas, kur griezties pēc tālākas palīdzības problēmu risināšanai.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Nepieciešams atvērt palīdzības tālruņa līniju, organizēt tās apkalpojošo personālu – speciālistus un apmācītus brīvprātīgos, veikt informējošus pasākumus iedzīvotāju vidū par pakalpojuma pieejamību. Dažkārt šis pakalpojums papildināts ar brīvprātīgo ierašanos un atbalsta sniegšanu klienta dzīvesvietā un konsultācijām internetā.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	Kavējošie: informācijas trūkums par pakalpojuma pieejamību, tālruņa līnijas uzturēšanas izmaksas
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Psiholoģija, stresa menedžments
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Pieeja psiholoģiskai palīdzībai, uzlabota pašapziņa un rīcībspēja
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā? ³	Latvijā jau darbojas 13 uzticības tālruņi, un ir izveidota Uzticības tālruņu asociācija. Problēmas: finansējums, nepieciešamība pēc bezmaksas uzticības tālruņiem, pakalpojuma diennakts pieejamība.

3 Vindule, Ilona (2003) Psiholoģiskā palīdzība pa telefonu. Psiholoģijas Pasaule. (2003/11)

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

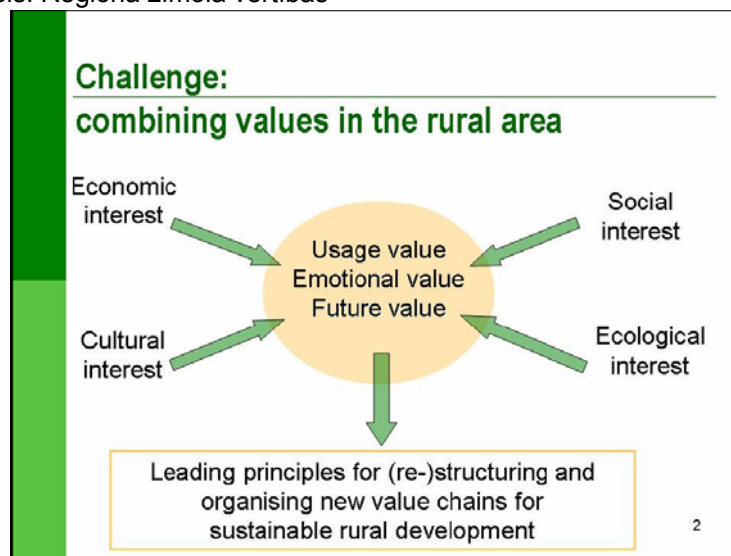
Pakalpojuma nosaukums	Reģiona zīmološana
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Nīderlande 2006 Proost, J., C. Savelkous (2008) <i>Report WP5 Innovations in Rural Services. The Netherlands. Strengthening Innovation Processes for Growth and Development (IN-SIGHT)</i> . Wageningen University.
Pakalpojuma būtība	Reģiona zīmola un reģiona zīmes (<i>region label</i>) izstrāde. Reģiona zīmola pamatā ir reģionam raksturīgās vērtības, ar kurām tiek saistīti reģionā ražotie produkti un pakalpojumi un to mārketinga: lauksaimniecības produkti, aprūpes saimniecību pakalpojumi, viesu māju piedāvājums, dabas, kultūras un izglītojošā tūrisma pakalpojumi, izklaides un rekreācijas aktivitātes uc. Reģiona zīmols palīdz veidot sinerģiju starp dažādiem produktiem un pakalpojumiem un piesaistīt patērētājus. Ar reģiona zīmola palīdzību iespējams veidot t.s. reģiona produktu un pakalpojumu grozu, piem.: atpūta pie dabas + rekreācijas un brīvā laika aktivitātes + tūristu uzņemšana un izmitināšana + vietējie pārtikas ražojumi, ko var iegādāties zemnieku saimniecībās vai vietējos tirgos + izglītības un veselības pakalpojumi aprūpes saimniecībās + ... Reģiona zīmološana mobilizē inovācijām vietējos ražotājus, uzņēmējus, sabiedrību un palīdz piesaistīt patērētājus no ārienes. Reģionu zīmološana Nīderlandē aizsākās 90.gados. Tās pamatā bija pārmaiņas lauksaimniecībā: lielražošana un koncentrācija, mazo fermu panīkšana, vides problēmu saasināšanās radīja pieaugošu vērību pret alternatīviem ekonomiskiem risinājumiem, ekoloģiju, tradicionālo ainavu. Nīderlandē tika izstrādāts Ekoloģiskais Matsreplāns. Zemnieku saimniecībām bija jāievieš vides un ainavas saudzēšanas pasākumi, tika radītas iniciatīvas pārvērst lauksaimniecisko zemi dabas un rekreācijas teritorijās. Vēlāk reģionu zīmološanā iesaistījās arī nelauksaimnieciskie uzņēmēji, pašvaldības, pilsoņu iniciatīvas grupas. Reģionu zīmološana ir daudzfunkcionālas teritoriju attīstības sastāvdaļa.
Mērķgrupas un klienti	• Pilsētnieki un patērētāji, kuri ieinteresēti vietējos produktos un pakalpojumos • Tūristi • Vietējie uzņēmēji, kuri ar zīmola palīdzību var piešķirt saviem produktiem papildus vērtību • Iedzīvotāji kā netieši ieguvēji (papildus ienākumi, darba vietas, uzlabots reģiona tēls) • Sociāli atstumtās grupas, kuras iegūst no reģiona zīmola aktivitātēm (piemēram – veselības saimniecību, aprūpes saimniecību klienti)
Pakalpojuma sniedzēji	• Zemnieki (tieši pārdodot vietējos produktus, piedāvājot viesu uzņemšanu, izglītojošas aktivitātes bērniem utml.) • Vietējie pakalpojumu uzņēmēji • Vietējie pārtikas ražotāji • Vietējie nepārtikas preču ražotāji • Kultūras un izglītības iestādes un organizācijas (piemēram, muzeji, muižu kompleksi, rezervāti, piedāvājot maršrutus, izglītojošas aktivitātes, pasākumus utml)

	Sociāli atstumtās grupas (piemēram, cilvēki ar speciālām vajadzībām aprūpes fermā sagatavo malku pārdošanai pilsētniekiem, tiek iesaistīti kā gidi utml.)
Labās prakses piemērs	Het Groene Woud (Zaļais mežs) reģiona zīmološanas iniciatīva. Het Groene Woud (Zaļais mežs) ir novads Brabantes reģionā Nīderlandē, starp Tilburgu un Eindhovenu. pie Beļģijas robežas. Meierij novadam piešķirts nacionālas ainavas teritorijas statuss. Tas tiek izmantots par pamatu reģiona zīmološanā.
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Het Groene Woud pamatideja ir – sinerģija starp īpašajām dabas vērtībām un dinamisku reģionālo ekonomiku. Reģiona zīmola pamatā ir reģionam raksturīgās vērtības: - Ainavas vērtības: Brabantes lauku ainava, ko gleznojis jau Van Gogs, biodaudzveidība, tradicionālā kultūrainava, rekreācijas potenciāls, vēsturiskās vērtības uc.; - Viesmīlības vērtības; - Reģionālā identitāte kā piederības vērtība, ko var izjust ne tikai vietējie, bet arī citu reģionu iedzīvotāji. Ar šīm reģiona vērtībām tiek saistīti reģionā ražotie produkti un pakalpojumi un to mārketinga: lauksaimniecības produkti, aprūpes saimniecību pakalpojumi, viesu māju piedāvājums, dabas, kultūras un izglītojošā tūrisma pakalpojumi, izklaides un rekreācijas aktivitātes uc.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Desmit soļi zīmola praktiskā ieviešanā: - Konkrētā reģiona zīmološanas ideja radās 2005. gadā Regional Festival Het Groene Woud valdei. Reģionālā festivāla ideja ir atjaunot saikni starp ražotājiem un patērētājiem, pilsētniekiem un lauciniekiem, izmantojot reģionālās piesaistes un identitātes jūtas. - Vispirms tika izveidota kopīga novada organizācija IDM (Innovation platform Duurzame Meierij / Ilgtspējīgas Meierij platforma). Tā darbojās kā teritoriāla partnerība. IDM izstrādāja teritoriālo stratēģiju, attīstības modeļus, izvērtēja resursus, rīkoja diskusijas, izveidoja un ieviesa kopēju zīmolu. - IDM ietvaros tika izveidots zināšanu tīkls Regiowaarde (Knowledge Network Region's Value). Tā uzdevums bija rosināt inovatīvas produktu un pakalpojumu idejas caur informācijas apmaiņu vietējo starpā - Tika izveidota īpaša zīmološanas grupa. Zīmološanas grupā iesaistījās 45 cilvēki: zemnieki, uzņēmēji, pētnieki, pašvaldības, konsultanti u.c. - Zīmološanas grupas paspārnē tika izveidotas vēl vairākas darba grupas un „amati” noteiktu uzdevumu risināšanai: Streekmanager (“area manager” –atbild par ideju pārveidošanu finansējamos projektos); Gebiedsmakelaar (“area broker” – koordinē zemes īpašumu brīvprātīgu apmaiņu, lai mainītu izmantošanas funkcijas); Gebiedscoördinator (“area coördinator” – starpnieks starp zemniekiem un valsts organizācijām). - Zīmološanas grupa sprieda, ko un kā zīmolo? Viena no zīmološanas pieejām ir saiknes izveidošana starp reģionāliem produktiem un reģiona tēlu, vērtībām. Taču Meierij reģionā nav savu specifisku reģionālo produktu (kā, piemēram, Parmas reģionā – Parmas šķiņķis). Tika izlemts zīmola pamatā likt ainavas un reģionālās identitātes vērtības, kuras tika attiecinātas uz

reģiona produktiem un pakalpojumiem.

7. Tika izstrādāta reģiona zīme (label). Tās idejas pamatā ir atsaucies uz reģiona vērtībām un pozitīvu teritorijas tēlu, patīkamām atmiņām par apciemojumu.
8. Reģiona zīme tika izstrādāta arī vizuāli, grafiski, līdzīgi kā preču zīmes.
9. Reģiona zīmi izmanto trīs līmeņos: ražotāji ar to var zīmēt savus produktus (piemēram – zemenes no Brabantes), pakalpojumu uzņēmēji – pakalpojumus, atsaucoties uz ainavu (piemēram – atpūta nacionālajā ainavas teritorijā Het Groene Woud). Vēl zīmi var attiecināt uz visa reģiona vērtību (piemēram – brīvdienas Brabantē).
10. Reģiona zīmolam jābūt īstam un drošam. Tas nozīmē zināmu standartu ievērošanu ražotāju un pakalpojumu sniedzēju praksē. Tomēr reģionu zīmološanā nav sasniegta tik stingra standartizācijas un kontroles pakāpe kā tas ir produktu un preču zīmju kontrolē (kur to kontrolē, piemēram, ražotāju asociācijas, konsorcijs). Reģiona zīmola lietojums ir brīvāks, bet to nedrīkst viltot, manipulēt.

Attēls: Reģiona zīmola vērtības

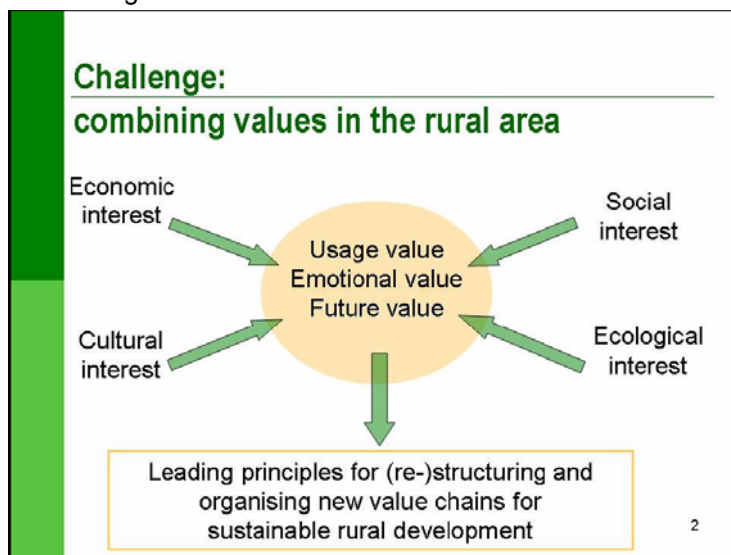
Secinājumi: ko no piemēra var mācīties?

- Ir nepieciešama pašu iniciatīva, idejas izvirzīšana un pakāpeniska īstenošana (bottom-up approach).
- Zīmološanas iniciatīva var sākties ar maziem projektiem un darbību, ko veic nelielas zemnieku, uzņēmēju, pilsoņu grupas un tīkli.
- Svarīgi ir meklēt domubiedrus un partnerus.
- Jāizveido iniciatīvas grupa.
- Lai iecere īstenotos, iniciatīvas grupai jāsadarbības ar citām ieinteresētām pusēm, jāveido plašāka partnerība.
- Nepieciešams izveidot kopīgu (labāk formālu) organizāciju, kas koordinē sadarbību, veic zīmola izstrādi, organizē preču un pakalpojumu grozu, mārketingu.
- Reģiona zīmola un zīmes efektivitātes pamatā ir ticamas un

	drošas reģionālās vērtības, kuras tiek pierādītas produktos un pakalpojumos, un reģionālā identitāte, kuru izjūt ne tikai laucinieki, bet arī pilsētnieki un patērētāji no tālienes. Tikai uz šī pamata reģiona zīmolu var komunicēt ar patērētāju, un patērētājs notic produkta vai pakalpojuma papildus vērtībai. Reģiona zīmola veidošana nenorit tik ātri. Tai nepieciešama sadarbība ar dažādām ieinteresētajām pusēm un jaunu attiecību veidošana. Tas prasa laiku, regulāru darbu un pacietību.
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	<i>Het Groene Woud</i> pamatideja ir – sinerģija starp īpašajām dabas vērtībām un dinamisku reģionālo ekonomiku. Reģiona zīmola pamatā ir reģionam raksturīgās vērtības: - Ainavas vērtības: Brabantes lauku ainava, ko gleznojis jau Van Gogs, biodaudzveidība, tradicionālā kultūrainava, rekreācijas potenciāls, vēsturiskās vērtības uc.; - Viesmīlības vērtības; - Reģionālā identitāte kā piederības vērtība, ko var izjust ne tikai vietējie, bet arī citu reģionu iedzīvotāji. Ar šīm reģiona vērtībām tiek saistīti reģionā ražotie produkti un pakalpojumi un to mārketinga: lauksaimniecības produkti, aprūpes saimniecību pakalpojumi, viesu māju piedāvājums, dabas, kultūras un izglītojošā tūrisma pakalpojumi, izklaides un rekreācijas aktivitātes uc.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	<i>Desmit soļi zīmola praktiskā ieviešanā:</i> - Konkrētā reģiona zīmološanas ideja radās 2005. gadā Regional Festival Het Groene Woud valdei. Reģionālā festivāla ideja ir atjaunot saikni starp ražotājiem un patērētājiem, pilsētniekiem un lauciniekiem, izmantojot reģionālās piesaistes un identitātes jūtas. - Vispirms tika izveidota kopīga novada organizācija IDM (Innovation platform Duurzame Meierij / Ilgtspējīgas Meierij platforma). Tā darbojās kā teritoriāla partnerība. IDM izstrādāja teritoriālo stratēģiju, attīstības modeļus, izvērtēja resursus, rīkoja diskusijas, izveidoja un ieviesa kopēju zīmolu. - IDM ietvaros tika izveidots zināšanu tīkls <i>Regiowaarde</i> (Knowledge Network Region's Value). Tā uzdevums bija rosināt inovatīvas produktu un pakalpojumu idejas caur informācijas apmaiņu vietējo starpā - Tika izveidota īpaša zīmološanas grupa. Zīmološanas grupā iesaistījās 45 cilvēki: zemnieki, uzņēmēji, pētnieki, pašvaldības, konsultanti u.c. - Zīmološanas grupas paspārnē tika izveidotas vēl vairākas darba grupas un „amati” noteiktu uzdevumu risināšanai: <i>Streekmanager</i> (“area manager” –atbild par ideju pārveidošanu finansējamos projektos); <i>Gebiedsmakelaar</i> (“area broker” – koordinē zemes īpašumu brīvprātīgu apmaiņu, lai mainītu izmantošanas funkcijas); <i>Gebiedscoördinator</i> (“area coördinator” – starpnieks starp zemniekiem un valsts organizācijām). - Zīmološanas grupa sprieda, ko un kā zīmolo? Viena no zīmološanas pieejām ir saiknes izveidošana starp reģionāliem produktiem un reģiona tēlu, vērtībām. Taču Meierij reģionā nav savu specifisku reģionālo produktu (kā, piemēram, Parmas reģionā – Parmas šķiņķis). Tika izlemts zīmola pamatā likt ainavas un reģionālās identitātes vērtības, kuras tika attiecinātas uz reģiona produktiem un pakalpojumiem. - Tika izstrādāta reģiona zīme (label). Tās idejas pamatā ir atsauces

- uz reģiona vērtībām un pozitīvu teritorijas tēlu, patīkamām atmiņām par apciemojumu.
18. Reģiona zīme tika izstrādāta arī vizuāli, grafiski, līdzīgi kā preču zīmes.
 19. Reģiona zīmi izmanto trīs līmeņos: ražotāji ar to var zīmēt savus produktus (piemēram – zemenes no Brabantes), pakalpojumu uzņēmēji – pakalpojumus, atsaucoties uz ainavu (piemēram – atpūta nacionālajā ainavas teritorijā Het Groene Woud). Vēl zīmi var attiecināt uz visa reģiona vērtību (piemēram – brīvdienas Brabantē).
 20. Reģiona zīmolam jābūt *īstam un drošam*. Tas nozīmē zināmu standartu ievērošanu ražotāju un pakalpojumu sniedzēju praksē. Tomēr reģionu zīmološanā nav sasniegta tik stingra standartizācijas un kontroles pakāpe kā tas ir produktu un preču zīmju kontrolē (kur to kontrolē, piemēram, ražotāju asociācijas, konsorcijs). Reģiona zīmola lietojums ir *brīvāks*, bet to nedrīkst viltot, manipulēt.

Attēls: Reģiona zīmola vērtības

Secinājumi: ko no piemēra var mācīties?

- Ir nepieciešama pašu iniciatīva, idejas izvirzīšana un pakāpeniska īstenošana (bottom-up approach).
- Zīmološanas iniciatīva var sākties ar maziem projektiem un darbību, ko veic nelielas zemnieku, uzņēmēju, pilsoņu grupas un tīkli.
- Svarīgi ir meklēt domubiedrus un partnerus.
- Jāizveido iniciatīvas grupa.
- Lai iecere īstenotos, iniciatīvas grupai jāsadarbjas ar citām ieinteresētām pusēm, jāveido plašāka partnerība.
- Nepieciešams izveidot kopīgu (labāk formālu) organizāciju, kas koordinē sadarbību, veic zīmola izstrādi, organizē preču un pakalpojumu grozu, mārketingu.
- Reģiona zīmola un zīmes efektivitātes pamatā ir ticamas un drošas reģionālās vērtības, kuras tiek pierādītas produktos un pakalpojumos, un reģionālā identitāte, kuru izjūt ne tikai laucinieki,

	bet arī pilsētnieki un patērētāji no tālienes. Tikai uz šī pamata reģiona zīmolu var komunicēt ar patērētāju, un patērētājs <i>notic</i> produkta vai pakalpojuma papildus vērtībai. Reģiona zīmola veidošana nenorit tik ātri. Tai nepieciešama sadarbība ar dažādām ieinteresētajām pusēm un jaunu attiecību veidošana. Tas prasa laiku, regulāru darbu un pacietību.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	<i>Kādi faktori veicināja iniciatīvu?</i> - Atbalstoša <u>valdības politika</u>: nacionālā valdība piešķīra Het Groene Woud teritorijai Nacionālas ainavas statusu. Telpiskās plānošanas politika un lauksaimniecības Rekonstrukcijas akts paredzēja mežu, ūdens, ainavas, vides un infrastruktūras pasākumus. <u>Privātā iniciatīva</u>: reģiona zīmološana sākumā veidojās kā privāta iniciatīva, bija līderis, kurš meklēja sabiedrotos, izveidoja iniciatīvas grupu, tālāk veidoja organizāciju. <u>Publisko partneru iesaiste</u> (pašvaldības, plānošanas organizācijas) agrīnā stadijā. <u>Kooperācija</u>: Het Groene Woud principiālais attīstības ceļš ir t kooperācija. Iniciatīvas grupa sadarbojās ar plašu vietējo uzņēmēju spektru, novada un reģiona pašvaldību, plānošanas organizācijām. <u>Koalīciju veidošana</u>: tālākajā attīstībā ir plānota pakāpeniska partnerības paplašināšana atbilstoši zīmola stratēģijām, piemēram - koalīciju veidošana noteiktos pakalpojumu veidos (aprūpes saimniecību jomā, pārtikas produktu ķēdēs utml). Koalīcijās iesaista arī pētniekus. <u>Finansējums</u>: IDM piesaista projektu līdzekļus. Reģiona pašvaldības departamenti finansē projektus dažādās jomās: biodaudzveidības saglabāšana, tūrisma, rekreācijas pakalpojumu attīstība (piemēram – velo un pastaigu takas uc.), vietējo produktu tirdzniecība (piemēram – zemnieku tirgi, festivāli uc.). <u>Investoru interese</u>: ārvalstu un Holandes kompānijas vēlas investēt Brabantē, jo tur ir labi dzīves apstākļi, mazākas transporta problēmas. <i>Kādi faktori kavē iniciatīvu?</i> - IDM un reģiona zīmes grupa fokusējas vairāk uz ekonomiku un peļņu, mazāk uz dabu un ainavu. - Ekonomiskā paradigma zīmola iniciatīvā dominē pār sociālo un ekoloģisko. - Reģiona zīme pašreiz ir piedāvājuma virzīta, par maz tiek iekļauta pieprasījuma dimensija, pilsētas patērētāju idejas. Kā risinājums varētu būt IDM sadarbība ar patērētāju un lielpilsētu pilsoniskajām organizācijām. - No pašvaldībām grūti dabūt atļaujas, piemēram, lai pārveidotu lauksaimniecības būves viesu uzņemšanai. - Grūtības panākt konsensu lielas grupas ietvaros.
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	- Zināšanu un informācijas apmaiņa lielākoties notiek horizontāli un neformāli – iesaistītie cilvēki mācās cits no cita. Mācīšanās citam no cita ir visnoderīgākā. - Tīklu izveide un tīklošanās ir arī mācīšanās priekšnosacījums un forma (sociālā mācīšanās). - Konkrētu produktu vai pakalpojumu grupās iniciatīvas dalībnieki var izveidot <i>studiju grupas</i>, vai <i>prakses kopienas</i>, kurās

	apmainās ar pieredzi, papildina zināšanas un prasmes. Tas kalpo par pamatu jauninājumiem un inovācijām. - Tiek izmantoti arī konsultantu un pētnieku pakalpojumi zīmola izstrādē, taču galvenais ir pašas organizācijas darbība un biedru kompetences attīstīšana. - Produktu un pakalpojumu inovācijās, kas saistītas ar zīmola piemērošanu, bieži ir jāapgūst jaunas prasmes (mārketinga, komunikācijas uc.). Tās arī vislabāk apgūt studiju grupās un prakses kopienās.
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	<i>Reģiona zīmološanai konstatēti šādi ieguvumi:</i> - Vietējās ekonomikas aktivizēšana, zemnieku saimniecību dažādošana. - Nozaru barjeru pārvarēšana (reģiona uzņēmēji var strādāt kopā). - Sociālā saliedētība (zīmološana veicina kooperāciju un sociālās saites kopienā). - Pievienotā vērtība reģiona produktiem un pakalpojumiem (iespējama arī augstāka cena). - Apliecināta un izmantota reģionālā identitāte. - Nostiprinātas vides vērtības un ekoloģiskā apziņa. - Rodas jauni tīkli starp ekonomikas nozarēm, iespējama klasteru veidošanās. - Zīmološana veicina citus inovatīvus projektus
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	<i>Latvijā reģionu zīmološanā galvenā uzmanība jāvērs uz:</i> - Iniciatīvu un sadarbību kā galvenajiem priekšnosacījumiem. - Organizācijas izveidi, kura izstrādātu, koordinētu un kontrolētu reģiona zīmola lietošanu. (Citu valstu pieredze rāda, ka to kontrolē organizācija, konsorcijs. Lai zīmi lietotu, ir jāiestājas kopējā organizācijā, kura ir atvērta publiska organizācija, piemēram – nodibinājums. Šī organizācija izstrādā zīmes lietošanas noteikumus un veic arī kontroli.) - Reģiona zīmola nekorektu izmantošanu kā potenciālu risku. - Sociāli atstumto grupu iesaistīšanu reģionu zīmološanā (piemēram – iesaistīt cilvēkus konkrētu pakalpojumu nodrošināšanā, uzlabojot viņu motivāciju un prasmes). Jauno sociālo pakalpojumu saistīšana ar reģionu zīmološanu varētu būt sociāla inovācija Latvijā.

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Zemnieku kolektīvs mārketingis
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Latvija, Dagdas novads 2010 Tikšanās ar Dagdas novada zemniekiem – gaļas liellopu audzētājiem 2010. gada 22. aprīlī.
Pakalpojuma būtība	Dagdas novadā darbojas vairāki gaļas liellopu audzētāji. Viņi audzē dažādu šķirņu liellopus (Charole, Limousine, Angus u.c.) pārdošanai. Pēdējos gados ganāmpulks ir palielinājies vairākās saimniecībās un ir zemnieki, kas domā par pievienošanos šai iniciatīvai. Gaļas liellopu audzēšana tiek uzskatīta par perspektīvu un piemērotu nozari Latgalē (kalnains reljefs, nelielas platības, aizaugušas teritorijas). Šīs nozares attīstīšana būtu laba iespēja novada un visas Latgales zemniekiem palielināt ienākumus un nodarbinātību, ja zemnieki paši pārdotu gatavo produkciju. Pašreiz zemnieki pārdod teļus tālākai nobarošanai uz ārzemēm. Galvenais noietu tirgus ir Vācija un citas ES valstis. Savukārt Latvijas tirgū trūkst kvalitatīvas liellopu gaļas piedāvājuma, un tā tiek ieviesta no ārzemēm. Tas samazina zemnieku potenciālo peļņu. Zemnieku ienākumus varētu palielināt, ja viņi paši nobarotu liellopus un pārdotu gatavo produkciju. Taču tam būtu nepieciešama prasmīga organizācija un kolektīvs mārketingis, ko Dagdas zemnieki varētu mēģināt paši noorganizēt.
Mērķgrupas un klienti	Gatavās produkcijas galvenie tirgus kanāli varētu būt: • Lielveikalu ķēdes • Restorāni Rīgā, lielajās pilsētās • Mazi specializēti veikali un stendi tirgos Daugavpilī, Rīgā • Pārdošana uz vietas Dagdā zemnieku saimniecībās vai veikalā
Pakalpojuma sniedzēji	Lai noorganizētu zemnieku kolektīvu mārketingu, būtu jāiesaistās: • leinteresētajiem novada zemniekiem – liellopu audzētājiem; • Būtu vēlams iesaistīt kādu „neitrālu” personu, kurai ir zināšanas mārketingā un kura varētu praktiski koordinēt kopīgu pārdošanu. Šāds cilvēks varētu būt, piemēram, kāds no Dagdas jauniešiem, kurš izmācījies augstskolā un gribētu nākt atpakaļ ar šādu ekonomisku iniciatīvu • Pašvaldības iesaistīšanās vēlama, jo zemnieku kolektīvo mārketingu varētu koordinēt ar citām novada ekonomiskajām aktivitātēm.
Labās prakses piemērs	Dagdas novada liellopu audzētāju kolektīva preču zīme (Šis piemērs ir iespēja, ko varētu attīstīt praktiski)
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Novada zemnieki varētu izveidot kolektīvu preču zīmi, ar ko marķēt un pārdot savu produkciju. Preču zīmi jāizstrādā dizainiski, grafiski. To lieto uz iepakojuma. Preču zīme jāreģistrē. Kolektīvas preču zīmes atšķirībā no privātām pieder kolektīviem, kooperatīviem. Tas nozīmē, ka jauni biedri, iestājoties kooperatīvā un pildot tā noteikumus, var izmantot kolektīvo preču zīmi. Tas padara iniciatīvu atvērtu jauniem dalībniekiem, un ir priekšnoteikums ražošanas paplašināšanai novadā.
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	Preču zīmes izstrādē un ieviešanā varētu būt sekojoši soļi: 1. Jāizveido preču zīmes iniciatīvas grupa no zemnieku vidus, jāpieaicina arī vietējie speciālisti, pašvaldības darbinieki, kuri atbalsta ideju.

	- Jāizstrādā preču zīmes stratēģija, grafiskais dizains, logo, sauklis. Preču zīmei jāuzsver <u>produkta īpašā kvalitāte</u>, piemēram - ekoloģiskums, ainaviskās vērtības. Zīmola sauklim šīs vērtības jāizceļ, piemēram: „Audzis Latgalē”, „Audzēts skaistajos Latgales pakalnos”, „Ganījies Latgales ezeru krastos” utml. - Vēlams izveidot un reregistrēt kolektīvu organizāciju (kooperatīvu, biedrību, nodibinājumu), kura koordinē preču zīmes izmantošanu un kolektīvo mārketingu. - Nepieciešams profesionāls vadītājs. Vēlams, lai tas nebūtu no zemnieku vidus, jo var rasties interešu konflikts, bet, piemēram – kāds ambiciozs un izglītots Dagdas jauniešs, kuram ir interese par ekonomiku, mārketingu. - Preču zīme jāreģistrē. - Ieviešana: zemnieki ražo gatavo produkciju, kooperatīva vadītājs veido tirgus kanālus, organizē piegādes, veic mārketinga pasākumus, skaidro produkta īpašās vērtības patērētājiem, utml.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	Līdzīgu piemēru analīze citur pasaulē liecina, ka kolektīva mārketinga veicinošie faktori ir: zemnieku interese; vēlme organizēties; pašvaldības atbalsts; piekļuve zināšanām par mārketingu un kooperatīvu darbību; kolektīvas organizācijas / kooperatīva izveide. Galvenie bremsējošie faktori ir: nespēja izveidot kooperatīvu; kooperatīva neprofesionāla vadība; koordinācijas un sadarbības trūkums.
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	<u>Zināšanas liellopu audzēšanā</u> Dagdas zemniekiem sniedz prof. Juris Plēsums no ASV, kurš ir aktīvs gaļas liellopu audzēšanas popularizētājs Latvijas zemnieku vidū. Zemniekiem ir pieejamas J.Plēsuma sagatavotās rokasgrāmatas liellopu audzēšanai, zemnieki ir pierakstījušies kopīgā epasta listē informācijas apmaiņai. Zināšanas tiek iegūtas arī pieredzes apmaiņas ceļā no citiem liellopu audzētājiem, arī ar Latvijas Gaļas liellopu audzētāju asociācijas starpniecību. Svarīgas ir <u>zināšanas par mārketingu</u>. Tās var iegūt, piesaistot izglītību ieguvušos un ambiciozos Dagdas jauniešus, zemniekiem pašiem mācoties no savām tirgus aktivitātēm. Atsevišķus priekšlasījumus par labās prakses piemēriem citur Latvijā un Eiropā var sniegt pieaicināti sociologi un ekonomisti.
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	Kolektīvas preču zīmes izstrādei un ieviešanai varētu būt vairāki ieguvumi: • Palielināti zemnieku ienākumi, pašiem pārdodot gatavo produkciju • Uzlabota sadarbība un kooperēšanās zemnieku starpā • Savas produkcijas tirgus nišas nostiprināšana • Jauni biedri, kas varētu pievienoties preču zīmei un kolektīvajam mārketingam, tādējādi veicinot zemnieku ienākumus un nodarbinātību • Jauna darba vieta mārketinga speciālistam – jauniešim, kurš atgriežas pēc izglītības ieguves Dagdā un koordinē kopīgo mārketingu. • Iespējas saistīt šo preču zīmi ar citām ekonomiskām un kultūras aktivitātēm novadā (tūrisms, vietējās produkcijas pārdošana, novada zīmološana, kulinārais mantojums uc.) • Dagdas atpazīstamības palielināšana
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	Dagdas zemnieki varētu būt pionieri kolektīvas preču zīmes izstrādei Latvijā liellopu gaļas nozarē. Ieviešot pasākumu, iegūtu gan zemnieki, gan novads.

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Sociālo pakalpojumu uzņēmumi
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Somija 2008 Rantanen, M. and L. Granberg (2008b) <i>New Possibilities of the Welfare Sector in Rural Areas of Finland</i> . IN-SIGHT WP5 Report of Finland. http://www.insightproject.net/
Pakalpojuma būtība	Sociālo pakalpojumu (medicīnisko, bērnu aprūpes uc.) nodrošināšana attāļajos Somijas lauku reģionos ir apgrūtināta lielo attālumu un retās apdzīvotības dēļ. Šīs funkcijas vairs pilnā mērā nevar nodrošināt valsts un pašvaldības. Tāpēc Somijā plašumā vēršas sociālo pakalpojumu kontraktēšana un nodošana privātiem uzņēmumiem. Ir izveidojies apzīmējums – <u>labklājības uzņēmēji</u> (angliski – welfare entrepreneurs). Somijā darbojas daudzas kompānijas, kas specializējas sociālo pakalpojumu sniegšanā. Jauna tendence ir šo uzņēmumu apvienošanās tīklos, izveidojot kompāniju grupas (networked companies), lai kopīgi veiktu apmācību, piedāvātu jaunus pakalpojumus, uzlabotu to kvalitāti, lobētu politiku.
Mērķgrupas un klienti	Lauku reģionu iedzīvotāji, kuriem nepieciešami sociālie pakalpojumi: ģimenes ar bērniem, veci cilvēki, cilvēki ar speciālām vajadzībām.
Pakalpojuma sniedzēji	Sociālo pakalpojumu uzņēmumi un to tīklveida organizācijas
Labās prakses piemērs	Sociālo pakalpojumu uzņēmumu tīkls Somijā
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Grupa labklājības uzņēmēju no Austrumsomijas, kura darbojas veselības un sociālo pakalpojumu jomā, izveidoja astoņu kompāniju apvienību. Kompānijas saglabāja neatkarību, taču tika izveidota arī kopīga organizācija, kas koordinēja darbinieku apmācību, piedalījās pašvaldību konkursos par sociālo pakalpojumu sniegšanu, attīstīja jaunus pakalpojumu veidus un formas (attālinātie pakalpojumi, transporta pakalpojumi, mājas aprūpe, pakalpojumi ģimenēm ar bērniem, brīvdienu māju turētājiem uc). Sadarbības rezultātā tīklā iesaistītās kompānijas cēla savu profesionalitāti un nostiprinājās jaunajā biznesa nišā, kurā līdz tam dominēja valsts institūcijas. Pašreiz Somijā darbojas 20-30 labklājības uzņēmumu apvienības jeb tīkli, kas nodrošina apmēram 200 pakalpojumu veidus 1200 pakalpojumu punktos Somijas lauku reģionos. Labklājības uzņēmumi ir izveidojuši arī reģionālās veselības un sociālo pakalpojumu uzņēmumu asociācijas. Šīs profesionālās asociācijas pārņem supervīzijas un apmācības funkcijas, lobē likumdošanu, kas sekmētu labklājības kompāniju darbību.
Pakalpojuma organizācija /	Galvenais priekšnoteikums jaunu sociālo pakalpojumu izveidē un nodrošināšanā ir bijusi labklājības uzņēmēju iniciatīva un sadarbība.

ieviešana / izpilde	Inovācija ir veidojusies kā sadarbības tīkla paplašināšanās. Uzņēmumi, kuri apvienojās kopīgā organizācijā/ tīklā, uzlaboja savus darbības rādītājus. Savukārt tīkla kompāniju sadarbība ar ārējiem partneriem (pašvaldībām, ministriju, uzņēmēju federāciju uc.) deva pieeju finansēm, izglītībai, konsultācijām, atbalstam.
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	Labklājības uzņēmumu tīklu veidošanos atbalsta Somijas valdība un pašvaldības, jo tām ir vieglāk sadarboties ar organizētiem partneriem. Pašvaldības pārorientējas no sociālo pakalpojumu tieša nodrošinātāja lomas uz sociālo pakalpojumu organizatora un koordinatora lomu un kontraktē pakalpojumu sniegšanu labklājības firmām. Tirdzniecības un rūpniecības ministrija finansēja kopīgās kompānijas izveidi un sākotnējo uzturēšanu.
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Somijas uzņēmēju federācija sniedza konsultācijas jaunajām labklājības kompānijām. Reģiona Nodarbinātības un ekonomiskās attīstības centrs organizēja apmācības kursus. Kopīgā kompānija izmantoja ES Sociālā fonda projekta līdzekļus, lai nostiprinātu profesionālo kapacitāti.
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā u.tml.)	Privātā sektora uzņēmumi ir inovatīvi, pielāgojas pieprasījumam pēc jauniem sociāliem pakalpojumiem. Palielināta nodarbinātība jaunos labklājības uzņēmumos. Attīstīti jauni pakalpojumi, kurus, iespējams, nebūtu izveidojuši pašvaldību sociālās palīdzības dienesti.
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	Latvijā privāti labklājības un sociālo pakalpojumu uzņēmumi tikai sāk veidoties. Nākamais solis to attīstībā varētu būt tīkla kompāniju izveide un asociāciju veidošana.

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Autore	Zane Eglīte, Socioloģijas maģistratūras studente
Pakalpojuma nosaukums	Sociālie uzņēmumi
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	Latvija, Itālija 2007 Taube M., Leimane-Veldmeijere I. „Personu ar garīgiem traucējumiem un psihiskām slimībām nodarbinātības iespēju sekmēšana Latvijā”. (Eiropas Kopienas iniciatīvas EQUAL projekta „Personu ar garīgiem traucējumiem un psihiskām slimībām integrācija darba tirgū” ietvaros).
Pakalpojuma būtība	Sociālo uzņēmumu darbība ir balstīta uz biznesa plānu, kurā noteikts, ka uzņēmumā daļa nodarbināto ir mērķauditorijas pārstāvji. Sociālie uzņēmumi būtu ļoti interesanta un progresīva nodarbinātības forma, jo tās darbība balstītos uz līdzvērtīgu gan veselu personu, gan personu ar garīgās veselības problēmām sadarbību. Viens no veidiem, kā attīstīt sociālos uzņēmumus ir pārveidot esošas specializētas darbnīcas vai ražotnes par šādiem uzņēmumiem.
Mērķgrupas un klienti	Mērķa grupas: • psihiatrisko slimnīcu pacienti vai pacienti, kuri regulāri izmanto ambulatoros pakalpojumus, • pacienti, kuri nestrādā, nekad nav strādājuši, zaudējuši darbu vai ir invalīdi, • pacienti, kuri slimo ar psihiskām slimībām (piemēram, šizofrēniju) vai kuriem konstatēti cita veida garīgi traucējumi (garīga atpalicība, organiski psihiski traucējumi). Klienti: cilvēki, kas lieto preces vai saņem pakalpojumus.
Pakalpojuma sniedzēji	• Darba devēji, kas vēlas veidot uzņēmumu (vai pārveidot jau esošo), kurā kāda procentuālā daļa darbinieku ir ar garīgās veselības traucējumiem. • Sadarbība ar valsts pārvaldes institūcijām, slimnieku uzraugiem/kopējiem, darba skolotājiem, psihiatriem un ārstiem, kas veic cita veida izmeklējumus.
Labās prakses piemērs	Sociālo kooperatīvu sistēma Itālijā. Ar šo kooperatīvu palīdzību tiek realizēta pacientu iekļaušana sabiedrībā, nostādot pacientus līdzvērtīgi personām bez psihiskās veselības traucējumiem.
Konkrētas iniciatīvas apraksts:	Itālijā ir 2 veidu sociālie kooperatīvi: 1) kooperatīvi, kas nodrošina sociālās aprūpes pakalpojumus un 2) kooperatīvi, kas nodrošina integrāciju darba tirgū. Sociālajos kooperatīvos kopā strādā personas ar un bez veselības problēmām, 30% darbinieku – ar invaliditāti. Darba devējs nemaksā sociālās iemaksas, tās sedz valsts. Psihiatrijas pakalpojumu lietotāji sākotnēji saņem 50% no atalgojuma, bet ik 6 mēnešus, veicot personas novērtējumu, tas tiek pārskatīts un palielināts. Cilvēki ar garīgiem traucējumiem bieži vien strādā 4–6 stundas dienā, atkarībā no katra slimības smaguma un iespējām. Itālijā ir noteikts atbilstošs gada ienākumu limits vienam psihiatrijas pakalpojumu lietotājam (7000 eiro), kuru pārsniedzot pacients vairs nesaņem invaliditātes pensiju. Sociālā kooperatīva pamatideja ir sagatavot cilvēku atklātajam darba tirgum, lai gan praksē cilvēki reti aiziet no darba kooperatīvā. Šāda darba forma atbilst normālai darba videi, ir izdevīga pacientiem un darba devējiem. Darbi pamatā ir ražošanā (kokapstrāde, mēbeļu restaurācija, vīna darītavas, stādu audzēšana) vai pakalpojumu sfērā

	(viesnīcas, teritorijas labiekārtošana, veļas mazgāšana).
Pakalpojuma organizācija / ieviešana / izpilde	• Noteikt konkrētu skaitu (procentus) no darbiniekiem, kam jābūt ar invaliditāti un smagiem garīga rakstura traucējumiem. Tie varētu būt 40% no strādājošiem; • sociālajam uzņēmumam jāstrādā kā parastam uzņēmumam, kas nodrošina noteiktu produktu ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu; • par uzņēmumā nodarbinātiem invalīdiem nebūtu jāmaksā valsts obligātas sociālas apdrošināšanas iemaksas; • darba alga varētu būt diferencēta – pirmajā gada mazāka, tad palielināta; • būtu jāizmanto iespējas samazināt ražošanas izmaksas – piemēram, ja uzņēmums izmanto valsts vai pašvaldības zemes, ēkas (piemēram, slimnīcas teritorijā strādājošs uzņēmums), nebūtu jāmaksā noma; • jārada iespējas pasūtītājiem (valsts, pašvaldības) labprātāk izvēlēties sociālā uzņēmuma pakalpojumus, ražojumus. Piemēram, iespēja noteikt „sociāli atbildīga uzņēmuma, iestādes” nosaukumu; • sociālajā uzņēmumā strādājošajiem jānosaka ieņēmumu līmenis, līdz kuram var saņemt invaliditātes pensiju. Mūsu apstākļos minimālais kritērijs varētu būt valstī noteiktā minimālā alga. Ja nopelnīto līdzekļu un invaliditātes pensija kopā pārsniedz minimālo algu – tiek proporcionāli samazinātas invaliditātes pensijas izmaksas; • jānodrošina iespēja kombinēt pakalpojumus (piemēram, sociālais uzņēmums un bezdarbnieku subsidēta nodarbinātība).
Būtiskie veicinošie un kavējošie faktori	<i>Kādi faktori varētu veicināt iniciatīvu?</i> • Garīgi atpalikušo cilvēku vēlēšanās strādāt un tikt pilntiesīgi integrētiem darba tirgū; • noteikts valsts finansiāls atbalsts uzņēmumiem, kas darbā pieņemtu garīgi atpalikušos cilvēkus; • uzņēmuma vadītāju vēlme iegūt „sociāli atbildīga” uzņēmuma nosaukumu. <i>Kādi faktori varētu kavēt iniciatīvu?</i> • Darba devēju nevēlēšanās savā kolektīvā redzēt cilvēku ar garīgās veselības traucējumiem; • darba devēju savtīgas intereses attiecībā uz garīgi atpalikušajiem darbiniekiem; • darba devēju bailes par garīgi atpalikušo cilvēku stabilitāti darba laikā.
Nepieciešamās zināšanas, prasmes un kas tās nodrošina	Darbinieki ar garīgām saslimšanām varētu mācīties no saviem kolēģiem, kam nav veselības problēmu. Tiktu īstenots horizontālās mācīšanās princips. Nepieciešama darba devēju izglītošana semināros par to, kā strādāt ar garīgi slimiem cilvēkiem.
Pakalpojuma ietekme (sociālā iekļaušanā, darba vietu radīšanā utml)	• Legālu darba attiecību pieredze (darba līgums, darba laika uzskaitē, strukturēts darba laiks, darba nespējas lapas, atvaļinājumi); • darba prasmju iegūšana; • darba pieredze kolektīvā, prasme sastrādāties ar citiem cilvēkiem; • darba pieredze, ko varēs norādīt turpmākos darba meklējumos; • pašapziņas, pārliecības palielināšanās par savām iespējām darba tirgū;

	• pieaugusi prasme apieties ar naudas līdzekļiem, materiālās situācijas uzlabošanās; • pozitīvas sabiedrības attieksmes veidošana pret garīgi slimiem cilvēkiem; • mazināta darba devēju negatīvā attieksme pret garīgi slimiem cilvēkiem.
Kā pakalpojumu varētu ieviest Latvijā?	• Veidot finansiālu atbalstu uzņēmumiem, palīdzot pārveidot savu iestādi par sociālu uzņēmumu • nezaudēt sadarbību ar šo uzņēmumu; • izveidot atsevišķu iestādi, kas koordinētu un kontrolētu sociālo uzņēmumu darbību, īpašu uzmanību pievēršot tieši garīgi atpalikušo cilvēku labklājībai un problēmām, ja tādas rastos.

ALTERNATĪVO SOCIĀLO PAKALPOJUMU APRAKSTS

Pakalpojuma nosaukums	Pusceļa mājas: Sociālās aprūpes centrs „Allaži” <i>Autore: Kristīne Lūse, socioloģijas maģistratūras studente</i>
Valsts Izpētes gads Informācijas avots	2007 gada publiskais pārskats LR Labklājības Ministrija – sociālās aprūpes centrs “Allaži” Intervija
Pakalpojuma būtība	- Sociālās aprūpes centrs “Allaži” ir Labklājības ministrijas pakļautībā esoša iestāde, kas sniedz sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumus 200 pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem (pirmās un otrās grupas invalīdiem). 2005.gadā SAC „Allaži” tika izstrādāts tehniskais projekts Pusceļa mājas izveidei, veicot SAC „Allaži” vecās katlu mājas un pirts ēkas rekonstrukciju un dzīvojamo korpusu pielāgošanu kompleksa sociālās rehabilitācijas procesa nodrošināšanai. - Projekta mērķis bija izveidot “pusceļa māju” – pārejas posmu, kura laikā izietā rehabilitācijas programma dos iespēju cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem uzsākt patstāvīgu dzīvi ārpus institūcijas īpašos grupu dzīvokļos. Rīgas pašvaldībā paredzēts izveidot divus grupu dzīvokļus, kā arī specializētas darbnīcas šo cilvēku nodarbināšanai, lai integrācija sabiedrībā notiktu pēc iespējas veiksmīgāk. - Daudzi no tiem, kas gaida rindā uz vietu sociālās aprūpes centrā, varēs uzreiz doties uz “pusceļa māju” un saņemt sociālo, medicīnisko un profesionālo rehabilitāciju, lai varētu sākt dzīvi grupu dzīvoklī savā pašvaldībā. Ja Zviedrijas sabiedrībā attieksmes maiņa pret cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem prasīja 40 gadus, tad pie mums šie procesi notiek daudz straujāk. Kā liecina Skandināvijas valstu pieredze, ir ļoti maz cilvēku ar garīgās attīstības traucējumiem, kuriem nepieciešama institucionāla aprūpe, jo lielāko daļu no viņiem ir iespējams integrēt sabiedrībā. Ieguvēji no tā būs visi. Pirmkārt – tie būs mūsu klienti, jo uzsākot patstāvīgāku dzīvi, tiks nodrošinātas viņu tiesības uz darbu, privāto dzīvi un iekļaušanos sabiedrībā. Otrkārt, samazināsies to cilvēku rindas, kuri gaida, kad varēs saņemt sociālās aprūpes centru pakalpojumus. Līdz ar to šo cilvēku tuviniekiem būs iespēja iesaistīties darba tirgū. Treškārt samazināsies viena cilvēka uzturēšanas izmaksas, jo grupu dzīvokļos nebūs nepieciešams tik liels apkalpojošais personāls uz vienu personu kā sociālās aprūpes centros. Allažu centrs uzskata, ka ir jālauž padomju gados sabiedrībā radītie stereotipi par cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem kā agresīviem un destruktīviem tipāžiem. Paralēli tam ir jāmāca klientiem dzīvei sabiedrībā nepieciešamās sociālās prasmes, tas palīdzētu apkārtējiem pieņemt viņus, kā pilntiesīgus mūsu sabiedrības locekļus.
Mērķgrupas un klienti	Tas dos iespēju 17 SAC „Allaži” klientiem uzsākt rehabilitācijas procesu, lai atgrieztos patstāvīgā dzīvē un darba tirgū. Šajā Pusceļa mājā paredzētas arī 2 atbilstoši aprīkotas vietas klientiem ar kustību traucējumiem.

	
Pakalpojuma sniedzēji	Pusceļa mājā strādās 1 sociālais darbinieks, 2 sociālie aprūpētāji un piesaistītie speciālisti (darba terapeits, medmāsa, psihiatrs), kuri palīdzēs, sniegs atbalstu klientiem sadzīves problēmu, nodarbinātības jautājumu risināšanā un patstāvīgas dzīves veidošanā.
Labās prakses piemērs	Pusceļa mājas Latvijā: Jau 2007. gadā jaunie pakalpojumi ir pieejami Latgalē (pusceļa māja Kalupē un grupu dzīvokļi Daugavpilī), Vidzemē (Valmieras rajona Jeru pagastā) un Zemgalē (Jelgavā). Rehabilitāciju „pusceļa mājās” saņem 84 cilvēki, bet uz grupu dzīvokļiem pārcēlušies 36 bijušie aprūpes centru iemītnieki. Rudenī jaunais pakalpojums būs pieejams arī Kurzemē („pusceļa māja” Grobiņas pagastā un grupu dzīvokļi Liepājā).
Konkrētas iniciatīvas apraksts (pakalpojuma organizācija/izpilde):	- Pusceļa māja - sociālās aprūpes centrs „Allaži” tika atklāta 2007. gada 12. jūlijā. - Pusceļa māja izveidota 17 klientiem: Pirmajā stāvā iekārtota dzīvojamā telpa, kas piemērota diviem cilvēkiem ar kustību traucējumiem (ratiņkrēslos). Klientu istabas ir aprīkotas ar visām nepieciešamajām mēbelēm – gultām, skapjiem, galdiem, krēsliem un sadzīves tehniku. - Specializētās darbnīcas izveidotas un aprīkotas, lai Pusceļa mājas klienti varētu iegūt nepieciešamās iemaņas dažādos darbības veidos: - radošā darbnīca aprīkota ar stellēm, adāmmašīnu un sintezatoru; - šūšanas darbnīca aprīkota ar 2 šujmašīnām un overloku; - mācību klasē notiks teorētiskās nodarbības, tā aprīkota ar kodoskopu, projektoru, kopētāju un 2 datoriem; - virtuve, kur klienti apgūs pamatiemaņas ēdiena gatavošanā un kulinārijā.
Būtiskie veicinošie faktori:	<i>Kādi faktori veicināja iniciatīvu?</i> - Atbalstoša valdības politika <u>Finansējums:</u> To izveidi un aprīkošanu finansē Eiropas reģionālās attīstības fonds, valsts un pašvaldības.

Ieguvumi:	- Uzturēšanās pusceļa mājā ir pārejas un adaptācijas posms tiem cilvēkiem, kuri šobrīd uzturas specializētajos sociālās aprūpes centros (SAC), taču var dzīvot pilnvērtīgu dzīvi arī ārpus to sienām, nepieciešamos pakalpojumus saņemot dienas centros u.c. pašvaldību iestādēs, līdzīgi kā tas ir daudzviet citur pasaulē. - Kad cilvēks būs gatavs patstāvīgai dzīvei, viņš pārcelsies uz grupu dzīvokli vai māju, kur kopā ar citiem bijušajiem aprūpes centra klientiem sāksies viņa jaunā dzīve.
------------------	---

3. Kopējas atziņas un secinājumi

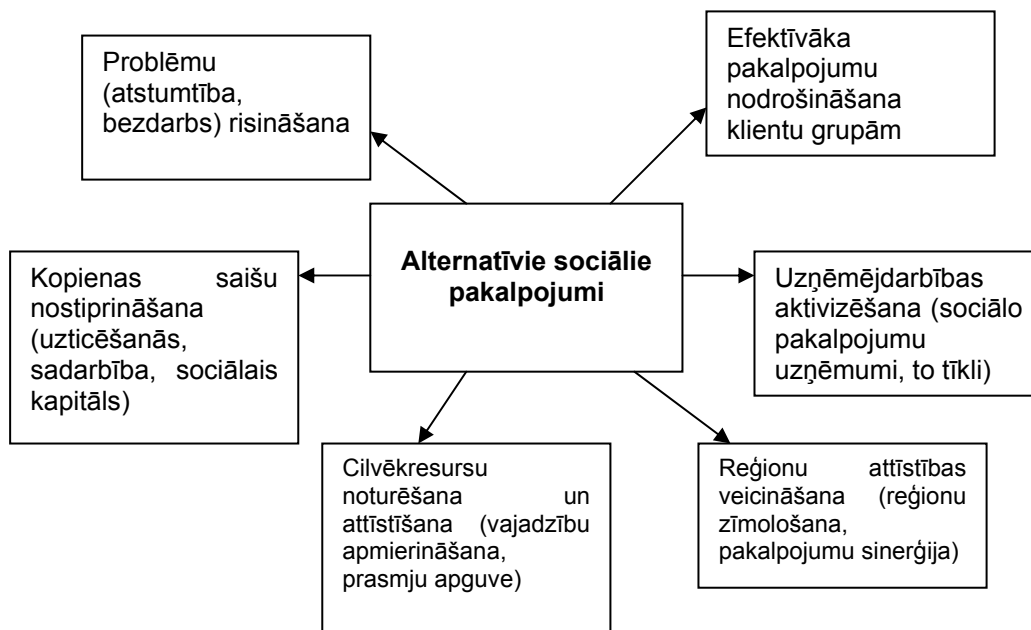
Pārskats par alternatīvo sociālo pakalpojumu pieredzi un labās prakses piemēriem citās valstīs un Latvijā ļauj izdarīt vairākus secinājumus par šo pakalpojumu:

- Polifunkcionalitāti,
- Privātajiem pakalpojumu sniedzējiem,
- Sadarbību un organizāciju,
- Jaunām zināšanām un prasmēm,
- Mērķa grupu iesaisti,
- Finansējumu,
- Piemērojamību Latvijā,
- Šķēršļiem ieviešanā,
- Sociālo inovāciju un iniciatīvu.

Polifunkcionalitāte

Jaunie sociālie pakalpojumi nav tikai resurss problēmu (atstumtība, bezdarbs uc.) risināšanā un efektīvākā pakalpojumu nodrošināšanā, bet arī iespēja uzņēmējdarbības aktivizēšanā (sociālo pakalpojumu uzņēmumi, to tīkli), reģionu attīstībā (reģionu zīmološana, pakalpojumu sinerģija), cilvēkresursu attīstīšanā (vajadzību apmierināšana, prasmju apguve), kopienu saišu nostiprināšanā (uzticēšanās, sadarbība, sociālais kapitāls, skat. 1. attēlu).

1. attēls. Alternatīvo sociālo pakalpojumu funkcijas

Piemēram, sociālās aprūpes saimniecības veicina gan sociāli izslēgto grupu iekļaušanu, gan uzlabo sociālo pakalpojumu pieejamību laukos, gan sniedz arī jaunas uzņēmējdarbības un nodarbinātības iespējas medicīnas darbiniekiem, pedagogiem, lauksaimniekiem. Tādējādi šis pakalpojums veicina arī lauku saimniecību ekonomisko aktivitāšu dažādošanu un nodarbinātību.

Privātie pakalpojumu sniedzēji

Citās ES valstīs salīdzinājumā ar Latviju ir vairāk attīstīti privātie pakalpojumu sniedzēji. Tos nereti dēvē par labklājības uzņēmumiem. Nereti tie apvienojas uzņēmumu grupās jeb tīklos, kas koordinē darbību. Jauna tendence Somijā ir jauno pakalpojumu uzņēmumu tīklu veidošana. Privātajos aprūpes centros konstatēta nepieciešamība pēc speciālistiem, kas pārklājas – fizioterapeiti, masieri, mākslas un mūzikas pedagogi, psihologi u.c. Tā kā nereti viens uzņēmums nespēj nodrošināt pilna laika darbu, veidojas starpfirmu sadarbība šo speciālistu nodarbināšanai. Privātie pakalpojumu uzņēmumi Somijā ir izveidojuši arī profesionālās asociācijas, kas veic supervīziju un apmācību, lobē politiku. Arī Latvijā vairāk būtu attīstāms privātais pakalpojumu sektors, izstrādājot elastīgus noteikumus un veicinot tā sadarbību ar pašvaldībām, valsts dienestiem.

Sadarbība un organizācija

Alternatīvie sociālie pakalpojumi parasti tiek izveidoti dažādu jomu speciālistu (lauksaimniecība, pārvaldība, medicīna, izglītība, sociālie darbinieki, uzņēmēji u.c.) sadarbības rezultātā. Piemēram, sociālo saimniecību izveidē iesaistās zemnieki, sociālie pedagogi, pašvaldības, sociālie dienesti. Otrās iespējas skolas jauniešiem darbojas kā izglītības iestāžu, uzņēmēju, jauniešu organizāciju un pašvaldību kopīgs projekts. Vairāku partneru iesaiste nodrošina klientu vajadzības (nodarbinātības iespējas, prakses vietas, apmācība, palīdzība uc.) taču tā prasa arī labu sadarbības māku un organizāciju – jāprot vienoties, koordinēt darbību, risināt konfliktus utml. Sadarbības galvenie partneri ir pakalpojumu sniedzēji, valsts un pašvaldību iestādes un klienti. Sadarbība paredz arī klientu iesaisti un līdzdalību (daļa maksājumu, iesaiste ar savu darba ieguldījumu, noteikumu pildīšana, pakalpojuma kvalitātes novērtēšana utml.). Viens no jauno pakalpojumu aspektiem ir starpnozaru sadarbība (medicīna, pedagoģija, lauksaimniecība, izglītība, uzņēmējdarbība uc). Sadarbības tīkls parasti vēršas plašumā pakalpojumu attīstības un ieviešanas gaitā, un sadarbības tīkla nostiprināšana ir viens no pakalpojumu efektivitātes priekšnosacījumiem.

Jaunas zināšanas un prasmes

Jaunie pakalpojumi ir saistīti ar jaunām zināšanām, kas nepieciešamas to sniedzējiem, ar mācīšanos un jaunu iemaņu apguvi. Piemēram, zemnieku saimniecībai pārveidojoties par sociālās aprūpes saimniecību, lauksaimniekam jāapgūst aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu sniedzēja prasmes, māka strādāt ar klientu. Nereti jāiziet apmācība, jāiegūst atbilstoši sertifikāti. Zināšanas un prasmes efektīvi apgūst neformālos sadarbības tīklos un pieredzes apmaiņas grupās, kā arī izmantojot speciālistu (pedagogi, sociālie darbinieki, juristi uc.) konsultācijas un apmācību kursus.

Mērķa grupu iesaiste

Mērķa grupas iesaiste vairākos veidos: a/ nosakot līdzdalības pasākumus un pienākumus (piemēram – ģimenes ārsta apmeklējums, sava īpašuma sakopšana, norīkojumi meklēt darbu pie uzņēmējiem utml.); b/ veidojot motivāciju (iekļauties darba tirgū, mācīties, uzlabot prasmes utml.); c/ prasot izpildīt pakalpojuma programmu (noteikts darbs, kursi utml.); d/ nosakot materiālus stimulus (atalgojums par darbu uc.); e/ iesaistot mērķa grupas pakalpojuma kvalitātes uzlabošanā un novērtēšanā. Nereti tiek praktizētas prāta vētras pakalpojumu saņēmēju vidū – indivīds tiek uzrunāts piedalīties kolektīvā pakalpojumu izstrādē. Ideja – piešķirt varu arī pakalpojuma lietotājam, attīstīt viņa kapacitātes un likt katram pašam iesaistīties risinājumu meklēšanā savu individuālo vajadzību apmierināšanai, tādējādi no pakalpojuma

lietotāja, kļūstot par pakalpojuma līdzradītāju. Kolektīvās diskusijās arī attīstās līdzdalības un sadarbības iemaņas.

Finansējums

Rietumvalstīs pieejams lielāks sociālo pakalpojumu finansējums no pašvaldību un valsts, kā arī ES programmu budžetiem nekā tas ir Latvijā. Jauno pakalpojumu sniedzējiem ir salīdzinoši vieglāk iegūt atbalstu saviem projektiem un iniciatīvām. Daļu pakalpojumu izmaksu sedz klienti skaidrā naudā vai izmantojot vaučeru sistēmu. Latvijā finansējuma trūkums ir būtisks šķērslis jauno pakalpojumu attīstīšanai.

Piemērojamība Latvijā

Vairāki no pārskatā minētajiem pakalpojumiem (mobilās bibliotēkas, preču un pakalpojumu barters, kopienas pašpalīdzības un ziedošanas iniciatīvas, pusceļa mājas, uzticības tālrunis uc.) jau ir ieviesti un darbojas Latvijā. Tie būtu jāattīsta un jāvērs plašumā. Taču virkne nozīmīgu sociālo pakalpojumu formu – sociālie kooperatīvi, sociālie uzņēmumi, sociāli atbalstītais darbs, teritoriju zīmološana, otrās iespējas skolas jauniešiem, sociālās aprūpes un nodarbinātības saimniecības uc. – nav attīstītas. Tās būtu aktīvāk ieviešamas un piemērojamas Latvijas apstākļos. Te paveras darbības lauks iniciatīvas grupām, privātiem pakalpojumu uzņēmumiem.

Šķēršļi ieviešanā

Viena no būtiskām atšķirībām starp Latviju un citām ES valstīm ir pārāk strikta sociālās palīdzības un nodarbinātības / ekonomiskās aktivitātes sfēru norobežošana. Latvijā saskaņā ar pašu akceptētajiem normatīvajiem priekšrakstiem palīdzības saņēmējs nedrīkst saņemt samaksu par darbu. Pastāv resoru barjeras starp NVA un sociālajiem dienestiem. Tas apgrūrina prasmju veidošanu, kvalifikācijas uzlabošanu, integrāciju darba tirgū. Citās valstīs (Austrija, Somija, Nīderlande uc.) šī robeža nav tik krasi novilkta un sociālo palīdzību atļauts savienot ar nodarbinātību. Risinājums Latvijā varētu būt: atļaut daļlaika nodarbinātību palīdzības saņēmējiem, ieviest sociāli atbalstītā darba pieeju uzņēmumos, plašāk ieviešot nodarbinātības saimniecības, mainot ierobežojošos normatīvos aktus.

Sociālā inovācija un iniciatīva

Jauno pakalpojumu formas ir dažādas, iespējams izmēģināt jaunus pakalpojumu veidus un piemērot tos Latvijas apstākļiem. Sociālas inovācijas stimulē ir problēmu risināšana un iespēju izmantošana, bet līdzeklis - sadarbība. Inovāciju aizsācēji parasti ir atsevišķi indivīdi, iniciatīvas grupas un privāti uzņēmumi, bet tās var iniciēt arī pašvaldības un sociālie dienesti (piemēram – sociālā virtuve Preiļos). Inovācijas ir sekmīgas, ja izveidojas sadarbība starp iniciatīvas grupu un pašvaldību, uzņēmējiem, valsts iestādēm, klientiem. Daudzas inovācijas ir salīdzinoši vienkāršas, tām nepieciešama ieinteresētība, savstarpēja komunikācija un sadarbības organizēšana. Piemēram, skolu audzēkņu koncerti, uzvedumi, priekšlasījumi veco ļaužu pansionātos; amatniecības nodarbības un prasmju apmācība; ziedošana (maznodrošināto ģimenēm trūkst pārtika – iespējams turīgākie zemnieki var ziedot pa maisam kartupeļu, burkānu vai nodarbināt apmaiņā pret produktiem) u.tml. Sarežģītākas inovācijas ir piemēram – sociālās nodarbinātības saimniecības, sociāli atbalstītais darbs, sociālie uzņēmumi, kas prasa vairāku iesaistīto organizāciju un institūciju koordinētu sadarbību, atbilstošu normatīvo regulējumu, koordināciju starp sociālās palīdzības, izglītības, nodarbinātības un uzņēmējdarbības politikām. Taču arī šīs kompleksās inovācijas var attīstīt soli pa solim. Izmantojama ir ārzemju un Latvijas pozitīvā pieredze un labās prakses piemēri un ir nepieciešama iniciatīva.